بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ÖNSÖZ

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Salât ve selam, Allah Teâlâ'nın elçisi, doğru sözlü ve emin insan, Peygamberimiz Muhammed'e, (*sallallahu aleyhi ve selem)* aile halkına ve ashâbına olsun.

İtikad ilmi, iman ve küfür gibi dinin temel konularını içerdiği için "ben müminim" diyen her insan asgari olarak, itikad ilmini bilmek/öğrenmek zorundadır. Bununla birlikte bugün yaşadığımız coğrafyada –her şeyde olduğu gibi- itikad ile alakalı meselelerde de yozlaşma, gerçeklerden uzaklaşma, hakkın batıl, batılın ise hak olarak gösterilmesi söz konusudur. İnsanların bu yanlışlara düşmesini engellemek ise hakkı haykırmakla sorumlu olan bizlerin en önemli görevlerindendir şüphesiz.

Bugün akide konuları ile ilgili birçok kitap bulunmaktadır. (Allah salih amel sahiplerinin amelini kabul etsin.) Buna rağmen elinizdeki kitabı yayınlıyor olmamızın ise birçok sebebi bulunmaktadır. Bunların bir kısmını şöyle özetleyebiliriz:

*Piyasada bulunan kitapların bir kısmının toplayıcı olmaması (birçok konuyu kapsamak yerine, sadece belli başlı konuların üzerinde durması),

*Bir kısmının tevhide aykırı saptırıcı bilgiler içermesi,

*Bazılarının konuları tafsîlî olarak ele alıp, herkesin anlayacağı açıklıkta olmaması,

*Bunların yanında, konuyla ilgili yazan bir kısım tevhidi yazarın, bizim coğrafyamızda yaşamamaları ve bizim şartlarımızdaki bazı itikadi problemleri bilmiyor olmaları sebebiyle, yanlış görüşler ortaya koymaları,

*Yine özellikle coğrafyamızda son yıllarda, tevhidi akımların insanlar arasında yayılmasıyla ortaya çıkan durum söyle bir tablo çizmektedir; "Biz muvahhitlerin, içinde yaşadığımız cahilî toplumla tek problemi demokrasi/hakimiyet meselesidir." Halbuki bizlerin –bu meseleye verdiğimiz ehemmiyetin yanı sıra- cahilî toplumdan, onların göreneklerinden, adetlerinden içimize girmiş bir çok meseleye de bakışımız İslam itikadı çerçevesinde olmalıdır, buda bir diğer sebeptir.

İşte bu ve benzeri sebepler nedeniyle elinizdeki kitabı yazma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Kitap ile ilgili olarak okuyucu kardeşlerimizin muhakkak göz önüne almaları gereken çok önemli bir diğer husus ise şudur: Bu kitap cezaevi ortamında, birçok kaynak kitabın bulunmadığı, yazarın araştırma imkânının çok kısıtlı olduğu bir ortamda yazılmıştır. Buna bağlı olarak kaynak alıntıları ilmi bir şekilde gerçekleştirilememiştir. Bu sebepten elinizde ki eser ilmi bir eser olarak değil de, herkesin genel itikat meselelerini anlamasını sağlamaya çalışan bir kitap olarak değerlendirilmelidir.

Kitap hocamız tarafından gün gün anlatılan derslerin, yine hocamızın talebelerine kelime kelime yazdırmasıyla oluşturulmuştur. Böylelikle konuşma dilinin sadeliği ve açıklığı kitaba yansıtılmıştır.

Ayrıca işlenilen bu dersler kitaba da ders ders (1.ders, 2.ders v.b.) şekilde ayrılarak koyulmuştur. Böylelikle kitabı ders amaçlı kullanmak isteyenlere de bir kolaylık sağlamak amaçlanmıştır.

Bu hususlar açıklandıktan sonraki duamız, Rabbimizin ayaklarımızı hak yolda sabit kılması ve yaptığımız amelleri salih birer amel saymasıdır.

AKAİD DERSLERİ

1.DERS:

Lügat olarak itikat: A-ka-de kökünden gelir. Manası; bir şeyi bir şeye bağlamak, sözleşmektir. İslam itikadı da, kelime manası gibi olmalıdır.

Şeriatte: İtikat; kişinin inanmak, kabul etmek ve reddetmek zorunda olduğu, dinin olmazsa olmaz ilkelerini inceleyen ilimdir.

Not: Çoğu insan İslam itikadını tanımlarken, sanki itikat bir takım esasları (Allah, kader, kitap gibi) kabul etmekmiş gibi anlatır. Oysa İslam itikadı retler ve kabuller olmak üzere iki bölüme ayrılır. İkisinden biri olmazsa kişinin itikadı sahih olmaz. Hatta dinin esası olan Kelime-i tevhit, reddetmekle başlar.

İnsanın doğru itikadı kabul etmesi, o itikadı kabul etmeyen insanları ve toplumları reddetmesini gerektirir. Bunun delili Allah-u Teala'nın şu sözüdür: **"Sizin için İbrahim'de ve İbrahim'le beraber olanlarda güzel örnekler vardır. Hani onlar kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz sizden ve Allah'ın dışında ibadet ettiklerinizden beriyiz. Sizi tekfir ediyoruz. Sizinle bizim aramızda ebedi bir kin ve düşmanlık vardır. Ta ki tek olan Allah'a iman edinceye kadar."**[1]

İTİKATTA TAKİP EDİLMESİ GEREKEN METOT

İtikat meselelerindeki yanlışlığın sonu küfür yani ebedi cehennem olduğundan azami derecede dikkat edilmesi gerekir. Yanlışa düşülmemesi için takip edilmesi gereken metot ise;

a) Hak ve hidayet rehberi olan Kitab'a dayalı olmalı.
b) Kuran'ın açıklaması mahiyetinde olan Sünnet'e dayalı olmalı.
c) Kuran ve sünnetin övgüsüne mazhar olmuş, başta sahabe olmak üzere selef-i salihinin anlayışı üzerine olmalıdır.

Bu özellikleri kendisine esas edinen topluluğa ehl-i sünnet ve'l-cemaat denmiştir.

Zamanın ilerlemesi ile sahabe dönemindeki itikat saflığını kaybeder. Özellikle Yunan felsefe kitaplarının Arapçaya tercüme edilmesi ve İslam ulemasından kelamcı diye adlandırılan insanların bu kitaplara meyletmesi, Yunanlıların ölçüleriyle bir İslam itikadı oluşturmaya çalışmaları itikadın bozulma sürecini hazırlamıştır.

EHLİ SÜNNET'E NEDEN 'EHLİ SÜNNET' DENİLMİŞTİR?

Hadisi şerifte peygamberimiz (sav): "Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Onların hepsi ateştedir. Bir grup müstesna.' der. Bunun üzerine sahabe sorar: 'Kimdir o kurtulanlar ey Allah'ın resulü?' Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: 'Bu gün benim ve sahabemin yolu üzere olanlardır.' buyurur." Başka bir rivayette ise: "Cemaat olanlardır" buyurmuştur.

Ehl-i sünnet bu hadise dayanarak kendisini bu isimle isimlendirmiştir. Veya kurtulan fırka manasında kendilerine "Fırkayı Naciye" demişlerdir.

---

[1] Mümtehine: 4.

Ehli sünnet menhecinin özet tanımı: Kuran ve sahih sünneti, başta sahabe olmak üzere Peygamberimizin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* en hayırlı nesil dediği selefin anlayışı üzerine anlamaktır.

2.DERS:

TEVHİT

Tevhit şirkin zıddıdır.

Lügat olarak: Birlemek, teklemek demektir.

Şer'i manası: Kişinin Allah'ı birlemesi gereken meselelerde birlemesi, O'na ortak edinmemesidir.

Tevhid, İslam itikadının en hassas meselesidir. Kendisi olmadığı zaman ve zıddından uzaklaşılmadığı müddetçe, yapılan ameller faydasız ve Allah'ın rahmeti imkansızdır.

Tevhid genel anlamda 3 kısma ayrılır:

1- Rububiyet tevhidi

2- Uluhiyet tevhidi

3- İsim ve sıfat tevhidi

Bunun zıttı olan şirk de aynı şekilde 3 kısma ayrılır. Bu konudaki delilimiz Enfal suresi 38. ayettir:

"**Sen o kafirlere de ki: 'Eğer şirkten vazgeçerlerse onların geçmiş günahları mağfiret olunur.**" Yine ayette: "**Ey Muhammed! Eğer şirk koşarsan yaptıkların boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun**"[2] buyrulmaktadır. Ayetlerde dikkat edilirse, Allah şirkten vazgeçmeyi af için şart koşuyor ve yine peygamber de olsa -ki peygamberlerin amellerinin çokluğu malumdur- şirk halinde amellerinin boşa gideceğini söylüyor. Yine: "**Rablerine karşı kafir olanların durumu; amelleri fırtınalı bir günde rüzgarın savurduğu küle benzer. Kazandıklarından hiçbir şey ellerine geçmez. İşte uzak sapıklığın ta kendisi budur.**"[3] Bu ayette, kafirin küfür halinde yaptığı amellerinin hiçbir işe yaramadığını görüyoruz.

Tevhid ve şirk ile alakalı ayetleri incelediğimizde meselenin basit bir mesele olmadığını, dünya ve ahiret mutluluğunun veya mutsuzluğunun bu meseleye bağlı olduğunu görüyoruz. Bundan dolayı her peygamber en çok bu meseleye vurgu yapmıştır. Her Müslümanın da tevhit ve şirki üç kısmıyla çok iyi anlaması ve bilmesi lazımdır.

3.DERS:

ULUHİYET TEVHİDİ

Kişinin ibadetlerinde Allah'ı birlemesidir. Uluhiyet demek; Allah'ın ilahlık sıfatıyla ilgili var olan tevhiddir. İlahın manasını anlarsak uluhiyet tevhidini de anlamış oluruz.

Lügat olarak ilah:

- Gönüllerin kendisine özlem duyduğu,
- Akılların kendisinde hayrete düştüğü,
- Sevgiyle ibadet edilen gibi manalara gelir.

---

[2] Zümer: 65.

[3] İbrahim: 18.

Şeriattaki manasını anlamak için Kuran'daki ilah kelimesinin kullanıldığı yerleri incelemek lazımdır. Kuran'a baktığımız zaman ilah genelde; otorite sahibi, yönetici, vb. manalarda kullanılır. Fakat ortak kullanım, ibadet edilen manasındadır. Yüce Allah şöyle buyuruyor; **"Onlar Allah'tan başka ilahlar edindiler ki onlara güç kaynağı olsun. Hayır, o edindikleri ilahlar onların ibadetlerini reddedip onlara karşı duracaklardır."**[4]

"Firavun kavminden ileri gelenler şöyle dediler: 'Sen Musa'yı ve kavmini yeryüzünde fesat çıkarsınlar, seni ve ilahlarını terk etsinler diye mi bırakıyorsun."[5] Bu ve benzeri ayetlerde ilah ibadet edilen manasındadır.

O zaman uluhiyet tevhidi, kulun fiillerini ve bu fiillerinin sadece Allah'a yapılmasını ve sadece Allah için olmasını inceler. Uluhiyet tevhidinin daha net anlaşılması için ibadet kavramının anlaşılması lazımdır. Çünkü bu tevhidin özü ibadette Allah'ı birlemektir.(Geniş bilgi için bkz:Pratik Akaid dersleri-Ümmül kura yayınları, sf:43 v.d.)

4.DERS:

İBADET

Lügat olarak ibadet: a-b-d kökünden gelir. Abede kelimesi; bağlanmak, boyun eğmek, ezilmek manalarında kullanılır. Bundan dolayı Araplar köleye abd demişlerdir.

Şer'i manası: Allah'ın sevip razı olduğu, sadece O'na yapılması gereken veya sadece O'nun için yapılması gereken eylemlerdir. Bu tanımla ibadeti düşünürsek dinin emirlerinin birçoğunun buna dâhil olduğunu görürüz.

İBADETİN KURAN'I KERİMDE KULLANIMI

İbadet denildiği zaman genelde namaz, zekât, hac, gibi ameller akla gelir. Oysa ibadet kavramı daha geniş bir kavramdır.İnsanlar bu kelimenin kapsamını bilmediklerinden uluhiyette Allah'a şirk koşmuş, farkında olmadan Allah'tan başkasına ibadet etmişlerdir. İnsanın eksik veya yanlış bildiği ya da hiç bilmediği, bir şeyde Allah'ı birlemesi mümkün değildir. Bundan dolayı tüm peygamberler uluhiyet tevhidi ile gönderilmişlerdir. Bir şeyin ibadet olduğunu anlamak istiyorsak bunun üç yolu vardır;

1- Kuran'ın veya sünnetin ibadet dediği eylemler.
2- Allah'tan başkasına yapıldığı takdirde şirk olacağı bildirilen eylemler.
3- 'Sadece Allah içindir' vb. cümlelerin kullanıldığı eylemler.

Kur'an'dan örnekler

Birinci örnek:

"Ey Muhammed! De ki: "Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. İşte ben bununla emrolundum. Ben Müslümanların ilkiyim.'[6]

---

[4] Meryem: 81-82.

[5] Araf: 127.

[6] Enam: 162-163.

Bu ayeti kerime de ibadetin sınırları çok geniş tutulmuştur. Yaşam ve ölüm gibi kavramların sadece Allah için olması gerektiği belirtilmiştir. Öyle ise kim ne için yaşıyorsa, neyin uğrunda ölüyorsa ona ibadet etmektedir.

Aynı şekilde namaz ve kurban gibi şer'i emirlerin ibadet olduğu anlaşılmaktadır. Namazı Allah'tan başkasına kılan müşrik olacağı gibi kurbanı; yatır, türbe,put vb. şeylere kesen de müşrik olur.

İkinci örnek:

"Rabbiniz şöyle dedi: "Bana dua edin, duanıza cevap vereyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler aşağılanmış bir hâlde cehenneme gireceklerdir." [7]

Bu ayette dikkat edilirse Allah önce dua demiş daha sonra duadan yüz çevirenlere ibadetten yüz çevirenler diyerek, duanın ibadet olduğunu beyan etmiştir. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu ayeti okuduktan sonra "dua ibadetin ta kendisidir"[8] demiştir.

Allah'tan başkasına dua eden kişi, sadece Allah'ın tasarrufunda olan bazı şeyleri, Allah'tan başkasından isteyerek Allah'a şirk koşmuş olur.

Üçüncü örnek:

"(Yahudiler) Allah'ı bırakıp, hahamlarını; (Hıristiyanlar ise) rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i rab edindiler. Oysa bunlar da ancak, bir olan Allah'a ibadet etmekle emrolunmuşlardır. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O, onların ortak koştukları her şeyden uzaktır."[9]

5.DERS:

ULUHİYET TEVHİDİNİN SİMGESİ LAİLAHEİLLALLAH

Kelime-i tevhit, mana itibariyle Allah'ı tek ilah olarak kabul etmek olduğundan uluhiyet tevhidinin simgesidir. Bütün peygamberler geldikleri toplumlarda insanları bu kelimeye çağırmış ve bu kelimeyi Allah'ı ibadette birlemek ve O'nun dışında ibadet edilenleri inkar etmek olarak açıklamışlardır.

"Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberlere: 'Şüphesiz, benden başka hiçbir ilâh yoktur. Öyleyse bana ibadet edin.' diye vahyetmişizdir."[10]

KELİME-İ TEVHİDİN ÖNEMİ (FAZİLETİ)

1- Bütün peygamberlerin ortak davetidir. (Enbiya-25)
2- Dünyada insanın malını ve canını koruma altına alır. Hadiste "Kim Lailaheillallah der ve Allah dışında ibadet edilenleri inkar ederse malı ve canı haram olur"[11] buyrulmuştur.
3- Bu kelime uğruna savaşılır. Onun için Allah'ın sevdiği peygamberler öldürmüş ve öldürülmüşlerdir. Hadiste "Ben insanlarla, Allah'tan başka ilah olmadığına ve

---

[7] Gafir: 60.

[8] Tirmizi.

[9] Tevbe: 31.

[10] Enbiya: 25.

[11] Müslim.

Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* O'nun resulü olduğuna şehadet edinceye kadar savaşmakla emrolundum"[12]buyrulmuştur.

4- Cennetin anahtarıdır. Hakkıyla söyleyene, gerekleriyle amel edene cehennem haram kılınmıştır. Hadiste; "Kim Lailaheillallah derse cennete girer." Bir başka rivayette ise "Allah ona ateşi haram kılmıştır" buyrulmuştur.
5- Allah'ın misal olarak verdiği kökleri yerde sabit olan, dalları gökyüzünde olan güzel kelimedir. Yine Allah'ın iman edenleri dünya ve ahirette kendisiyle sabit kıldığı sağlam sözdür.

"Görmedin mi, Allah güzel bir sözü nasıl misal getirdi? (Güzel bir söz) kökü sağlam, dalları göğe yükselen bir ağaç gibidir. Bu ağaç, Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir. Öğüt alsınlar diye Allah insanlara misaller getirir. Kötü bir sözün durumu da, yerden koparılmış, ayakta durma imkânı olmayan kötü bir ağacın durumu gibidir. Allah, iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahirette sabit bir sözle sağlamlaştırır, zalimleri ise saptırır. Ve Allah dilediğini yapar." [13]

6.DERS:

LAİLAHEİLLALLAH'IN ŞARTLARI

Kelime-i tevhidin insana fayda verip, insanı Müslüman yapabilmesi için şartlarının yerine getirilmesi ve onu bozan unsurlardan kaçınılması gerekir. Şart nedir? Usul âlimlerimiz şartı şöyle tanımlar: "Kendisi olmadığı zaman, şart koşulduğu şeyin hükmünü ortadan kaldırandır." Örneğin; abdest namazın şartıdır. Kişi abdestsiz namaz kılarsa,görüntü olarak namaz kılmıştır. Fakat bu namazın Allah katında hiçbir faydası yoktur. Dünya hükmünde ise bu adamın abdestsiz namaz kıldığı anlaşıldığı anda namazı terk eden muamelesi görür. Kelime-i tevhit de böyledir. Kişiye dünyada ve ahirette fayda vermesi için şartlarının yerine gelmesi ve onu bozan unsurlardan kaçınılması gerekir. Aksi halde nutuk edilen bu kelime papağan nutkundan öteye geçmez.

1. Şart: Dil ile söylemek:

Bütün ümmet, konuşmaya muktedir olan bir adamın, bu kelimeyi nutuk etmediği takdirde kâfir olacağında icma etmişlerdir. Çünkü bütün kelime-i tevhid hadislerinde "Kim söylerse, kim telafuz ederse" vb. ağızla söylemeye işaret eden lafızlar kullanılmıştır.

2. Şart: Tağutu inkâr etmek:

Tağut Arap lügatinde; azmak, haddi aşmak manasındadır.

Şer'i manası; Şeytan, kâhin, sihirbaz, Allah'ın indirdikleri ile hükmetmeyen yönetici gibi manalara gelir. Çünkü tağut kelimesi Kuran'da sekiz farklı yerde geçer. Her âlim, geçtiği yeri ve ayetin iniş sebebini göz önüne alarak farklı manalar vermiştir. En genel mana ise şudur: Kişinin Allah'a karşı haddini aştığı her şey tağuttur. (İbn Kayyım- İ'lamu'l Muvakkin,c.1-sf:50)

"Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâğûtu inkar edip Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, bilendir."[14]

---

[12] Buhari, Müslim.

[13] İbrahim: 24-27.

[14] Bakara: 256.

Bu ayette geçen sağlam kulp, Lailaheillallah, İslam ve iman diye tefsir edilmiştir. Bu üçü de İslam dininin olmazsa olmazıdır. Kişinin bu olmazsa olmaza yapışabilmesi için ayetin başında şart edatı kullanılarak iki şart zikredilmiştir: Tağutu inkar ve Allah'a iman.

Konu başında demiştik ki; şart olmadığı zaman şart koşulanın da hükmü kalkar. Tağutu inkar, sapasağlam kulp olan kelime-i tevhiddir ve kelime-i tevhidin ilk şartıdır. Yerine getirilmezse bu kelime sahibine fayda vermez. Hadisi şerifte: "Kim Lailaheillallah der ve Allah'ın dışında ibadet edilenleri inkar ederse malı ve canı haram olur" buyurulmaktadır. Bu hadisi şerif; kişinin malının ve canının haram olması yani bu kelimenin kişiye fayda vermesi için Allah'ın dışında ibadet edilenleri inkar şartını ortaya koymaktadır.

Not: Hem Bakara 256. ayette hem de kelime-i tevhidin kendi içinde, inkar, ret, La demek -yani hayır demek- Allah'a imandan önce zikredilmiştir. Bunun sebebi insanların Allah'a imanda değil tağutu inkarda sorun yaşamaları ve tağutu inkar etmeden, dine giremeyecek olmalarıdır.

7.DERS:

a- KURAN'I KERİMDE TAĞUTUN MANASI

Bir önceki dersimizde tağutu inkâr etmeden kişinin Müslüman olamayacağını ve bunun delillerini açıklamıştık. Aynı şekilde âlimlerin tağut hakkındaki açıklamalarını da aktarmıştık. Şimdi tağutun geçtiği ayetleri tek tek ele alıp tağutun özelliklerini öğreneceğiz. Tağutu bir tanıma sıkıştırınca çoğu insan o tanımın dışına çıkamıyor. Eğer özelliklerini öğrenirsek, bu özellikleri taşıyan her şeyin tağut olduğunu anlar ve inkâr ederiz.

Tağutun birinci özelliği

"Allah, iman edenlerin dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Kâfirlerin velileri ise tâğûttur. (O da) onları aydınlıktan karanlıklara (sürükleyip) çıkarır. Onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî kalırlar."[15]

Birinci özellik; insanları vahyin aydınlığından, küfrün karanlığına götüren her şey tağuttur. Kişi bunu inkâr etmeden Müslüman olamaz. Örneğin, vahyin aydınlığında hüküm Allah'ındır. Küfrün karanlığı olan demokrasi ve partilerde ise hüküm milletindir. Bu partiler insanları vahyin aydınlığından küfrün ve şirkin karanlığına çıkardıkları için tağuttur. Yine vahyin aydınlığında insanlar sadece Allah'ın önünde kıyama durur, O'nun önünde tazim duruşu yaparlar. Küfrün karanlığının sembolü olan okullarda ise insanlar putların önünde ayakta dururlar. Vahyin aydınlığında çocukların berrak zihinlerine ilk olarak tevhid nakşedilirken bu küfür kurumlarında çocukların zihinleri demokrasi, laiklik, milliyetçilik gibi küfürlerle bulanıklaştırılmaktadır. Bu da, bu kurumların tağut olduğunu gösterir.

8.DERS:

Tağutun ikinci özelliği:

"(Ey Muhammed!) Sana indirilen Kur'an'a ve senden önce indirilene inandıklarını iddia edenleri görmüyor musun? Tâğût'u inkar etmeleri kendilerine emrolunduğu

---

[15] Bakara: 257.

hâlde, onun önünde muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor.”[16]

Ayetin nüzul sebebi şudur: Bir Yahudi ile bir münafık arasında anlaşmazlık çıkar. Yahudi, peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in emin olduğunu bildiği için O’na başvuralım der. Kendi aleyhine karar verileceğini bilen münafığın ise, Yahudi ilim adamı Kaab b. Eşref’e baş vurmak istemesi (bazı rivayetlerde bir kahine baş vurmak istemesi) üzerine ayet iner.

Bu ayet açık bir şekilde Allah ve resulünden başka hüküm yapan ve kanun koyanların tağut olduğunu ifade eder. Öyleyse ister şahıs ister kurum (parlamento, aşiret) olsun Allah’ın kanunlarının dışındaki tüm kanunlar ve bu kanunları yapanlar tağutturlar.

Not: Allahu teala bu ayette **“İman ettiklerini zannediyorlar”** ifadesiyle tağutu inkar etmeyip onun hükmüne başvuran insanların imanını yalanlamıştır. Buna illet olarak da “**Tağutu inkarla emrolundukları halde ona başvurmak istiyorlar**” buyurmuştur. Demek ki tağutu inkar meselesi, haram helal meselesi olmaktan ziyade insanın imanını zanna çevirebilecek derecede hassas bir itikat meselesidir.

9.DERS:

Tağutun üçüncü özelliği:

“İman edenler Allah yolunda savaşır, kafirler ise tağutun yolunda savaşır. Öyleyse şeytanın dostları ile savaşınız. Şüphesiz şeytanın hilesi pek zayıftır.”[17]

Bu ayeti kerimede Allah azze ve celle iki yoldan ve iki ordudan bahsetmektedir. Birinci ordu iman edip Allah’ın kelimesi yüce olsun diye savaşanlardır. İkinci ordu ise fertleri kafir olan, Allah’ın kelimesinin yüce olmasının dışında herhangi bir sebep için savaşanlardır. Özelliklede Allah’ın dinine savaş açmış bir ordu bunun en belirgin şeklidir.

Bu açıklamadan sonra Allah’ın dini ve kelimesinin yüce olmasının dışında kurulmuş olan her ordu tağuttur ve bu ordunun fertleri küfür ehlidir.

Tağutun dördüncü özelliği:

“Tağuta ibadet etmekten sakınıp, Allah’a yönelenler var ya işte onlara müjde vardır.”[18]

Bu ayeti kerimeden anlaşılan şudur; Allah’ın dışında ibadet edilen her şey tağuttur. Kişi bunları inkar etmeden Müslüman olamaz. Allah’ın dışında dua edilen, kendisinden medet umulan (ve bundan razı olanlar) ve hakimiyet yetkisinin kendisine verildiği parlamenterler tağutturlar.

Bu dört özelliği kendisinde bulunduran her türlü kurum,kişi tağuttur. Eğer kişi bunları tekfir edip, bunlardan uzak olmazsa,kendisi ister kabul etsin ister kabul etmesin tağuta iman etmiştir. Başka bir yolda yoktur. Kişi tağuta karşı ya kafirdir ya da mümindir. **“Şu kendilerine kitaptan pay verilenleri görmez misin? Onlar cibte ve tağuta iman ediyorlar. Ve kafirlere: ‘Sizin yolunuz müminlerin yolundan daha doğrudur’ diyorlar”**[19] Bu ayette görüldüğü gibi tağuta iman diye bir olgu vardır. Tağutu tekfir etmeyen herkes ona iman eden sınıfındadır.

---

[16] Nisa: 60.

[17] Nisa: 76.

[18] Zümer: 17.

[19] Nisa: 51.

Tağutun beşinci özelliği:

Tağuta iman edenlerin en belirgin özelliği ise onların, kafirlerin yolunu ve kafirleri, müminlerin yoluna ve müminlere tercih etmeleridir.

10.DERS

b- TAĞUTU İNKAR NASIL OLUR?

Tağutu inkarın, dinin olmazsa olmazı olduğunu öğrendik. Tağutu inkar etmenin iki boyutu vardır: İtikadi boyut ve ameli boyut.

İtikadi boyut: "Sizin için İbrahim'de ve İbrahim'le beraber olanlarda güzel örnekler vardır. Hani onlar kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizden ve Allah'ın dışında ibadet ettiklerinizden uzağız. Biz sizi tekfir ediyoruz. Tek olan Allah'a iman edinceye kadar bizimle sizin aranızda ebedi bir kin ve düşmanlık vardır."[20]

Bu ayeti kerimede Allah İslam ümmetine, razı olduğu en güzel örneği göstermiş ve tağutu inkarın itikadi boyutunu üç maddede özetlemiştir:

1-Tağut ve ona ibadet eden kullarından beri olmak,

2-Tağutu ve ondan beri olmayanları tekfir etmek,

3-Tağut ve kullarına karşı ebedi bir kin ve düşmanlık beslemek.

Ameli boyut: İtikat olarak tağut ve dostlarından teberri gerçekleştikten sonra bazı aşamalar göz önünde bulundurularak tağuta karşı fiili mücadele gerçekleştirmeyi içerir.

"Gücünüz nispetinde onlara karşı besili atlar ve kuvvetler hazırlayın. Onunla Allah'ın düşmanlarını ve kendi düşmanlarınızı korkutursunuz."[21]

Bu, hazırlık aşamasıdır. Müslümanlar aynı itikat esasları üzere birleşmiş insanlarla önce cemaatleşirler. Nebevi sünnete uygun olarak emir-itaat dairesinde imani ve bedeni hazırlıklarını tamamlarlar.

"Yeryüzünde fitne (şirk) kalmayıp din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın" Hazırlık aşamasını bitiren Müslümanlar canlı ve cansız tağutları el ile izale etmek olan cihada başlarlar. Eğer tağutu inkar sadece teoride kalır pratiğe geçmezse Müslüman fertlerde çözülme başlar. Bunun en güzel örneği Türkiye'dir.

11.DERS:

Kelime-i tevhidin şartlarına devam edecek olursak;

3. Şart: İlim ile söylemek:

"**Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur."[22]**

Müslim'de "Kim Allah'tan başka ilah olmadığını bilerek ölürse cennete girer." hadisi rivayet edilmiştir. Allah (cc) ayet-i kerimede peygamberimizden *de(sallallahu aleyhi ve selem)* kuru kuruya değil ilim üzerine, bilgi üzerine bu kelimeyi söylemesini istiyor. Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hadiste kişiyi cennete götürecek kelime-i tevhidin bilgi üzerine olması gerektiğine vurgu yapıyor. Bu kelimenin en belirgin şartlarından biri neye

---

[20] Mumtehine: 4.

[21] Enfal: 60.

[22] Muhammed: 19.

inandığını, neyi kabul ettiğini, neyi reddettiğini bilerek söylemektir. Bu da kelime-i tevhide taalluk eden meselelerde cehaletin özür olmadığının delilidir. Hakeza kelimeyi şehadetin manası, bu şartı içinde barındırır: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur." Hepimiz biliriz ki insanın bir şeye şahitlik edebilmesi için olayın mahiyetini bilmesi lazımdır. İnsanın içeriğini hiç bilmediği bir olaya şahitlik etmesi asla düşünülemez. Allah'ın uluhiyetine şahitlik ettiğini ifade eden insanın ilah, ibadet, tağut ve benzeri kavramları bilmesi şarttır. Tıpkı 'Seni boşadım' kelimesinin manasını bilmeyen bir insanın bunu yüz defa söylese bile eşinin boş olmayacağı gibi. Manası bilinmeyen bir kelimenin İslam'da ne dünyevi ne uhrevi hiçbir anlamı yoktur. Kelime-i tevhit de böyledir. Bu gün bazı insanlar, kelimeyi tevhidi ağzı ile söyleyen, içeriğini ve gereklerini bilmeyen herkese Müslüman muamelesi yaparlar. Bu tutum Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve ashabına yapılmış en büyük hakarettir. Peygamber ve ashabı, insanlar bu kelimeyi sadece nutuk edip ezbere söylesin diye değil, içeriği, Allah'a ibadet ve tağutu inkar etmek olan bu kelimeyi hayata geçirmek için her türlü eziyete katlandılar. Eğer bu günkü insanların kelimeyi tevhidden anladıkları (Allah'tan başka ilah yoktur) yeterli olmuş olsaydı Mekke'li müşrikler müşrik değil, Müslüman sayılırlardı.

Not: İlim, her zaman tevhit ve hidayetin, cehalet ise, şirkin ve dalaletin olmazsa olmazıdır.

12.DERS:

4. Şart: Şek ve şüpheye düşmeden yakin üzere bu kelimeyi söylemek:

Bu kelimenin şartlarından biri de yakin üzere iman ederek, tevhitde şek ve şüphe duymadan iman etmektir. **"Müminler o kimselerdir ki Allah'a ve Resulüne iman ederler sonra da şüpheye düşmezler"**[23] Buhari ve Müslim'de "Kim Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun elçisi olduğuna yakinen şehadet ederse"(başka bir rivayette"Şekke kapılmadan şehadet ederse)Allah ona ateşi haram kılar" buyrulmaktadır.

Ayet ve hadisten anlaşıldığı gibi kelime-i tevhidin insana fayda vermesi, kişiyi İslam dairesine sokması ve kıyamette ateşten koruması için şeksiz şüphesiz olması şarttır.

5. Şart: Bu kelimeyi ihlas üzere söylemek:

Sırf Allah için, Allah istiyor diye bu kelimeye iman edilmelidir. **"Onlar ancak Allah'a dini has kılarak (ihlasla) ibadet etmekle emrolunmuşlardır."**[24]

Buhari ve Müslim'de "Kim kalbinden ihlasla La ilahe illallah derse cennete girer."buyrulmaktadır.

İhlas şartı münafıkları ve müminleri birbirinden ayıran en temel şarttır.

6. Şart: Bu kelimenin gerekleri ile amel etmek:

"(Bazı insanlar) Allah'a ve peygambere inandık ve itaat ettik derler, ondan sonra da içlerinden bir grup yüz çeviriyor, bunlar inanmış değillerdir."[25]

Bir insan iman ettim dedikten sonra itaat etmekten yüz çevirirse, yani amel yapmaktan yüz çevirirse mümin değildir. Ayeti kerimede **"Sonra onlardan bir grup yüz çevirir"** denilen insanlar iman ettim dedikten sonra amele yanaşmayanlardır. Bu da bize gösterir ki, amel kelime-i tevhidin olmazsa olmazlarındandır. Amelde canlılık ve tembellik müminlerle

---

[23] Hucurat: 15.

[24] Beyine: 5.

[25] Nur: 47.

münafıklar arasındaki ayırıcı özelliktir. Selef uleması imanı tanımlarken "dil ile söylemek, kalp ile tasdik etmek ve organlarla amel etmektir" demişlerdir. Zaten kişinin kalbine iman, sahih bir yol ile girerse organların boyun eğmeyip itaat etmemesi mümkün değildir.

13.DERS:

7. Şart: Bu kelime üzerine vefat etmek:

İslam'da bir şeyi elde etmek ne kadar önemli ise onun üzerinde sebat etmek ve onu devam ettirmek de o kadar önemlidir. Neden her namazda okuduğumuz Fatihada en az on yedi defa Allah'tan hidayet isteriz? Namaz kılan bir mümin zaten hidayet bulamamış mıdır? Bunun sebebi İslam'da muteber olanın insanın son halinin ne olduğudur. Hadisi şerifte: "Sizden biri bir ömür boyu cennet ehlinin amelini yapar. Ta ki onunla cennet arasında bir kol boyu mesafe kalır. Kitabı (kaderi) ona galebe çalar cehennem ehlinin amelini yapar ve cehenneme gider. Çünkü muteber olan son yapılandır." Resulullah (sav) bir hadiste şöyle buyurur: "**Ameller ancak son yapılanlara göre değerlendirilir.** "**Ey iman edenler, Allah'tan hakkıyla korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.**"[26]

Sahih bir hadiste Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* : "Kim Allah'tan başka ilah olmadığını bilerek ölürse cennete girer." "Kim son sözü Lailahe illallah olarak ölürse cennete girer." buyurmuştur. Belki de Allah'ın insana en büyük nimeti, insanın ayağını kaydırmadan bu kelime üzerine canını almasıdır. Bu, aynı zamanda bütün peygamberlerin duasıdır. İnsanın bu kelime üzerine ölebilmesi için ihlâslı olması ve bu kelimenin gerekleri ile amel etmesi gerekir.

Not: Buraya kadar gördüklerimizden şu sonuç çıkar: "Kim Lailehe illallah derse cennete girer." hadisi en yanlış anlaşılan hadislerdendir. İnsan bir konuyu araştırdığı zaman o konu hakkındaki tüm delilleri bir araya toplamak zorundadır. Aksi halde hem sapar hem saptırır. Kelime-i tevhit ile ilgili hadisler bir araya toplandığı zaman ortaya şöyle bir anlam çıkar: "Kim tağutu inkar eder, bu kelimeyi bilerek söyler, şek ve şüpheye kapılmadan, yalan söylemeden doğruca bu kelimenin gerekleri ile amel eder, son nefesine kadar bu kelime ile amel eder ve bu kelime üzerine sebat ederse cennete girer." Aksi takdirde "Namaza yaklaşmayın" ayetinin başını ve sonunu birbirinden ayırarak sadece bir kısmını alan Batınilere döneriz.

14.DERS:

RUBUBİYET TEVHİDİ

Rububiyet tevhidi, Allah azze ve celleyi rabliğinde birlemektir.

Rab: Terbiye eden, efendi, seyyid gibi manalara gelir.

Rububiyet ve uluhiyet tevhidi arasındaki fark:

Uluhiyet, ibadetlerde Allah'ı birlemektir. İbadet, insanın fiilleri olduğu için, uluhiyet kişinin kendi fiillerinde Allah'ı birlemesidir.

Rububiyet ise, kişinin, Allah'ın fiillerinde (yaratma, rızık verme, gözetme vb.) Allah'ı birlemesidir.

Rububiyet tevhidinin esasları, Araf suresi 54. ve Yunus suresi 31. ayetlerdedir.

---

[26] Ali İmran: 102.

a) Yaratma: Rububiyet tevhidinin en belirgin esasıdır. Araf 54. ayette **"Yaratma ve emretme O'na aittir"** buyrulmuştur. Tarih boyunca bu esasa muhalefet eden insanlar çok az olmuştur. Ateistlik hiçbir zaman süreklilik arz eden bir fikir olmamıştır. Çünkü kendi yaratılmış olan insanın yaratıcıyı kabul etmemesi mümkün değildir.

b) Rızık verme: Yunus 31. ayette: **"Deki: Sizi yerden ve gökten rızıklandıran kimdir?**" buyrulmuştur. Allah azze ve celle rab olarak kâinatın terbiyecisidir. Rızık verme de bu terbiyeye dahildir.

Rızk ile ecel aynıdır. İkisi de insan yaratılmadan önce anne karnında iken belirlenmiştir. Nasıl ki ecel de oynama (erteleme,öne alma) söz konusu değilse rızıkta da oynama (yazılanın değişmesi) söz konusu değildir. Hadisi şerifte şöyle buyrulur: "**Sizden biri annesinin karnında kırk gün nutfe, kırk gün kan pıhtısı, kırk günde et parçası şeklinde bekler. Daha sonra melek gelir ona ruh üfler; ecelini, rızkını ve şaki mi yoksa said mi olacağını yazması kendisine emredilir…"** Başka bir hadiste İbni Mesud'dan "Rızkınızın az olması sizi haramla rızk talep etmeye sevk etmesin. Kişi rızkından kaçsa da ecelin kendisini yakaladığı gibi rızkı da onu yakalayacaktır."[27]

Yalnızca Rububiyet tevhidine önem verilmesinden veya "insanların çoğu rububiyeti kabul ediyor" yanlış anlayışından dolayı, çoğu insan rububiyette şirk koşar. Her ne kadar diliyle 'Rızık Allah'tandır' dese de yaşayışı, düşüncesi, dünyayı kendisine dert etmesi, insanları rızık ile değerlendirmesi (zengin, fakir v.b.) aslında çoğu insanın Rezzak olarak Allah'ı değil, insanı kabul ettiklerini gösterir. Özellikle kapitalist sistemlerde ana düşünce rızkın işverenlerin elinde olduğudur.

15.DERS:

c) Mülkiyet: Allah'ın mutlak mülk sahibi oluşu yani dilediğini dilediği yerde kullanması rububiyet tevhidinin esaslarındandır. **"De ki: Ey mülkün sahibi Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verir dilediğinden de çekip alırsın…"**[28] Kişinin Allah'ın mutlak mülkiyete sahip olduğunu bilmesi kişiye gönül zenginliği verir. Dünya metası da Allah'ın mülküdür. Allah her şeyin sahibi olduğu için dilediğini, dilediği yerde, dilediği şekilde kullanabilir.

d) Tedbir: Rububiyet esaslarından biri de Allah'ın kâinatın işlerini düzenlemesidir. Yunus suresinde **"Kainatın işlerini düzenleyen kimdir? Diye sorsan, sana Allah'tır diyecekler"** Araf suresinde ise **"Güneş, ay ve yıldız O'nun emrine amadedir**" buyrulur. Son zamanlarda kâinatın işlerini bir takım şeyhlerin, kutupların, abdalların, gavsların yürüttüğüne dair fikirler, tasavvuf ehli arasında yaygındır. Bu da rububiyette şirkdir.

e) Emretme ve nehyetme (kanun yapma):

Tevbe suresi 31.ayette ve tefsirinde kanun yapma yetkisini Allah'tan başkasına verenlerin onları, Rab edindiğini görmüştük. Araf suresinde ise **"Dikkat edin yaratma ve emretme yetkisi O'na aittir. Alemlerin rabbi olan Allah ne yücedir"** buyrulmuştur. Bu ayetlerin tefsirlerinde tüm müfessirler rabden kastın; kanun yapan, haram ve helal belirleyen olduğunu söylemişlerdir.

Rabbin, terbiye eden, düzenleyen olduğunu öğrenmiştik. Kâinatta ve özellikle gökyüzüne verilen düzende hiçbir sorun yoktur. Her şey dakik ve mükemmeldir. Aynı şekilde Allah-u Teala, kanunları ile (şeriatıyla) yeryüzüne de düzen vermiştir. Yeryüzünde fesadın,

---

[27] Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

[28] Ali İmran: 27.

fuhşiyatın ve zulmün yayılmasının sebebi, insanların, en güzel terbiye edicinin kanunlarından yüz çevirmeleridir.

Not: Müşriklerin rububiyet tevhidini bildikleri,sıkıntının uluhiyet tevhidinde olduğu söylenir. Tevhidin en önemli rüknünün uluhiyet tevhidi olduğu şüphesizdir. İnsanlar onun için (uluhiyet tevhidi için) yaratılmışlardır. Tüm peygamberlerin tevhidin bu kısmı üzerinde durduğu da doğrudur. Yalnız bu, müşriklerin rububiyet tevhidini bildiklerini göstermez.

Anlattığımız şekliyle Rububiyet tevhidini düşündüğümüzde ne dün ne bugün insanların rububiyeti bildikleri söylenemez. Bundan dolayı Kuran'ın ilk ayeti **"Yaratan rabbinin adı ile oku"** diyerek rububiyet tevhidine dikkat çekmiştir. Aynı şekilde Kuran'ın başı olan Fatiha'da Rububiyet tevhidi ile başlar. Sonu olan Nas suresi de rububiyet tevhidi ile biter.

16.DERS:

İSİM VE SIFAT TEVHİDİ

Tarifi: Kuran ve sünnette Allah ile ilgili gelmiş olan tüm isim ve sıfatlarda Allah'ı birlemek ve bunları olduğu şekliyle kabul etmektir.

Kur'an-ı kerimi incelediğimiz zaman hemen her ayetin sonunda Allah'ın bir ismi ve sıfatı zikredilir. Tevhid ilminin gayesi, yüce Allah'ı kullarına tanıtmaktır. Bir şeyi tanımanın en güzel yolu onun özelliklerini bilmekle olur. Tanımaya çalıştığımız, Allah azze ve celle olduğu için önümüzde Kuran ve sünnete başvurmaktan başka bir yol yoktur. Görülmeyen, duyu organlarıyla algılanmayan bir varlığı tanımak için aklı kullanmak, yapılacak en büyük zulümdür. Çünkü akıl, ancak kendi aleminde müşahede edebileceği şeyleri kavrayabilir.

Allah'ın sıfatları ikiye ayrılır:

1) Zati sıfatlar: Yüce Allah'ın ezelden kendisiyle muttasıf olduğu ve Allah'ın varlığından ayrılmayan sıfatlardır. Örneğin, el, yüz, ayak, konuşma, işitme, görme vs. gibi sıfatlardır.

2) Fiili sıfatlar: Allah'ın sürekli olmayıp, kendi (c.c) istediği zaman bir sebebe dayalı veya sebepsiz olarak vasıflandığı sıfatlardır. Allah'ın iyilik ehlini sevmesi, Bedir ashabından razı olması, kafirken Müslüman olan sonra şehit olup öldürdüğü Müslümanlarla beraber cennete giren şahsa gülmesi gibi.

Allah'ın isimleri noktasında ihtilaf olmamıştır. İhtilaf, Allah'ın sıfatlarında olmuştur. Bu ihtilafın sebebi, bazı insanların Allah'ın sıfatları ile ilgili bazı ayetleri yanlış anlaması ve sıfatlardan akla uyanları alıp akla uymayanları tevil etmeleridir. Ehli sünnet bu sapık fırkalardan uzak olarak Kuran ve sünnette var olan bütün sıfatları; tevil etmeden, tahrif etmeden, manalarını bozmadan, yaratıklara benzetmeden olduğu gibi kabul etmişlerdir.

İsim ve sıfatlarda kaideler

1) İsim ve sıfatların temeli, tamamen Kuran ve sünnet olmalıdır. Bahse konu olan Allah azze ve celledir. Onun hakkında konuşan veya ondan bir şeyi nefy eden (yok sayan) insan;

- Ya O'nu görmüş olmalıdır.
- Ya O'nu gören birini dinlemelidir.
- Veya Allah'ın haber verdiğine teslim olmalıdır.

Bunun dışında bir yol izleyen Allah'ın adına bilmeden konuşmuş ve Allah'a yalan yere iftirada bulunmuş olur. "**Allah'a karşı bilmediğiniz bir şey mi söylüyorsunuz. De ki: Allah'a karşı yalan söyleyip, iftira edenler asla kurtuluşa eremeyeceklerdir."**[29]

Allah kendisine bir sıfat yakıştırıyorsa -el gibi, yüz gibi- biri de bunları kabul etmiyorsa, kişinin yukarıda söylediğimiz üç maddeden başka çıkış yolu yoktur. Tek yol Allah'a iftira ederek yalan söylemesidir. Veya Allah'ın kendisine nispet ettiği sıfatı aklı kabul etmiyor diye nefy ediyorsa artık şeytanlaşmış demektir.

"Ey şeytan, ben sana emrettiğim halde seni secdeden alıkoyan nedir? Dedi ki: 'Ben Ondan daha hayırlıyım, beni ateşten Onu topraktan yarattın."[30]

Bu ayet genel bir kaidedir. Allah'ın emirlerine akli kıyaslarla karşı çıkan herkes şeytanın düştüğü duruma düşmeye mahkumdur.

17.DERS:

2) İsimlerde benzerlik mana ve mahiyette benzerliği gerektirmez. Allah'ın el, yüz, istiva vb. sıfatlarını kabul etmeyenler veya bu sıfatları tevil edenler bunların insanlarda da olduğunu ileri sürer ve "eğer bunları kabul edersek Allah'ı kullara benzetmiş oluruz" derler.

Hiçbir zaman isimlerin birliği, şekillerin aynı olmasını gerektirmez. Mesela insanın da ayağı vardır, filin de ayağı vardır, karıncanın da... Fakat aralarında hiçbir benzerlik yoktur. Eğer yaratılanların kendi arasında bu böyle ise yaratanla yaratılan arasında hiç kıyas olur mu? Ayrıca sıfatları tevil edip, kabul etmeyenler Allah'ın işitme, görme, diri olma sıfatlarını da inkar etsinler! Bunlar da yaratıklarda vardır.

3) Sıfatları tevil edenlere üç yönlü delil getirilir:

a) Kuran

b) Sünnet

c) Selefin icması

Selefin icması: Tefsir kitaplarına bakıldığı zaman tartışma konusu olan sıfatların selef arasında hiç gündem ve ihtilaf konusu olmadığı görülür. Bu onların bu ayetleri olduğu gibi anladıklarının ve kabul ettiklerinin delilidir. Maalesef hicri 3. asırdan sonra Yunan felsefesinden etkilenenler, akıllarına göre bu ayetleri ele almış ve tevil etmişlerdir.

18.DERS:

4) Tevil ne demektir, her tevil kötü müdür?

Tevil kelimesi lügatta bir şeyin aslına dönmesi, haber verilenin vuku bulması gibi manalara gelir. Akide de tevil 'Bir delilden dolayı lafızların zahiri manalarının değiştirilmesidir.' Buradan anlaşılan tevil, ihtiyaç anında ve sahih bir delile dayanarak yapılırsa sorun olmayacağıdır. Örneğin **"Kur'an-ı okuduğunuzda şeytandan Allah'a sığının"** buyrulur. Bu ayetin zahirinden (lugata göre) Kuranı okuyup bitirdikten sonra euzu besmele çekmek gerektiği anlaşılır. Fakat peygamberimizin Kuranı okumaya başlamadan besmele çektiği görülür. Biz de bu ayetin zahirini tevil ederiz. İşte bu sahih bir tevildir.

Yanlış tevile örnek olarak **"Rahman arşa istiva etti"** ayetini ele alalım.İstivadan kasıt istiladır, egemenlik altına almadır derler. Oysa Kur'an-ı kerimde yedi yerde Allahu teala'nın arşa istiva ettiği geçer. İstila kelimesi hiç kullanılmamıştır. Peygamberimizin sahih sünneti de;

---

29 Yunus: 68-69

[30] Araf: 12.

sözüyle, fiiliyle ve ikrarıyla Allah'ın gökte olduğuna işaret eder. O zaman bu tevil batıl bir tevildir. Delile uyması bir yana naslara tamamen zıttır.

5) Tevil Allah'ı tenzih etmek değildir. Allah'ın sıfatlarında ilhaddır.

"**Güzel isimler Allah'ındır. O halde Ona bunlarla dua edin. Onun isimlerinde ilhada sapanları terk edin. Onlar yaptıklarının cezasını göreceklerdir."**[31]

Allah'ın isimlerinde ilhad; isim ve sıfatlarda takınılması gereken tavırdan sapmak ve meyletmektir. Allah dileseydi kendisine hiçbir sıfat nispet etmez, kendisini her şeyden tenzih ederdi. Ama Allah Kuran'da kendine birçok sıfat zikretmiş ve sıfatsızlığı da eksiklik olarak görmüştür. Ayeti kerimede "**Onlar, buzağının onlarla konuşmadığını ve onlara yol göstermediğini görmüyorlar mı?"**[32]diye buyrulur. Bu ayette Allahu teala, buzağının ilah olamayacağına, onun konuşmamasını ve yol göstermemesini delil almıştır. Öyleyse ilah sıfatları ile anıldığı zaman bu onun için kemaldir. Allah'ın kendine layık gördüğü sıfatı, Allah'ı tenzih ediyorum safsatasıyla kabul etmemek ilhaddır, tahriftir; tevil değildir.

Not: Daha önce tevilin, bir delilden dolayı lafızların zahiri manasını değiştirmek olduğunu söylemiştik. İsim ve sıfatlarda hiçbir delil bulunmadığından lafızların zahirini değiştirmek ilhaddır ve tahriftir.

6) Yaratılan ile yaratanın kıyası olmaz:

Bir şeyi bir şeye kıyas etmek için ilk ve temel şart aralarında ortak bir noktanın bulunmasıdır. İsim ve sıfatlarda Allah'ı kullara kıyaslayıp sıfatları tahrif etmek kıyasın ilk şartına aykırıdır. Çünkü Allah ile kul arasında hiçbir ortak nokta yoktur. Mesela el, göz, istiva gibi sıfatları insanınki gibi düşünüp, bunlar Allah'ta olmaz demek batıl bir kıyastır. Bazen insanlarda kemal sıfatı olan hasletler Allah'ta olmayabilir veya Allah için kemal sıfatı olanlar insanlarda nakıslık olabilir. Örneğin yeme ve içme insan için kemal sıfatlarıdır. İnsanın sağlıklı olduğunun göstergesidir. Veya uyku da böyledir. Bu sıfatları Allah'ta düşündüğümüz zaman bu nakıslıktır. İlah olanın yemeye ve içmeye ihtiyacı olmamalıdır. Örneğin kibir ve büyüklenme sıfatı Allah için kemal sıfatıdır. Bu sıfatlar insanda düşünüldüğü zaman yerilme ve nakıslık sıfatlarıdır. Demek ki insanın Allah'ın isim ve sıfatlarını kendi dünyasına kıyas edip nefy etmesi batıldır.

7) Teşbih nedir?

Teşbih, kişinin bir şeyi bir şeye benzetmesidir. İsim ve sıfatta teşbih veya temsil; kişinin Allah'ın sıfatlarını, mahlukun sıfatlarına benzetmesidir. Ayetlerde **"Hiçbir şey Onun dengi değildir" "Hiçbir şey Onun misli olamaz**" gibi ifadelerle Allahu teala teşbih ve temsilin önünü kapamıştır.

Biz Ehli sünnet olarak Allah'ın istiva, gök yüzüne inme gibi sıfatlarını kabul ederken "Keyfiyetini bilmeyiz. Bu sıfatlar Allah'ın şanına yakışır şekildedir" deriz. Bir taraftan sıfat ayetlerini tasdik eder, diğer taraftan hiçbir şeyin Allah'a denk olamayacağını ikrar ederiz. Ehli sünnet Allah'ı kullara teşbih etmenin küfür olduğunda ittifak etmiştir.

Not: Genelde sıfatları tevil edenler, Ehli sünnete müşebbihe derler. Böylece insanları onlardan uzaklaştırmaya çalışırlar. Oysa iyice düşündüğümüz zaman tevil ehli müşebbihe olmaya daha layıktır. Çünkü tüm sıfatlarda Allah'ı insan gibi düşünür, ona benzetir, öyle ikrar ederler.

---

[31] Araf: 180.

[32] Araf: 148.

19.DERS:

8) “Selefin yolu eslemdir. Halefin yolu daha bilgili ve hikmetlidir.” sözü:

Bu sözü genelde kelamcılar söyler. Selef kelamla uğraşmadığı için sıfatları tevil etmemiştir. Sonradan gelenler kelam adı altında yunan felsefesi ile iştigal etmiş sıfatları tevil etmişlerdir. Selefe muhalefet ettikleri apaçık belli olduğu için de bu sözü uydurmuşlardır. “Selef, en selametli yolu mesele hakkında konuşmamayı, biz ise ilim ve hikmetle meseleyi inceleme yolunu tuttuk” derler. Bu söz iki yönden batıldır. Ayeti kerimelerde **“Eğer onlar sizin misli mislinize iman ederlerse hidayete ererler. Eğer yüz çevirirlerse anlaşmazlık içine düşmüş olurlar.”**[33]

“**Önde gelen muhacirler, Ensar ve onlara ihsan ilkesi üzerine tabi olanlar işte onlar Allah’tan razı olmuştur. Allah’ta onlardan razı olmuştur.”**[34] Buyrulur.

Bu iki ayet itikatta ölçüdür. Allah onlara misli misline iman etmeyi, onlara ihsan ilkesi üzerine tabi olmayı şart koşmuştur. Ayette kast edilen sahabedir. Kim itikatta onlara muhalefet ederse, onun yolu ilim ve hikmet yolu değil, sapıklık ve dalalet yoludur.

Bir yolun selametli olabilmesi için, kişinin o yolu bilmesi lazımdır. Aksi takdirde yol güvenli bir yol olmaz. Onun için hangi yol selametli ise ilim ve hikmet de o yol sahiplerine aittir. İbn Teymiyye bu sözü söyleyenler için “Bazı ahmaklar böyle söyledi” der.

Tartışılan sıfatlar

1) İstiva: Allah azze ve celle Kuran’da yedi yerde “Allah (veya “Rahman”) arşa istiva etti” der. İstiva lügatte; yükselmek ve karar kılmak demektir. Ehli sünnet, istivayı olduğu gibi kabul eder. ‘Allah yedi kat göğün üzerinde kendine yakışır şekilde arşa istiva etmiştir’ derler.

Tevilciler ise; istivanın aklen mümkün olmadığını, Allah’ı cisim gibi tasavvur ettirdiğini öne sürerek ‘istivadan kasıt, istiladır’ demişlerdir. Yani Allah arşı egemenliği altına aldı.

Bu şüpheye cevaben deriz ki:

- Kuran’da yedi yerde Allahu teala istiva kelimesini kullanmıştır. Eğer kasıt “istila” olmuş olsaydı bir yerde dahi olsa bu kelimeyi kullanması gerekirdi.
- Kuranda tüm “indirdik” kelimesinin geçtiği ayetler Allah’ın yükseklerde olduğunun delilidir. Çünkü indirme yukarıdan aşağıya doğru olur.
- Allah Mülk suresinde “Yoksa gökte olandan emin mi oldunuz?”[35] diyerek açık bir şekilde kendisinin gökte olduğunu ifade etmiştir.
- Kuran ve sünnette kaldırma ve yükseltme eylemleri, Allah’ın yükseklerde olduğuna delalet eder. (Örneğin Miraç hadisesi gibi.)
- Peygamberden bu konuda birçok hadis gelmiştir ve bu itikat, yanında konuşulduğunda itiraz etmemiştir. Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hastalık duasında “Ey gökte olan rabbimiz, Senin isimlerin ne mukaddestir”[36] buyurmuştur. Sadaka dağıtırken sadakaya itiraz edenlere “Ben göktekinin eminiyken bana güvenmiyor musunuz?”[37] demiştir. Veda haccında parmağıyla gökyüzünü işaret ederek “şahit ol, şahit ol…” diyerek Allah’ı şahit tutmuştur. Bir cariyeye ‘Allah nerededir?’ diye sormuş Oda ‘semada’ deyince, ‘Ben kimim?’ demiştir. ‘Sen

[33] Bakara: 137.

[34] Tevbe: 100.

[35] Mülk: 16.

[36] Ebu Davud.

[37] Müslim.

Allah'ın resulüsün' deyince 'bu kadın mümindir. Bunu azad et' diye sahibine emretmiştir.[38]

- Selefin icması: Lügat ehli olan, Allah'ı ve resulünü en iyi tanıyan selefin sadece birinden dahi bu itikada muhalif bir şey gelmemiştir.

20.DERS:

2) El sıfatı: Selef uleması tevile, teşbihe ve temsile kaçmadan yüce Allah'ın şanına yakışır iki elinin olduğunu söylemişlerdir.
"Yahudiler Allah'ın eli bağlıdır dediler. Onların elleri söylediklerinden ötürü bağlandı ve lanetlendiler. Bilakis Allah'ın iki eli de açıktır."[39] Bu ayeti kerimede, Allah Yahudilere itiraz etmiştir. Kuran'ın genel üslubu, müşrikler ve Yahudiler Allah hakkında yanlış bir şey söylediğinde hemen çürütmesidir. Bu ayet el sıfatının en açık delillerindendir.

Diğer bir ayet de şöyle buyrulur: "**Allah: 'Ey iblis! Seni kendi ellerimle yarattığıma secde etmekten alıkoyan nedir?**" Hadislerde peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kıyamet gününde Allah'ın gökleri avucunun içinde düreceğini haber vermiştir. Tevil ehli veya tahrif ehli Allah'ı kullara kıyas ederek, kendilerince Allah'ı bu sıfatlardan tenzih etmişlerdir. Allah'ın elini, nimet ve kudret olarak tevil etmişlerdir. Şimdi bu sapık tevilleri ayetlere uygulayalım,

a)"Allah'ın iki nimeti de açıktır" Tevil ehli bir yanlıştan kaçarken daha büyük bir yanlışa düşmüşlerdir. Allah'ın sayısız nimetlerini bu sapık teville ikiye indirmişlerdir. Allah'ı noksanlıktan tenzih edelim derken, kendileri Allah'a noksanlık ve eksiklik izafe etmişlerdir.

b) "Allah'ın iki kudreti de açıktır" Bu da bir önceki kadar saçmadır. Tek olan ilah sıfatlarıyla birlikte tektir.

c) "Ey İblis, kudretimle yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir?" Allah her şeyi kudreti ile yaratmıştır. Eğer ayet böyle tevil edilirse Âdem (a.s)'in hiçbir meziyeti kalmaz. Doğal olarak da Allah'ın bunu zikretmesi abes olur.

Bunun gibi her bidat insanı daha büyük bir bidata, her sapık menhec insanı daha derin bir sapıklığa düşürmektedir. Bunun yanında hadislerde peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Allah'ın iki eli de sağdır buyurmuştur. Bu da bize gösterir ki "el" sıfatı bizim idrakimizin üstünde olup, teslimiyet isteyen meselelerdendir.

3) Allah'ın gökyüzüne inmesi: Sahih hadislerde peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Rabbimiz her gece gecenin son üçte birinde gökyüzüne (dünya semasına) iner ve nida eder: "Yok mudur isteyen? İstediğini vereyim! Yok mudur dua eden? Duasına icabet edeyim! Yok mudur bağışlanma dileyen? Onun günahlarını bağışlayayım!"

Ehli sünnet Allah'ın nüzul (inme) sıfatının keyfiyetini Allah'a havale ederek olduğu gibi iman ederler. Tevil ehli ise Allah iniyorsa arş boş mu kalır, Allah hareket eden bir cisim midir vb. safsatalarla bu sıfatı da inkâr etmişlerdir.

Not: Tevil ehli, Kur'an-ı kerimde gelmeyen sıfatları eğer sünnette gelmiş ise haber ahad diye kabul etmezler. Bu da sapıklıklarının bir başka yönüdür. İstiva, el, göz sıfatları Kuran'da tevatüren gelmiştir. Fakat yine kabul etmezler. Sonuç; Ehli Sünnet bunun gibi bütün sıfatları Kuran'da veya sahih sünnette gelmiş olduğu gibi kabul eder.

21.DERS:

[38] Müslim.

[39] Maide: 64.

AKİDEDE HABER-İ AHAD VE MÜTEVATİR

Mütevatir nedir? Mütevatir hadis: Yalan üzere toplanmaları mümkün olmayacak kadar çok insanın bir hadisi rivayet etmeleridir. Ve bu çokluk her tabakada olmalıdır.

Hükmü: Bütün ümmetin yanında mütevatirle amel etmek hem akidede hem de ahkâmda (fıkıhta) vaciptir. Mütevatir bir nassı inkâr eden kâfir olur.

Haber-i ahad nedir? Mütevatir vasfını barındırmayan her hadise haber-i ahad denir.

Hükmü: Hak ehlinin yanında bir hadis sahih olup senedi sağlam olduğunda onunla amel etmek mecburidir. Mütevatir mi haber ahad mı diye bakılmaz. İslam'da bir şeyi kabul etmek için çokluk değil, o haberin doğruluğu önemlidir. Sahabe ve selefin hadisleri, mütevatir ve ahad diye ayırdığı; bununla amel edilir, şununla itikatta amel edilmez, dedikleri kesinlikle sabit değildir. Onlar için bir hadisin sahih olması amel etmek için yeterlidir.

Not: Akidede haber ahadı kabul etmemek ilk olarak kelamcılarda ortaya çıkmıştır. Bunlar, isim sıfat tevhidi başta olmak üzere, itikatta birçok meseleyi akıllarıyla yorumlarlar. Konu hakkında gelen hadisleri de haber ahad diyerek kabul etmezler. Aslında bu, batıllıklarını şer'i bir kisveyle kapatmaktan başka bir şey değildir. Çünkü daha önce de gördüğümüz gibi bunlar istiva, el, göz v.b. sıfatları Kuran'da geçmesine rağmen kabul etmezler. Bu da gösterir ki bunlar için ölçü akıldır.

Haberi ahadın akidede hüccet oluşunun delilleri

1) Buhari ve Müslim'de İbn Abbas şöyle rivayet eder: "Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Muaz b. Cebel'i Yemen'e gönderdi: Ey Muaz! Sen kitap ehli bir kavime gidiyorsun; onları ilk çağıracağın şey kelimeyi şehadet olsun. Eğer Onlar Allah'ı bilirlerse, Allah'ın onlara günde beş vakit namazı farz kıldığını bildir…"

Bu hadiste peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Muaz'ı tek başına Yemen'e göndermiştir. Onlara akideyi (kelimeyi şehadeti) ve ahkâmı (beş vakit namazı) öğretmesini istemiştir. Güvenilir olanın haberi, tek de olsa hem akidede hem de ahkâmda hüccettir.

2) Peygamberimiz insanları İslam'a davet ederken her beldeye bir elçi göndermiştir.

3) Allah bütün peygamberleri tek göndermiştir.

22.DERS:

İMAN

Lügat manası: Tasdik etmek demektir.

Şer'i manası: Dil ile söylemek, kalp ile tasdik etmek ve organlarla amel etmektir. Bu üç maddenin her biri imanın rükunlarındandır. Biri olur diğeri olmazsa o iman sayılmaz. Mesela kişi diliyle söyler, kalbiyle tasdik etmezse mümin olamaz. Kısacası kişinin mümin olabilmesi için bu üç şartı toplaması gereklidir.

Dil ile söylemek ve kalp ile tasdik etmek genel anlamda herkesin kabul ettiği şeylerdir. İnsanların ihtilaf ettikleri rükun organlarla amel etmektir. Bu konuda amel imandan değildir veya amel imanın olgunlaşması için gereklidir anlayışı yaygındır. Bu ikisi de yanlıştır. Amel, imanın şartıdır. Amelsiz bir iman kuru bir iddiadan öteye geçemez.

Amelin imandan oluşuna dair deliller

1) Tüm güzel vaatlerin yapıldığı ayetlerde **“İman edenler ve Salih amel işleyenler**” denmiştir.

2) Cennet ve cehennem ehline ayetlerde “**Yaptığınız amellerin karşılığıdır bu”** ifadesi Kuran’da çokça kullanılmıştır.

3) Beyyine suresi 5. ayet-i kerime de: “Halbuki onlar onun dininde ihlas sahipleri ve hanifler olarak Allah’a ibadet etmelerinden, namazı dosdoğru kılmalarından, zekatı vermelerinden başkası ile emrolunmadılar. Dosdoğru din işte budur!” buyrulmaktadır.

4) Buhari’de iman kitabında peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: “Size imanı emrediyorum. Siz imanın ne olduğunu bilir misiniz? İman Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in Onun elçisi olduğuna inanmak, namazı kılmak, zekâtı vermektir…” Bu hadiste çok açık bir şekilde peygamberimiz imanı amellerle tarif etmiştir.

5) Hadiste: “İman yetmiş küsur şubedir. En yükseği kelime-i tevhit, en alt seviyesi yoldan eziyet verici şeyleri kaldırmaktır. Hayâ da imandandır.” buyrulmaktadır. Bu hadiste de imanın şubelerden oluştuğu ve şubelerinin de amellerden oluştuğu açıklanmıştır.

6) **“Allah sizin imanlarınızı boşa çıkarmaz”**[40] Burada imandan kasıt namazdır. Peygamberimiz Medine’de on altı veya on yedi ay Beytu’l-Makdis’e doğru namaz kıldı. Daha sonra kıble Kâbe oldu. Müminlerin: “Kıblenin değişmesini görmeden ölen kardeşlerimizin durumu ne olacak? Namazları kabul olmayacak mı?” demeleri üzerine bu ayet indi ve Allahu teala namazı iman diye adlandırdı.

Amelin, imanın olgunluk şartı değil, kabul şartı olduğunun delili:

“(Münafıklar) biz Allah’a ve Resulüne iman ve itaat ettik derler. Bundan sonra da onlardan bir kısmı (bu söylediklerinden) geri dönerler. Onlar müminlerden değildir.”[41]

Bu ayeti kerimede Allahu teala, iman ve itaat ettik dedikten sonra itaatten yani amelden yüz çevirenlerin, “müminler değillerdir” diyerek imanlarını yalanlamıştır. Demek ki amel imanın kemale ermesi için değil, kabul olması için şarttır.

23.DERS:

İmanın artıp eksilmesi, imanda istisna ve imanın kısımları

Ehli sünnet’in yanında iman artar ve eksilir. İmanın artması, itaat cinsinden olan amellerle, imanın eksilmesi de masiyet cinsinden olan amellerledir.

İmanda istisna: İmanda istisna demek “inşallah müminim” demektir. Bazıları da “iman yakin işidir, inşallah demek şek ve şüphe göstergesi olduğu için caiz değildir” demişlerdir. Bu konuda hak olan imanda istisnanın caiz olmasıdır. Yalnız kişi şüphe ederek değil, işin akıbetini Allah’a bırakarak söylemelidir.

İmanın kısımları: İman şubelerden oluşur. Bazı şubeler vardır ki; terk edildiği zaman insanı dinden çıkarır: Lailaheillallah gibi. Bazı şubeleri de vardır ki terk edildiği zaman insanı dinden çıkarmaz, ama cehennem ehli yapar. Bazı şubeleri de vardır ki; kişi terk ederse cehennem ehli olmaz fakat imanının seviyesi düşer.

1.)Asli iman: Asli iman kişinin dinde kalabilmesi için şart olan imandır. Yapılması imanın aslından olan, terk edilmesi ise küfür olan amellerdir. Örneğin, tağutu inkâr etmek, namaz kılmak. Bunların yapılması imanın aslı, terki ise küfürdür.

---

[40] Bakara: 143.

[41] Nur: 47.

2.)Vacip iman: Yapıldığı takdirde kişiyi cennet ehli yapan, terk edildiği takdirde dinden çıkarmasa da kişiyi cehennem ehli yapan amellerdir. Oruç tutmak, zina yapmamak ve içki içmemek gibi…

3.)Müstehab iman: Kişinin imanının kemale ermesi için gerekli olan ve ilk iki kısımla beraber onlardan daha düşük seviyeli amelleri içerir.

24.DERS:

Kişinin İslamına veya imanına nasıl hükmedilir?

Bir insanın imanına neden hükmetme gereği duyarız?

Çünkü İslam'da iman ve küfür üzerine birçok hüküm bina edilir;

a- Müslüman sevilir, kâfire buğz edilir.
b- Müslümana velayet verilir, kâfire velayet verilmez.
c- Müslüman yöneticiye itaat edilir, kâfir yöneticiye karşı isyan edilir.
d- Müslümanın arkasında namaz kılınır, müslümanla nikâh akdi gerçekleştirilir, miras akdi gibi hükümler sahih olur. Kâfirle yapılan akitler ise batıl olur.

İslam toplumlarında asıl olan insanların Müslüman olmasıdır. Hiç tanımadığımız adam dahi (apaçık küfrü görülmediği müddetçe) İslam toplumunda Müslüman muamelesi görür. Küfür toplumlarında ise insanlara kâfir muamelesi yapılır. Ta ki birinde İslam alameti görürsek ona özel olarak Müslüman muamelesi yaparız.

İslam alameti nedir?

İslam alameti; sadece müslümanlara has olan, müslümanların kendisiyle diğer din mensuplarından ayrıldığı söz, davranış ve itikatlardır. Bir şey İslam dininde var diye İslam alameti olması gerekmez. İslam alameti olabilmesi için sadece Müslümanlara has olması şarttır. Zaman, mekân ve toplumların değişmesiyle İslam alametleri değişiklik arz edebilir. Örneğin hadiste; "Kim bizim namazımızı kılarsa, kıblemize yönelirse, kestiğimizi de yerse o Müslümandır."[42]buyrulur. Yani bir insanın İslam'ına namaz ile hükmedilmiştir. Dikkat edilirse aynı dönemde hac ibadeti, İslam alameti değildi. Oysa hac İslamın temellerindendir. Ancak o dönemde hac hem müşrikler hem de Müslümanlar tarafından yerine getirilen bir ibadetken, namaz sadece Müslümanların yaptığı bir ibadetti. Öyleyse bugün bir insanın İslamına hükmettirebilecek alametler şunlardır diyebiliriz: Oy vermemek, demokrasiden beri olmak, askere gitmemek, kabir şirkinden uzak olmak, okula gitmemek ve göndermemek.

25.DERS:

KÜFÜR VE ŞİRK

Lügat manası: Küfür örtmek demektir.

Şer'i manası: Kişinin dinde kabul edilmesi zorunlu olan bir şeyi inkâr etmesi veya Allah'ın küfür dediği söz, fiil ve itikatları işlemesidir.

Şirk ise kişinin Allah'ı birlemesi gereken hususlarda Allah'ı birlememesi ve O'na ortak koşmasıdır.

Küfrün çeşitleri:

1- **İnkâr küfrü:** Kişinin, dinde kabul edilmesi gerekenleri inkâr etmesi. Örneğin; ahirete imanı inkâr etmek.

---

[42] Buhari ve Müslim.

2- **Büyüklenme küfrü:** Kişinin, Allah'ın emirlerine karşı kibir yaparak uymaması. Örneğin; şeytanın Âdem (a.s.)'a secde etmemesi.
3- **İnat küfrü:** Kişinin, hak olduğunu bildiği halde hakka karşı inat edip kabul etmemesi. Örneğin; Mekkeli müşriklerin küfrü.
4- **Taklit küfrü:** Kişinin babalar, örf vb. şeyleri dinin üstünde ve peygamberin getirdiğinden daha önemli görmesi.
5- **Cehalet küfrü:** Kişinin, bilmesi üzerine farz olan şeyleri, imkanı olmasına rağmen öğrenmemesi. Günümüz müşriklerinin hali.
6- **Yüz çevirme küfrü:** Kişinin dine karşı ilgisizliği.
7- **Alay etme küfrü:** Dinin emirlerini hafife alma ve alay etme.

Not: Bunlar alimlerin Kuran ve sünnete bakarak çıkardıkları küfür çeşitleridir. Bunlar bizim için çok da önemli değildir. Bizi ilgilendiren, Allah'ın veya resulünün bir fiil, davranış veya söze -biz çeşidini bilmesek ve hangi başlık altına gireceğini kestiremesek de- küfür veya şirk demesidir.

İnsanın küfre girmesi için inkâr şart değildir

Yaygın olan düşünceye göre bir insanın küfre girmesi için mutlaka inkâr etmesi gereklidir. Bu fikir İslam ümmetinde, imanın tanımındaki yanlışlıktan dolayı ortaya çıkmıştır. İmana sadece tasdik etmek diye mana verenler, küfrü yalanlamak ve inkâr etmek olarak tanımlamışlardır. Böylece kişi ne yaparsa yapsın, inkâr etmediği müddetçe tekfir edilmez. Bu görüşe Cehmiye görüşü veya Gulatu mürcie (aşırı mürcie) görüşü de denir. İmam Ahmed, Hallal vb. selef âlimleri bunları tekfir etmişlerdir.

İnsanın söz ve fiil ile, inkâr ve yalanlama olmadan da küfre gireceğinin delili

"Onlar o sözü söylemediklerine dair yemin ederler. Oysa onlar o küfür sözünü söyleyip İslamlarından sonra küfre girdiler.[43] Bu ayeti kerime de bir tek sözden dolayı Allah onları tekfir etmiştir.

"Özür dilemeyin imanlarınızdan sonra küfre girdiniz"[44] bu ayeti kerimede de Allah peygamberiyle *(sallallahu aleyhi ve sellem)* birlikte cihad etmelerine rağmen kimilerini, din ile dalga geçtikleri için tekfir etmiştir.

26.DERS:

CEHALET ÖZÜR MÜDÜR?

Bir önceki dersimizde insanın Allah'ın küfür dediği herhangi bir sözle dinden çıkacağını beyan ettik. Toplumumuza baktığımızda insanlar, Allah'ın küfür dediği her şeyi işliyorlar. Fakat çoğu insan bilmeden cahilce(!) bunu yapıyor. Bundan dolayı bu toplumda cehaletin özür olup olmadığı gündeme gelir. Bu derse geçmeden önce anlaşılması gereken ve konuya giriş teşkil edecek önemli bir mesele vardır.

Allahu teala Kuran'da **"Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur", "Onlar düşünmezler mi?", "Onlar akıl etmezler mi?", "Onlar bu Kuranı tedebbür etmezler mi?"** v.b. ayetlerde sürekli insanları öğrenmeye, düşünmeye, tefekkür etmeye davet etmiştir. Yine Allah

---

[43] Tevbe: 74.

[44] Tevbe: 66.

Kur'an'da cahilliği ve cehaleti eleştirmiştir. Kendisine Kur'an geldiği halde yüz çevirenleri şiddetli bir dille azarlamıştır:

"Onlara ne oluyor da Kuran'dan yüz çeviriyorlar. Onlar sanki aslandan kaçan yaban eşekleri gibidirler."[45] Yine ayette "**Rabbinin ayetleri kendilerine hatırlatıldığında yüz çevirenden daha zalim kimdir?**"[46] denilerek, yüz çevirmeye ve ilgisiz kalmaya ağır bir şekilde tepki koyulmuştur. İslam uleması bu noktaya dayanarak her insanın üzerine Allah'ı tanıması, tevhidi öğrenmesi, yakinen iman edecek kadar bilgiye sahip olması farzdır demişlerdir. Her kim imkân bulur da öğrenmezse veya ilgisiz kalırsa bunun, bilip de yapmayanlarla eş değerde olduğunu ve özrünün olmadığını söylemişlerdir. Özür sahibi kimse istediği halde ulaşamayan, talep ettiği halde öğrenecek veya kendisine öğretecek birini bulamayanlardır.

İmkân demek Kur'an ve sünnetin varlığıdır. Bir insan Kuran'a yetişmiş fakat onu araştırmıyor ve ilgi duymuyorsa bu insana cahil denmez, yüz çeviren veya ilgisiz denir. Çünkü Allahu teala Kuran'da şöyle buyuruyor;

"Bu Kur'an bana vahyedildi ki onunla sizi uyarayım ve kendisine ulaşanlar uyarılsınlar."[47] Bu ayet açıkça gösterir ki Kur'an'ın kendisine ulaştığı bir kişi uyarılmış demektir. Öyle ise cehalet meselesini ele alırsak, bizim toplumumuzun cehaletle hiçbir alakası yoktur. İster cehalet özür olsun ister olmasın bizim toplumumuzu bağlamaz. Bizim toplumumuz kendisine uyarı geldiği halde Kuran'a ilgisiz kalıp, Kuran'la ilgilenmeyenlerdendir.

27.DERS:

CEHALETİN ÖZÜR OLUŞU VEYA OLMAYIŞI

İnsanın cehaletle özür sahibi olması, bir insanın bilmeden yanlış bir şey yapması (küfürde olabilir, haram da olabilir) ve bununla sorumlu tutulmaması demektir. Örneğin; içki içen bir adam bilmeden içmişse ve biz de cehalet özürdür dersek adamın yaptığı yanlıştır fakat içki cezası adama uygulanmaz. Cehalet özür değil dersek adamın yaptığı yanlıştır ve içki cezası uygulanır.

Cehaletin özür olup olmayışı konusunda yaygın olan üç görüş vardır:

1- Cehalet herkes için özürdür. Bir insan bilmeden bir şey yaparsa her halükarda mazurdur. Bu yanlış bir fikirdir. Bunun yanlış olduğunun delili peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gelmeden önce yaşayan Mekkeli müşriklerdir. Onlar, İbrahim'in dinine uyduklarını iddia ediyorlardı. Şirk olduğunu bilmeden veya kendilerini Allah'a yaklaştırsınlar diye putlara ibadet ediyorlardı. Biz katiyen biliyoruz ki peygamberin anne ve babası da dahil olmak üzere bu insanlar cehennemliktir ve Allah bunları mazeretli görmemiştir.

2- Tevhit konusunda cehalet kesinlikle özür değildir. Bu görüş sahipleri peygamberden önce insanların mazeretli olmamasını delil alırlar. Bu görüş kısmen doğrudur. Fakat tüm delilleri bir araya topladığımızda şunu görürüz; hiç İslam'a girmemiş bir adamla, gerçekten İslam'a girmek istemiş fakat uğraştığı halde doğruyu bulamamış veya yeni Müslüman olduğundan ötürü yanlış yapmış adam arasında fark vardır. Tirmizi'de Ebu Vakid el-Leysi şöyle demiştir: "Huneyn günü peygamberle *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beraber savaşa

---

[45] Müddessir : 49-50.

[46] Kehf: 57.

[47] Enam: 19.

çıktık. Biz daha küfürden yeni çıkmıştık. Yolda peygamberimize dedik ki: ‘Ey Allah’ın Resulü, şu müşriklerin kılıçlarını asıp kendisinden bereket umdukları (Zatu Envat) ağaç gibi bize de bir Zatu Envat yapsan?’ Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: ‘Allahu ekber! Siz Beni İsrail’in Musa’dan ilah istediği gibi benden ilah istediniz. Fakat sizler cahil bir toplumsunuz.”

Bu hadisten anlaşılan, yeni İslam’a girmiş bazı sahabeler bilmeden peygamberimizden kendilerine şirk ağacı yapmalarını istemişlerdi. Fakat daha yeni Müslüman oldukları için peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onları tekfir etmemişti. Bu hadiste hiç İslam’a girmeyenle İslam’a yeni giren arasında fark olduğu anlaşılmıştır. Öyleyse cehalet konusunda en tutarlı görüş şudur:

3- Cehalet, yeni İslam’a giren veya İslam’ı kabul ettiği halde Kuran ve sünnete ulaşmaya imkân bulamayan insanlar için özürdür. Fakat uzun süre İslam’a girdiğini zanneden veya Kuran ve sünnete ulaşma imkânı olan insanlar için özür değildir. Bir önceki dersimizde imkân olduğu halde Kuran ve sünnete başvurmayan insanların cahil değil yüz çeviren ve ilgisiz kafirler olduğunu öğrenmiştik.

28.DERS:

BU ÜMMETTE KÜFÜR VE ŞİRKİN VUKU BULACAĞI VE YAYGINLAŞACAĞI

İnsanlar küfür ve şirkle ilgili ayetleri sanki başka ümmetlere inmiş gibi anladıklarından bu ümmette küfür ve şirk hiç vuku bulmayacakmış gibi düşünürler. Veya irca fikri ümmette yaygınlaştığından, insanlar kelime-i tevhidi söyledikten sonra bir daha hiç küfre girmeyeceklerini zannederler. Bu, peygamberimizin hadisleri ve yaşanılanlar ışığında batıl bir görüştür.

1- Tirmizi ve Ebu Davud’da Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Bu ümmetten bir grup putlara tapmadıkça ve bir grup da müşriklere katılmadıkça kıyamet kopmaz.” Bu hadis şirkin bu ümmette vuku bulacağının çok açık delilidir.
2- Peygamberler (bizim peygamberimizde dâhil) ümmetleri ve zürriyetleri için sürekli İslam üzere kalmalarını vasiyet etmiş ve böyle dua etmişlerdir. Mesela İbrahim ve İsmail peygamberler şöyle dua eder: **“Rabbimiz, bizi sana teslim olmuş kimselerden kıl, soyumuzu da Müslüman bir ümmet kıl”**[48] **“İbrahim bunu oğullarına vasiyet etti. Yakub’da dedi ki: ‘Oğullarım, Allah sizin için bu dini beğenip seçti. O halde siz ancak Müslümanlar olarak can verin.”**[49]
3- Buhari ve Müslim’de Ebu Hureyre’nin şöyle dediği rivayet olunur: “Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefat edince Ebu Bekir halife olup Araplardan kafir olan kafir olunca… Tüm Arap yarımadası; Mekke, Medine ve Bahreyn sahillerinden küçük bir grup hariç, dinden döndüler. Kimi yalancı peygambere tabi oldu, kimisi zekât vermeyeceğini söyledi, kimi de dinden dönenlerden cesaret alarak İslam dinini terk etti. Peygamber yaşarken iman edenlerin yüzde doksanı dinden döndüler. Sahabe, Ebu Bekir eşliğinde onlarla savaşıp bir çoğunu öldürmüş ve bir çoğunun da korkup sinmesine sebep olmuştur.” Bu vakıa bize İslam’ın, sayısal hesaplamalar dini

---

[48] Bakara: 128.

[49] Bakara: 132.

olmadığını en güzel gösteren olaylardandır. İslam'da yanlış yapanların çokluğu veya genelin yanlışa düşmesi hükmü değiştirmez. Çünkü çokluk ve çoğunluğun kâle alınması demokrasi dininin esasıdır. Sahabe çoğunluğun dönmesinde hiçbir sayısal hesaplamaya gitmemiş, onlarla savaşmakta hiçbir tereddüt etmemişlerdir. Günümüzde küfrün ve şirkin yaygınlaşıp İslam adına meşrulaştırılmasındaki en büyük sebep bazılarının küfrü ve şirki çoğunluğun işlemesine aldanıp, tepkisiz kalmalarındandır. Musa (a.s) şöyle demiştir: **"Siz de bütün yeryüzü de kâfir olsanız Allah kimseye ihtiyacı olmayan hamd edilendir."**[50]

29.DERS:

HÂKİMİYET

Aslında hâkimiyet tevhidi uluhiyet, rububiyet ve isim-sıfat tevhidinin ortak konusudur. Özellikle uluhiyet ve rububiyet konusunda işlenilir. Fakat son zamanlarda hâkimiyet tevhidinin anlaşılmaması ve özellikle bu noktada sorun yaşanılması sebebiyle ilim ehli hâkimiyet tevhidine özel bir yer ayırmış ve müstakil bir konu olarak zikretmişlerdir.

A) Rububiyet tevhidinin beş esasından biri de, Allah'ı emretme ve nehyetme yetkisinde birlemektir. Yani yasa yapma helal ve haramları belirleme gibi konularda Allah-u Teala'yı birlemekdir. Tevbe 31'in tefsiri bunun delillerindendir.

B) Uluhiyet tevhidi; Allah'ı ilahlık sıfatlarında yani ibadette birlemektir. İlahın manalarından biride yöneten, hükmeden ve otorite sahibi olandır. Bu yönüyle hâkimiyet tevhidi ulûhiyete dâhildir.

C) İlim ve sıfat tevhidi; Allah'ın isimlerinden biride El-Hakem'dir yani hükmeden.

Bunlar bize hâkimiyet tevhidinin ne kadar önemli olduğunu gösterir. Tevhidin üç bölümünün ortak noktası hâkimiyettir.İnsanın yaratılış gayesi Allah'a ibadet etmektir. İbadet etmek de kişinin Allah'a kulluk etmesi yani Onun emir ve nehiylerine boyun eğmesi demektir. Bu da hâkimiyet tevhidinin ta kendisidir.

Akıllıca düşünen bir insan şunu çok rahat anlayabilir ki; kâinatın tüm kanunlarını Allah belirlemiştir. Kâinata düzeni de Allah vermiştir. Kâinatı incelediğimiz zaman akılsız ve şuursuz olmalarına rağmen kâinat cisimlerinde mükemmel bir düzen olduğunu görürüz. Aynı şekilde Allah kâinatın hâkimi olduğu gibi insanların hayatının da hâkimidir. Eğer insanlar Allah'ın hükümlerine teslim olsalar kâinattaki o mükemmel düzeni kendi hayatlarında da hissedeceklerdir. Yine düşündüğümüz zaman insanı yaratan ve kâinatı insana musahhar kılan Allah, hiç şüphesiz insanı başıboş bırakmayacaktır. "**Yoksa insan başıboş bırakılacağını mı zannetti?"**[51] Allah'ın hâkim olduğu, yönetici olduğu, kanun koyucu olduğu konusunda kendini İslam dinine nispet edenler arasında ihtilaf söz konusu olmamıştır. Fakat uygulama ve pratikte bu esasa ciddi manada muhalefet söz konusudur. Bunları tek tek ilerleyen derslerde ele alacağız.

Bir şüphe ve cevabı: Bazıları hâkimiyet tevhidi diye bir şeyin olmadığını, selef ve sahabeden böyle bir şeyin bilinmediğini söylerler.

Cevap olarak deriz ki: Bir şeyin itikada dahil olabilmesi için illa sahabe ve selefin onu konu etmesine gerek yoktur. Mesela isim ve sıfat meselelerinde sahabe arasında kesinlikle

[50] İbrahim: 8.

[51] Kıyamet: 36.

ihtilaf yoktur. İsim ve sıfat tevhidi diye bir şey de yoktur. Daha sonraki dönemlerde insanlar isim ve sıfatta sapıtınca selef uleması tevhidin bu kısmında yoğunlaşıp bunu özel bir konu olarak yazmaya ve anlatmaya başladılar. Hâkimiyet tevhidi de aynı bunun gibidir.

30.DERS:

HÂKİMİYET TEVHİDİNE AYKIRI HALLER

Hâkimiyet tevhidi; Allah'ın (c.c) kanun koyucu olarak birlenmesidir. Kanunları ve yaşam tarzını Allah'ın değil de farklı kurum, kuruluş ve insanların belirlediği her sistem şirk sistemidir ve buna razı olan insanlarda müşriktirler. Kanun yapan ister demokrasilerdeki çoğunluk olsun, ister aşiret ağası veya diktatör gibi tek bir fert olsun, isterse de imparatorluk veya krallıktaki gibi bir aile olsun fark etmez. Allah'ın dışında kanun yapan ve koyan müşriktir.

Demokrasi; yunanca bir kelimedir. Demos (halk) Krates (egemenlik) kelimelerinden oluşur. Manası; halkın egemenliği veya halkın kendi kendini yönetmesidir. Bunun en yaygın şeklide halkın seçimlere katılarak, öne çıkmış insanlara oy vermesi ve verdiği bu oy ile seçtiği şahsı kendi yerine vekil olarak kanun yapma yeri olan parlamentoya göndermesidir. Bu durumda halk parlamentoda kendisi kanun yapıyor gibidir. Bu yazdıklarımızdan şu sonuç ortaya çıkar. İki grup insan vardır: Seçilenler ve seçmenler (seçenler).

31.DERS:

SEÇİLENLER

Seçilen demek, parlamenter(milletvekili) demektir. Bu insanların seçilmesindeki gaye kanun yapma yeri olan parlamentoya girip insanlara kanun yapmaktır. Parlamento küfrün merkezidir, buraya giren insanlar da istisnasız kafirdirler.

Deliller:

1- Allah'ın indirdikleriyle hükmetmezler

"Allah'ın indirdikleri ile hükmetmeyenler kafirlerin ta kendileridir."[52] Bu ayetin nüzul sebebinde iki rivayet zikredilir:

a) Ehli kitap, zina yapanları recm ederdi. Daha sonraları zenginlerde bu işi yapınca zenginlere sadece yüzlerini siyaha boyayıp dövme cezası getirdiler. Zina olayı çoğalınca dediler ki; öyle bir ceza bulalım ki, hem zengine hem de fakire uygulayabilelim. Bunun üzerine bu ayetler indi.

b) Yine buna benzer bir değişikliği adam öldürmenin diyetinde de yaptılar ve ayetler indi.

Görüldüğü gibi kitabı inkar etmedikleri halde sadece kitaptan bir hükümde hafif bir değişiklik yaptıkları için Allah-u Teala onlara kafir demiştir. Bu günkü parlamentolar ise kitabın hükmünü tamamen değiştiriyorlar.

Şüphe: Bazıları der ki, bu ayet ehli kitap hakkındadır, bizi bağlamaz!

Cevap: Tefsir usulünde şu kaide vardır; "İbret lafzın umumiliğindedir, indiği sebepte değildir." Bu kaide, üzerinde ittifak edilen bir kaidedir. Aynı şüphe sahabe döneminde söylenince Huzeyfe (r.a) şöyle demiştir: "Ne güzel şey! Bütün kötülükler ehli kitaba, tüm

---

[52] Maide: 44.

güzellikler ise size!" Biz ayetleri şunun hakkında indi bunun hakkında indi diye ayırırsak yüz ayet dışında Müslümanlara hiçbir şey kalmaz.

Şüphe: Bazıları Maide 44-45-47. ayetleri alıp, Allah'ın hükmüyle hükmetmeyenler bazen kafir,bazen zalim, bazen de fasık olur derler.

Cevap: Kuranı kerimde zulüm ve fısk kelimeleri küfür ve şirk manalarında kullanılır. Lokman (a.s) **"Muhakkak ki şirk büyük bir zulümdür"** demiştir. Allahu teala Kuranı kerimin birçok yerinde "Allah zalimler güruhuna hidayet etmez, fasıklar güruhuna hidayet etmez" diyerek kafirleri zalim ve fasık diye isimlendirmiştir. Demek ki zulüm ve fıskın Kuran'da iki çeşit kullanımı vardır:

- İnsanı dinden çıkaran küfür manasında
- İnsanı dinden çıkarmayan manasında

Hakimiyet ile ilgili ayetleri bir araya topladığımızda görürüz ki kasıt, kişiyi dinden çıkaran küfür manasındadır.

Şüphe: Bazıları da derler ki: 'Allah'ın indirdiklerini inkar ederek, Allah'ın kanunları ile hükmetmezse kafir olur. Kabul eder fakat bazı sebeplerden dolayı bu kanunları uygulamazsa kafir olmaz.' Maide 44. ayetin tefsirinde bazı alimler de buna benzer bazı sözler söylemişlerdir.

Cevap: Allah'ın indirdikleri ile hükmetmeyenlerin kafir olduğu ayetin zahirinden ortaya çıkar. Bu getirilen yorum ise hiçbir dayanağı olmayan şeytan vesvesesidir. Sahabe sözü dahi Kuran'ın ortaya koyduğu manayı değiştiremiyorsa dayanaksız bir söz nasıl değiştirsin?

Ayetin nüzul sebebinde, Yahudiler Allah'ın hükmünü inkar etmemişlerdir. Zengin ile fakire uygulayacakları ortak bir ceza bulmuşlardır. Kuran'da Allahu teala insanları tekfir ederken söyledikleri sözleri ve yaptıkları fiilleri esas alır. İnkar etmek kalple alakalı bir mesele olduğu için zahire göre hükmetmekle memur olan bizleri bağlamaz.

"**Eğer onlara niçin alay ettiklerini sorsan elbette 'biz sadece şakalaşıyorduk' derler. De ki: 'Allah ile O'nun ayetleri ile ve O'nun nebisi ile mi alay ediyorsunuz? Özür dilemeyin çünkü siz imanlarınızdan sonra küfre girdiniz."**[53]

Bu ayette Allahu teala mücerret bir söz ile onları tekfir etmiştir. Mesela İslam uleması mukaddesata söven bir insanın kafir olacağında icma etmişlerdir. Velev mukaddesatı inkar etmese bile. Bu da bize gösterir ki bir küfür fiili veya sözü hasıl olduğunda inkara bakılmaz.

Daha önce geçtiği gibi küfrün çeşitleri vardır. İnkar küfrü de bu küfür çeşitlerinden sadece birisidir. Örneğin şeytan Allah'ı inkar etmemiştir. Sadece Allah'ın Adem'e secde emrini yerine getirmemiştir. Allahu teala ise şeytan için **"O büyüklendi ve kafirlerden oldu"** demiştir.Şeytanın küfrünün çeşidi inkar değil kibirdir. Mekkeli müşriklerden bazıları peygamberin doğru söylediğini kabul ediyor (Ebu Talip gibi) fakat atalarının dinini taklitten dolayı peygambere tabi olmuyorlardı.

Not: Ehli sünnetin yanında iman; söz, amel ve itikattır. İmanın zıttı olan küfür de söz, fiil ve itikatla olur. Sapık bidatçilere göre iman sadece tasdikten ibaret olduğu için imanın zıttı olan küfür de tasdik etmenin zıttı olan inkardan ibarettir. İhtilafın ana sebebi budur. Bunun delilleri ve cevapları iman ve küfür bölümünde geçti.

İmam Ahmed ve Humeydi, amelleri inkar etmediği halde yapmayan veya kabul ettiği halde Allah'ın emirlerini ters yüz edenlerin Müslüman olduklarını söyleyenleri duyunca; "Bu apaçık bir küfürdür" demişlerdir. Bu görüşü İmam Ahmed'in oğlu Sünnet adlı kitabında ve İbn Teymiyye fetvalarında zikretmişlerdir.

---

[53] Tevbe: 65.

32.DERS:

Şüphe: İbn Abbas'ın bu ayette "küfür olmayan küfür" (kufrun dune kufr) yani insanı dinden çıkarmayan küfür dediği naklolunur.

Cevap:

a)Bu rivayet sahih değildir. Senedinde Hişam ibn Huceyr adında zayıf bir ravi vardır.

b)Sahih olduğunu kabul etsek bile İbn Abbas bu sözü ayetin tefsiri olarak söylememiştir. Hariciler bu ayetle Ali'ye (r.a) kafir dedikleri zaman İbn Abbas bu yorumu yapmıştır.

c) Bunun sahih olduğunu kabul etsek bile sahabenin sözü delil olur mu? Alimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Delil olduğunu söyleyen alimler, delil olabilmesi için iki şart olması lazımdır derler:

- Kuran ve sünnete muhalif olmayacak
- Başka bir sahabeye muhalif olmayacak

İbn Abbas'tan nakledilen bu tefsir, ayetin kendisine muhaliftir. Ayrıca sahabeden İbni Mesud bu ayet ile küfrün kast edildiğini söylemiştir. Ayrıca İbn Abbas'tan sahih yolla gelen diğer rivayetlerde o da küfür demiştir.

2- Kanun yaptıkları için kafirdirler

Kanun yapma yetkisi sadece Allah'a aittir. Bu Allah'ın birlenmesi gereken sıfatlarından birisidir. Kuran-ı Kerim Yusuf suresi 40. ayette "**Hüküm ancak Allah'ındır**" diyerek bunu belirtmiştir. Buradaki özelliğin sıradan bir özellik olmadığını ve muhalif olanın İslam dininden çıkacağını **"O hükmünde hiç kimseyi ortak kılmaz"**[54] diyerek pekiştirmiştir. Allah'a, hükmünde ortak koşan veya başka kanun koyuculara da **"Yoksa onların Allah'ın izin vermediği konularda kanunlar yapan ortakları mı vardır?**" diyerek kanun yapanların rab olduğunu bildirmiş ve konuyu bu şekilde muhkemleştirmiştir.

3- Bu parlamentolar Allah'ın kanunlarını değiştirirler

Allah'ın haram dediğine helal, helal dediğine de haram derler. Tevbe 31 ve peygamberimizin bu ayete yaptığı tefsir bunu yapanların Allah'a rablikte denklik suçu işlediklerini açıkça ifade eder.

Not: Allah'ın kanunlarını değiştirenler Hıristiyan din adamlarıdır. Normalde din adamlarına içtihat yetkisi veren yine Allah'tır. Buna rağmen din adamlarının Allah'ın kanunlarında oynama yapma gibi bir lüksleri yoktur. Allah onların "Rab" edindiklerini söylemiştir. Şimdi ise bu işi yapanlar kendilerine hiçbir şekilde bu yetkilerin verilmediği parti liderleridir. Bunların halini varın siz düşünün.

"Nesi' (haram ayların yerlerini değiştirme) küfürde ziyadeliktir."[55] Allah'ın belirlediği aylarda inkara kalkmadan sadece basit bir gün oynaması yapmak dahi küfürde ziyadelikse, acaba tüm kanunlarda oynama yapmak nedir?

33.DERS:

4- Bu parlamentolar Allah'ın ayetlerinin dalga geçildiği ve inkar edildiği yerlerdir

---

[54] Kehf: 26.

[55] Tevbe: 37.

“Size şüphesiz ki kitapta şu hüküm indirildi; Allah’ın ayetlerinin inkar edildiği veya dalga geçildiği yerlerde onlarla beraber sözü değiştirinceye kadar oturmayın. Yoksa muhakkak ki siz de onlar gibi olursunuz!”[56]

Bu ayeti kerime, Allah’ın ayetlerinin dalga ve inkar konusu olduğu yerlerde itiraz etmeden oturan insanların, bu küfrü işleyenlerle aynı hükümde olduğunun açık delilidir. Bu konuda İslam uleması ittifak halindedir. Fiili işleyen ile rıza gösteren arasında fark yoktur. Kişinin o mecliste oturması, oraya rıza göstermesi demektir. Hele bir de o ortama kendi rızası ile girmişse orada işlenen tüm fiillerden mesuldür.

Günümüzdeki parlamentoların kuruluş amacı dini inkar ve hafife almadır. Her akıl sahibi insan bilir ki, parlamentoya giren insanlar orada işlenenlere itiraz edemezler.

5- Bunlar bir üst ülkelere muhakeme olurlar

Her ülke yaşadığı ulusal sorunlarda dünyada sözü geçen AİHM, NATO, BM ve AB gibi kurumlara muhakeme olurlar.

Nisa suresi 60. ayette belirtildiği gibi Allah ve resulünün kanunlarının dışında kanunlara muhakeme olmak haddi zatında küfürdür. Parlamentodakiler kanun yaptıkları için hem kendileri tağutturlar hem de başkalarının kanunlarına başvurdukları için kafirdirler.

34.DERS:

6- Bunlar kafirleri dost edinirler

Kafirleri dost edinmek, onlara destek vermek küfürdür. (Bu konu Vela ve Bera kısmında incelenecektir.)

Yönetilenler

Demokrasilerde yönetilenler seçimlere katılma suretiyle yönetime iştirak ederler. Bundan dolayı seçilen insanlara milletvekili, bunların toplandıkları mekana da millet meclisi denir. Bir önceki konuda yazdığımız tüm ayetlere oy verenler de muhataptırlar. Çünkü birine vekâlet veren, vekâlet verdiği insanın bütün tasarruflarından sorumludur.

Genel Şüpheler

1. Şüphe: Bu gün mücadele ancak siyasetle verilir. Bunun yolu da parlamentolara girmektir.

Cevap: Allah bu dinin esaslarını belirlediği gibi bu dini yaşama, yaşatma ve yaymanın esaslarını da belirlemiştir. İslam’da mücadelenin üç aşaması vardır.

a) Davet

b) Hazırlık

c) Cihad

Bu aşamalar nass ile sabittir. Bunun dışında kalan tüm metot ve menhecler heva ve hevesin ürünüdür.

“Biz seni bir şeriat üzere kıldık. Sen bilmeyenlerin heva ve heveslerine uyma”[57] Bu ayeti kerime, şeriatın belirlediğinin dışındaki tüm yolların heva ve heves yolu olduğunun delilidir. Ayrıca peygamberimizin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* geldiği dönemde de

---

[56] Nisa: 140.

[57] Casiye: 18.

parlamento yoluyla mücadele imkanı vardı. Kendileri peygamberi davet etmelerine ve mutlak yönetim teklif etmelerine rağmen peygamberimiz böyle bir şeye tevessül etmemiştir.

Allah azze ve celle Kuran'da, peygamberimiz de *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sünnetinde sürekli olarak Müslüman ile kafirin birbirinden ayrılmasını sağlayacak emirler verirler.

- Allah müminle kafirin ismini birbirinden ayırmıştır.
- Varacakları yeri, cennet ve cehennem olarak ayırmıştır.
- Giyim kuşamda onları ayırmıştır.
- Müslümanlara hicreti emrederek beldelerini ayırmıştır.
- Cihadı emrederek kafirlere yaşam hakkını ortadan kaldırmıştır.

Siyaset ve parlamento ile mücadele menheci, bu saydığımız maddelerin hiçbirine dahil değildir.

2. Şüphe: Yaptığımız iş nassa aykırı olsa da maslahat şeriatın delillerindendir. Bizler maslahat ile amel ediyoruz.

Cevap: Maslahatın şer'i bir delil olması ihtilaflıdır. Ulemanın birçoğu maslahatı şer'i bir delil olarak kabul etmemişlerdir. Kabul eden alimler ise maslahatı üç kısma ayırmışlardır;

1- Allah'ın kabul ettiği maslahat (nassa uygun olan)

2- Allah'ın reddettiği maslahat (nassa muhalif olan)

3- Şeriatın ne iptal ettiği nede kabul ettiği maslahat (hakkında nass bulunmayan maslahat)

İkinci kısımla amel edilemeyeceğinde bütün ümmet müttefiktir. Üçüncü kısma gelince; kabul edenler, amel edebilmek için üç şart getirmişlerdir:

- Nassa muhalif olmayacak
- Maslahat kesin olacak
- Maslahat umumi olacak (yani bütün ümmetin maslahatı olacak)

Alimlerin belirlediği bu şartlar altında parlamentoyu düşündüğümüz zaman, bunu açıklamaya uğraşarak vakte zulmetmiş oluruz.

Not: Kuran'da Allah'ın genel bir maslahat ölçüsü vardır: O da yeryüzünde tevhidin tahkiki ve şirkin izale edilmesidir. Allahu teala bu maslahatı her şeyin önüne geçirmiştir.

Örnek verecek olursak; Allah katında en önemli olan maslahatlar alimlerin ittifakıyla mal, can, akıl, ırz ve din maslahatlarıdır. Allahu teala cihadı farz kılmıştır. Oysa cihadda hem mallar, hem canlar, hem de namusun kaybedilme tehlikesi vardır. Buna rağmen Allah şirki ortadan kaldırmak için cihadı farz kılmıştır.

35.DERS:

3. Şüphe: Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* döneminde Necaşi Müslüman olmuş ve krallığına devam etmiştir. İslam'ın hükümleriyle de hükmetmemiştir. Buna rağmen peygamberimiz O'nun cenaze namazını kılmıştır.

Cevap:

a) Necaşi İslam'ı kabul ettikten sonra kendisine İslam'ın hiçbir hükmü ulaşmamıştı. "Abdullah b. Mesud, Habeşistan'dan döndükten sonra önceden yaptığımız gibi peygamberimiz namazdayken O'na selam verdik. Bu defa selamımızı almadı ve 'Namazda meşguliyet vardır' buyurdu" demiştir. (Buhari)

Bu hadis, günde beş defa olan namazın hükümlerinin bile imkansızlıktan dolayı Habeşistan'a ulaşmadığını göstermektedir. İnsanın bilmediği şeylerle hükmetmesi mümkün değildir.

b) Tarihi kaynaklarda Necaşi'nin, Allah'ın hükümleriyle ne hükmettiğine ne de hükmetmediğine dair bir bilgi yoktur. Necaşi'nin hükmetmediğini söylemek insanın bilmediği bir bilginin peşine düşmesi demektir. Bunu da Allah yasaklamıştır.(bkz:İsra,36)

36.DERS:

4. Şüphe:

Yusuf (a.s) kafir Firavun'un yanında bakanlık yapmıştır.

Cevap:

a) Bir peygamber hakkında bilmeden konuşmak ve bir peygamberi küfür olduğu kabul edilen bir şeye nispet etmek icma ile küfürdür.

b) Yusuf (a.s) iki defa iftiraya uğramıştır: Kralın eşinin zina iftirası ve particilerin Allah'ın indirdikleri ile hükmetmeme iftirası.

c) Yusuf (a.s) peygamberlerden bir peygamberdir. Tüm peygamberlerin daveti **"Biz her kavme Allah'a ibadete çağırsınlar ve tağuttan kaçınmaya davet etsinler diye resuller gönderdik"**[58] ayetinde açıklanmıştır.

Yusuf'un (a.s) görevi de diğer resuller gibi insanları tağuttan uzak durmaya davet etmektir. Nisa 60'da gördüğümüz gibi tağutun manalarından biri de Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenlerdir. Partici zihniyete göre Yusuf (a.s) görevini yerine getirmek bir yana risalet görevine muhalefet etmiştir. Tağuttan kaçınmak yerine onun yanında yer almıştır. Öyleyse particilerin yanında iki yol vardır; ya melikin Müslüman olduğunu kabul edip Yusuf (a.s)'ı iftiradan kurtaracaklar ve kendileri de bu şirki terk edecekler ya da bu şirke devam etmek adına Kuran'dan bir ayeti kabul edip diğerini inkar edecekler.

Not: İmam Nevevi, Mücahid ve başka alimler melikin Müslüman olduğunu savunmuşlardır. Çünkü Kuran'a genel olarak baktığımızda yöneticiler peygamberlerin davetlerine karşı çıkmışlar ve onları tehdit etmişlerdir. (Araf: 88 İbrahim: 13) Yusuf'un (a.s) meliki ise Yusuf'a çok iyi davranmış hatta O'na görev vermiştir. Bu da O'nun Müslüman olduğunu gösterir, derler. Tabii bunlar sadece birer ihtimaldir. Ancak particilerin çıkarımlarındansa, imamların yorumları daha efdaldir. Zaten, zindanda iken insanlara 'hüküm Allah'ındır' diyen bir peygamberin, hükmü gaspetmiş, meselenin asıl anlatılması gereken adamla karşılaştığı zaman ona anlatmaması düşünülemez.

"Onunla konuşunca, 'sen bu gün bizim yanımızda önemli bir mevkiye sahipsin ve eminsin' dedi."[59] Bu, Yusuf'un (a.s) melikle uzun süre konuştuğunun ve kendisine görev verildiğinin delilidir. (Ayette ki 'kelleme' uzun konuşma manasındadır.)

Yusuf suresi 56. ayette ise: **"İşte biz böylece Yusuf'u yeryüzünde temkin sahibi kıldık. <u>O orada dilediği gibi hareket ederdi.</u>**" buyrulmaktadır. Ayetin altı çizili kısmı, Yusuf'un (a.s) orada kralın hükümleriyle değil, dilediği gibi hareket ettiğinin göstergesidir. Bunun bir başka delili ise Yusuf suresi 76. ayetdir: **"Yoksa O hükümdarın dinine (kanunlarına) göre kardeşini alıkoyabilecek değildi."** Yusuf (a.s) burada babası Yakub'un şeriatı ile amel etmiştir.

---

[58] Nahl: 36.

[59] Yusuf: 54.

d) Velev Yusuf'un (a.s) kıssası particilerin anladığı gibi olsa, bizden öncekilerin şeriatı bizi bağlar mı bağlamaz mı, ihtilaflıdır. Bizi bağlar diyenler bile 'bizim şeriatımıza muhalif olmadığı müddetçe' kaydını koymuşlardır.

37.DERS:

5. Şüphe: Bu işi yapan insanlar cahildirler. Cahil oldukları için de onlara şer'i bir hüküm olan tekfir uygulanamaz.

Cevap:

a) Bu şüphenin cevabını genel hatları ile iman-küfür bölümünün cehalet kısmında anlattık.

b) Hakimiyet, tevhidi ilgilendiren bir meseledir. Herkesin öğrenmesi ve hükmünü bilmesi farzı ayndır. Kuran ve sünnetin ulaştığı yerlerde kimse farzı ayn olan meselelerde mazeretli olamaz. Bunlara cahil değil, Allah'ın dininden yüz çeviren (mu'rid) ilgisiz denilir. Bu da başlı başına bir küfürdür. Şu ayetler buna delildir:

"Onlara ne oluyor da, Kuran'dan yüz çeviriyorlar. Onlar sanki aslandan kaçan yaban eşekleri gibidirler."[60]

"Rabbinin ayetleri kendilerine hatırlatıldığı halde ondan yüz çevirenlerden daha zalim kim vardır."[61]

c) Cahil, konu hakkında hiçbir bilgisi olmayan kişidir. Söz konusu kişiler dinden konuşulduğunda mangalda kül bırakmayan; maslahat, Necaşi, Yusuf (a.s) gibi siyer, usul ve tefsir ilimlerine konu olan meselelerde dahi bilgi sahibi olan kişilerdir.

6. Şüphe: Bunlar tevil ehlidirler, tevil ehli de tekfir edilmez.

Cevap:

a) Tevil ne demektir? Tevil, bir nassa dayanarak başka bir nassın zahirini çevirmektir.

Tanımdan da anlaşıldığı gibi tevil, "nassa" dayalı olmalıdır. Nassa dayalı olursa buna sahih tevil denir. Nassa dayalı olmazsa buna fasit tevil denilir. Önceki konularda geçtiği gibi particilerin dayandıkları hiçbir sahih delil yoktur. Ayrıca tevil ehli mazurdur demek ve böyle bir genelleme yapmak caiz değildir. Çünkü yeryüzünde her yanlış sahibi yanlışını bir delile dayandırır.

b) Dinin esası olan meselelerde tevil olmaz. Örneğin; zekâtı vermeyenler Tevbe suresinde ki (103) **"Sen onların mallarından zekat al"** ayetini tevil ederek 'zekat Resule verilir' dediler. Çünkü ayetin devamında **"Onunla onları temizlersin ve onlara dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir."** buyruluyordu. Bu özellikler ise sadece resule hastır dediler. Ebu Bekir (r.a) ve sahabeler ise bunu kabul etmediler. Düşünelim, zekât meselesinde zahiren açık olan bir delile dayanmalarına rağmen sahabe onları mürted ilan ettiyse, ellerinde hiçbir delil olmadığı halde zekâtı teşri kılana karşı yanlış yapanların hali ne olur?

c) Tevilin geçerli olabilmesi için şu şartların olması lazımdır:

1- Dinin apaçık nasslarına ters olmayacak.
2- Tevili yapan kişi alim olacak.
3- Arap lügatine uygunluk arz edecek
4- Çıkan sonuç hiçbir nassa muhalif olmayacak

---

[60] Müddessir: 49-50-51.

[61] Kehf: 51.

7. Şüphe: **'**Böyle dersek çoğunluk kafir olur!'

Cevap: İslam'da Allah bir şeyi emrettiği veya nehyettiği zaman ya o emre uyulur veya o konuda ruhsat var mıdır, yok mudur ona bakılır. Konu hakkında ruhsat varsa dileyen yapar, dileyen yapmaz. Bunun dışında hangi isim veya şartlarda olursa olsun Allah'ın hudutlarını çiğneyen, çiğnediği hududa göre kafir ya da fasık olur. Sayısal değerin, hükümlerin sabit olmasında hiçbir etkisi yoktur. Sayısal değer İslam'da değil, demokrasi dininde önemlidir.

a) Çoğunluğun muhalefeti hükümlere etki etmez. "**Musa dedi ki: "Siz ve bütün yeryüzü de kafir olsanız Allah ganidir, hamiddir.**"[62]

b) Allahu teala Kuran'da, çoğunluğun Allah'ın emirlerine muhalif olacağını bildirmiştir. **"Sen yeryüzündeki çoğunluğa uyacak olursan muhakkak seni Allah yolundan saptırırlar."**[63]

"Onların birçoğu şirk koşmadan Allah'a iman etmezler."[64]

Buhari ve Müslim'in Ebu Hureyre'den ve siyer kitaplarının da naklettiği üzere peygamberimizin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefatıyla beraber bazıları yalancı peygambere iman ederek, bazıları zekat vermeyerek, bazıları da Muhammed öldü diyerek dinden dönmüştür. Dönenlerin oranı sebat edenlere oranla %90'dır.

38.DERS:

8. Şüphe: **'**Velev bunlar kafir olsa bile, bunları tekfir etmekle elimize ne geçer?'

Cevap: Tekfir, şer'i bir hükümdür. Şartların yerine geldiği engellerinde ortadan kalktığı durumlarda tekfir yapılması gerekir.

Biz tekfir ederken elimize bir şey geçsin diye tekfir etmiyoruz. Amaç, Allah'ın emrine muvafakat etmektir. Bu, normal insanların tekfiri için geçerlidir. Eğer tekfire mevzu bahis olan şahıs tağutlaşma seviyesine gelmişse bunun tekfiri insanın İslam dinine girebilmesi için şarttır.

Genel anlamda Kuran'a baktığımız zaman Allah insanları mümin-kafir diye ayırmış ve her iki taifenin tüm özelliklerini tafsilatlı bir şekilde beyan etmiştir. Bu özellikleri kendisinde barındıran insanları belli isimlerle isimlendirmiştir. Bunun en önemli sebebi, iman ehlinin yolunun özelliklerini, isimlerini ve bu isimlerle beraber oluşan hükümleri bilmeleri ve ona göre yaşamalarıdır. Eğer bu gereksiz bir şey olmuş olsaydı Allah-u teala bunu kitabında yazmazdı.

Sünnete baktığımızda ise peygamberimiz insanlara tevhidi anlatmakla beraber, tevhide muhalefet edenlerin isim ve hükümlerini açıkça beyan etmiştir. Bunun en belirgin örneği kafirun suresidir. Müşrikleri çok kızdırmasına ve Müslümanlara saldırmalarına sebep olmasına rağmen onların atalarının cehennemde olduklarını söylemesi ve putlarını aşağılamasıdır. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gelmeden önce Mekkede tevhidi yaşayan ve Mekkelilerin de kendilerini tanıdıkları Hanifler vardı. Ama bunlara işkence yapıldığı hiç vaki olmamıştır. Bunun sebebi, peygamberimizin apaçık şekilde müşriklerin isim ve hükümlerini beyan etmesidir.

39.DERS:

---

[62] İbrahim: 8.

[63] Enam: 116.

[64] Yusuf: 106.

Bir insanın kafir veya Müslüman olması elbisesinden, yiyecek ve içeceğine, konuşma tarzından yolda yürüme tarzına kadar onlarca hükmü değiştirir. Örneğin:

- Müslüman yöneticiye itaat farzdır. Kafir yöneticiye ise -güç nispetinde- kıyam etmek ve onu makamından indirmek farzdır.
- Müslüman yöneticiye zekât vermek farzdır. Kafir yöneticiye vergi vermek istekle olursa küfürdür.
-Müslüman'ın kıyafette kafire benzemesi haramdır.
- Müslüman ile kafirin kabirleri ayrıdır.
- Müslüman, kafirlerin kabını ihtiyaç dışında kullanmaz. Eğer başka bir kap bulamazsa bu kabı yıkar öyle kullanır.
- Müslüman, Müslümanların yaşadığı bölgede mal bulursa sahibine vermesi gerekir, kafir olursa ganimettir.
- Müslüman, kafirden kız alıp veremez.

Bu kadar farkın olduğu ve üzerine bu kadar hükmün bina edildiği bir meselede 'kâfir dersek elimize ne geçer' diyen adama ancak; 'sen boşuna kâfir deme, çünkü sen mükellef değilsin, eline bir şey geçmez' diyebiliriz.

40.DERS:

DOSTLUK-DÜŞMANLIK (VELA-BERA)

Allah (c.c) Kuran'da tafsilatlı bir şekilde müminlerin kimleri dost edinmesi, kimleri de düşman edinmesi gerektiğini belirtmiştir. İslam'ın ilk geldiği yıllarda insanların dostluk ve düşmanlık bağları; kabile, akraba, ırk vb. bağlar üzerine kurulu idi. İslam bunların hepsini reddetti ve bunları cahiliye diye isimlendirdi. Bunların yerine kendi nizamını getirdi. İslam'da dostluğun tek bağı, iman; düşmanlığın tek bağı ise, küfürdür. Bu noktada akrabalık ve ırk bağlarının hiçbir değeri yoktur.

Dost edinmek Arapça bir kelime olarak vela: sevmek, yardım etmek, saygı beslemek, tabi olmak vb. anlamlarına gelir. Bunların içinden en belirgin mana; sevgi ve yardımdır. Bera/ düşmanlık ise Arapça bir kelime olarak bir şeyi terk etmek, ondan uzak olmak, bir şeye karşı buğz ve düşmanlık beslemektir.

Vela ve Bera'da hem zahiri hem de batini manalar vardır. Örneğin yardım etmek zahiridir. Sevmek ise batinidir. Bir şeyi terk etmek zahiri, bir şeye buğz etmek ise batinidir. İslam hiçbir zaman işlerin batiniyle hüküm belirtmez. Tüm hükümler zahire göre verilir. Bizim işleyeceğimiz konuda da bizi ilgilendiren yön zahiri yöndür.

Müminlerin dost edinmeleri gerekenler

Ayeti kerimede : **"Sizin dostunuz ancak Allah, resulü, namazı kılan ve ruku halinde zekat veren müminlerdir. Kim Allah'ı, resulünü ve müminleri dost edinirse şüphesiz Allah'ın taraftarları galip olacak olanlardır"**[65] buyrulur.

Başka bir ayette ise: **"Muhammed Allah'ın resulüdür. Onunla beraber olanlar, kendi aralarında merhametli, kafirlere karşı ise şiddetlidirler**."[66]

---

[65] Maide: 55-56

[66] Fetih: 29

Hadiste Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Benim babamdan olan akrabalarım benim dostlarım değillerdir. Benim dostlarım ancak salih müminlerdir”[67] buyurmuştur.

Yazdığımız ayetler ve hadis, İslam’da dostluk ve sevgi bağının sadece imana dayalı olduğunun en büyük kanıtıdır. Allahu teala bu bağı belirttikten sonra üzerine vurgu yaparak kafirleri dost edinmeyi yasaklamıştır. Normalde bir şeyi emretmek aynı zamanda onun zıddını nehy etmektir. Fakat konunun ehemmiyetine binaen ayrıca nehiy içeren nasslar gelmiştir. Ayette:

“Müminler, müminleri bırakıp kafirleri dost edinmesinler. Kim de bunu yaparsa onunla Allah arasında hiçbir bağ kalmaz. Ancak onlardan korunmanız müstesna. Allah size kendisinden sakınmanızı emrediyor.”[68] buyrulmaktadır.

Başka bir ayette ise: **“Ey iman edenler, müminleri bırakıp kafirleri dost edinmeyiniz, yoksa siz Allah’a kendi aleyhinizde açık bir delil mi vermek istiyorsunuz?**”[69]denilmektedir.

Kafirleri dost edinmekten nehyin derecesi

Allah (c.c) bir şeyi nehyettiği zaman o nehiy; mekruh, haram ve küfür diye üç kısma ayrılır. Nehyettiği şey birinci veya ikinci kısma dahilse kişiyi dinden çıkarmamakla beraber fıska veya imanın azalmasına neden olur. Eğer nehyettiği şey küfürse kişiyi dinden çıkarır. Kafirleri dost edinmek küfürdür, delili ise şu ayettir:

“Kimde bunu yaparsa onunla Allah arasında hiçbir bağ kalmaz.”[70]

Başka bir ayette ise: **“O münafıkları elem verici bir azap ile müjdele. Onlar ki müminleri bırakıp kafirleri dost edinirler. İzzeti onların yanında mı arıyorlar? Şüphesiz izzetin hepsi Allah’ındır.”**[71]buyruluyor. Bu ayette kafirleri dost tutanların münafık olduğu belirtilmiştir.

“Ey iman edenler, Yahudi ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden her kim onları dost edinirse o da onlardandır.”[72]

“Eğer onlar Allah’a, peygamberine ve O’na indirilene iman etmiş olsalardı o kafirleri dost edinmezlerdi. Fakat onların çoğu fasıktır.”[73]

Bu ayeti kerimeler dostluk ve düşmanlığın çok önemli bir aslının delilidir. Bir insan kafirleri dost ediniyorsa ve bununla beraber iman ettiğini iddia ediyorsa bu imanı geçersizdir. Çünkü Allah (c.c) **“İman etselerdi dost tutmazlardı**” buyurmuştur. Bunun bir benzeri de Mücadele suresi 22. ayette zikredilmiştir: “**Allah’a ve ahiret gününe inanan bir kavmin Allah ve resulüne düşmanlık edenlere sevgi beslediklerini göremezsin**.”

41.DERS:

---

[67] Buhari

[68] Ali İmran: 28.

[69] Nisa: 144.

[70] Ali İmran: 28.

[71] Nisa: 137-138.

[72] Maide: 51.

[73] Maide: 81.

Kafirleri dost edinmede nehyin sebebi

Normalde Allah (c.c) bir şeyi emrettiği veya nehy ettiği zaman onun asıl gayesi itaattir. İslam'ın anlamı da budur. Sebeplerin bilinmesine gerek yoktur. Fakat Allah bununla beraber kulların gönlünde daha da yer etsin diye emir ve nehiylerde bazen hikmetleri açıklar. Ayeti kerimede: **"Kafirler birbirlerinin dostudurlar eğer siz onların dost edinirseniz yeryüzünde fitne ve büyük bir fesat olur."**[74]buyrulur.

Allah insanlara bir şeriat belirlediği zaman her yönüyle düşünmüş ve kanunlarını indirmiştir. Allah'ın bizden teslimiyet istemesinin sebebi de budur. Çünkü insan bazen az ilmi ve dar görüşüyle olaylardaki hikmeti anlayamayabilir. Örneğin, İslam'da insanın dinini yaşayamadığı yerden hicret etmesi farzdır. İnsanın doğup büyüdüğü, kültürüne alıştığı yerden hicret etmesi çok zordur. Fakat dostluk ve düşmanlık akidesi kişide oturmuşsa bunu gönül rahatlığı ile yapabilir. Çünkü insanın sevmediği insanları terk etmesi çok rahat olur. Yine mesela İslam'da cihad farzdır. Bir insanın aynı evde yaşadığı, ekmeğini yediği insana kılıç çekmesi çok zordur. Eğer insan dostluk ve düşmanlığın gereği olan hicreti de yerine getirmişse savaşması çok daha rahat olur. İnsan Allah'ın emrine muhalefet edip onları dost edindiği zaman yeryüzünde cihad olamaz. Yeryüzünde cihadın olmaması şirkin ve şirk ehlinin bekası demektir. Bu da fitne ve fesadın ta kendisidir. Yine başka bir ayeti kerimede: **"Müşrikler ve ehli kitaptan kafirler size hiçbir hayrın indirilmesini istemezler."**[75]buyurulmuştur.

Kafirin dostluğu her zaman yalandır. Hiçbir zaman Müslümanlar için hayır istemezler ve istememişlerdir . Bu ayeti kerime bunun en büyük delilidir. Eğer bir yerde kafirler Müslümanlara iyi davranıyorsa - istisnalar hariç- mutlaka orada bir hile vardır. Bunun en güzel delili de tarihte kafirlerle ittifak yapan İslam devletlerinin akibetidir.

42.DERS:

İnsanları kafirleri dost edinmeye iten sebepler

Kuran'da kafirleri dost tutanlar genelde münafık karakterli insanlardır. Münafık, iman etmediği için sürekli kendi menfaati için çabalar. Bunun için de hem iman ehlinden yana hem küfür ehlinden yana olmak suretiyle kendini sağlama almaya çalışır. Ayeti kerimede: **"Onlar ikisi arasında bocalayan kararsız kimselerdir. Ne bunlara nede onlara taraf olurlar. Allah'ın şaşırttığı kimseye sen asla yol bulamazsın."**[76]buyrulmuştur.

Tarih boyunca dünya hayatını ahirete tercih eden insanlar, menfaatperestler kafirleri dost edinmişlerdir. Ve bu suretle hem dünyalarını hem de ahiretlerini heba etmişlerdir. Ayette: "**Kalplerinde hastalık bulunan kimselerin 'devrin aleyhimize dönmesinden korkuyoruz' diye (kafirleri dost edinmek için) koşuştuklarını görürsün."**[77]buyrulur. Bu ayette Allahu teala, onların, kafirleri korkuları sebebiyle dost edindiklerini belirtir. Kalbe Allah korkusu yerleşmediği zaman kalp kainattaki her şeyden korkmaya başlar. Bu korku da cinsine göre insanı, Allah'ın nehyettiklerini işlemeye sevk eder.

---

[74] Enfal: 73.

[75] Bakara: 105.

[76] Nisa: 143.

[77] Maide: 52.

Ayette (Nisa-138,139); Allah, münafıkların kafirleri dost edindiklerini bildirdikten sonra **"İzzeti onların yanında mı arıyorlar?"** diyerek, kafirleri dost edinme sebeplerinden birini daha açıklamıştır. Mümin Allah'a iman eder, hayatını da Allah'ın isim ve sıfatları doğrultusunda düzenler. Aziz olan Allah'a iman eden insan kendini aziz hisseder ve başka bir yerde izzet arama ihtiyacı duymaz. İslam'ın kendisinin izzeti olduğunu bilir. Sahabe dönemini faziletli kılan unsurlardan biri de budur. Birçok sahabe sözlerinde "Biz zelildik, Allah bizi İslam'la aziz kıldı. Biz ne zaman izzeti Allah'ın bizi aziz kıldığı İslam dışında ararsak Allah bizi tekrar zelil kılar" demişlerdir.

Münafık ve kafir ise iman edemediği için bu izzeti hissetmez ve kendine izzet kaynağı arar. Bu gün bu ayeti ve particilik zihniyetini düşünürsek, particiler Müslümanların söz sahibi olabilmesi için kendilerinin de küfür kabul ettiği sisteme dost gibi görünürler. Bunun sebebi de aziz olan Allah'a iman edememiş olmalarıdır.

43.DERS:

Yasaklanan Dostluğun En Belirgin Şekilleri

1-Tağuti ordularda askerlik yapmak:

Dostluğun tanımını yaparken en belirgin özelliğinin sevgiyle beraber yardım etmek olduğunu söylemiştik. Sevgi kalbî bir durum olduğu için kişiyle Allah arasındadır. Dünyalık hükümler ise her zaman zahire göre verilir. Bir insan kafirlere yardım ediyorsa (elle, malla, dille) velev sevmiyorum dese bile bunun önemi yoktur. Yardım ediyor olması en büyük dostluktur. Bir insanın küfrü ayakta tutmayı ve İslam'la mücadele etmeyi kendine amaç edinmiş bir orduda bulunması onları dost tuttuğunun göstergesidir. Allah (c.c) Kuran'da genel olarak kafirleri dost tutmaya küfür demiştir. Askerlik yapan, bu nassların muhatabı olarak küfre girer. Bunun yanında kafirlerle beraber olma, onların ordusunda yer alma ile ilgili özel nasslarda Allah (c.c) yine bu duruma küfür demiştir.

Ayette **"İman edenler Allah yolunda kafirler ise tağutların yolunda savaşırlar. Öyle ise şeytanın dostları ile savaşın. Şüphesiz şeytanın hilesi pek zayıftır."[78]**buyrulur. Bu ayeti kerime çok net bir şekilde İslam nazarında iki yolun olduğunu ve bu iki yolda savaşanların isimlerinin de birbirinden farklı olduğunu beyan eder. Allah yolunda savaşanlar müminler, tağut yolunda savaşanlar ise kafirlerdir. Bu ayet bu genel hükmü koyduktan sonra Kuran ve sünnette bunun pratik uygulamasının da böyle olduğuna dair deliller vardır.

a) Firavun ve askerleri: Allahu teala, Firavun'un insanları ezdiğini, onları gruplara bölüp çalıştırdığını Kuran'da ifade etmiştir. Firavun insanlara zorla iş yaptırmasına rağmen Allah ayetler de onunla askerlerini hiçbir şekilde ayırmamıştır.

"**Şüphesiz ki Firavun yeryüzünde üstünlük sağlamaya kalkıştı ve ora ahalisini bölük bölük ayırıp onları zayıf düşürmek istiyordu. Bu yüzden oğullarını boğazlatıp, kadınlarını ise diri bırakıyordu. Şüphesiz Firavun bozgunculardan idi.**"[79]

Bu ayeti kerime bizim zamanımızın, Firavun zamanıyla aynı olduğunu gösterir. İsimleri değişmiş Firavunlar insanları ırk ırk, sınıf sınıf, bölge bölge ayırıp onları zayıf düşürürler. Daha sonrada bu güçsüzlük ve zayıflıktan istifade ederek, insanların iradesini hiçe sayarak, onları kendi menfaatlerine uygun işlerde kullanırlar. Bunun başında da insanların hayatlarının

[78] Nisa: 76.

[79] Kasas: 4.

en verimli döneminde küçümsenemeyecek bir zamanın zorunlu askerlik adı altında ifa ettirilmesi gelir. Öyle ise bizim dönemimizle Firavun dönemi arasında bir fark yoktur.

Kuran'a dönecek olursak;

"Muhakkak ki Firavun, Haman ve askerleri hatalıydılar."[80] Ayet hatayı sadece Firavun'a değil askerlere de nispet etmiştir. Bu askerlerin, askerlik yaptığı kurumla aynı isim altında toplanacağının delilidir.

"Firavun'a, Haman'a ve ordularına korktukları şeyi göstermek istiyorduk."[81] Bu ayette Allah, Firavun'u ve askerlerini tehdit yönünden birbirinden ayırmamıştır.

"Bunun üzerine Onu ve askerlerini yakalayıp denize attık."[82] Bu ayette de Allah-u teala helak ederken Firavun ve ordusunu birbirinden ayırmamıştır.

"Biz onları ateşe çağıran önderler kıldık. Kıyamette ise onlara yardım olunmaz. Ve bu dünyada da arkalarından bir lanet kıldık."[83] Bu ayet ise, ahirette de Firavun ve askerlerinin aynı cezaya çarptırılacağının delilidir.

b) Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, önceki derslerde anlattığımız akideyi pratik olarak uygulamış ve te'kit etmiştir. Peygamberimiz hicret ettiği zaman bazı insanlar özürsüz oldukları halde hicret etmemiş ve Mekke'de kalmışlardı. Bedir gününde müşrikler bu insanları zorla savaşa çıkarmış ve kendi saflarında savaştırmışlardı. Bu insanlar, karşıdaki grubun Müslüman olduğu bilinci ile savaşmamış, hareketsiz bir şekilde beklemişlerdi. Müslümanlardan gelen ok vb. şeyler bunlara isabet etmiş ve ölmüşlerdi. Bunlar hakkında Nisa 97. ayet inmiştir. Bu olayı Buhari İbni Abbas'tan rivayet etmiştir.

"Melekler, nefislerine zulmeden kimselerin canlarını aldıkları zaman 'Siz yeryüzünde ne işte idiniz' derler. Onlar 'Biz yeryüzünde mustazaftık' derler. Melekler: 'Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya' derler. İşte onların varacakları yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir."[84]

Küfür ordusunda, onlara hiçbir yardımda bulunmadan, zorlama ile savaşa getirilen insanlar bu ayete muhatap olmuşlardır. Onlar meleklere, bizim dönemimizdeki mazeretlerin aynısını sunmuşlardır. Biz mustazafız demişlerdir. Mustazaf demek, zayıf bırakılmış, imkansız ve çaresiz gibi anlamlara gelir. Fakat melekler onların özürlerini kabul etmemiş ve onları cehenneme sürüklemişlerdir.

Aynı şekilde Bedir gününde peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, amcası Abbas'ı esir olarak yakalayınca ona müşrik muamelesi yapmıştır. Abbas kendisinin Müslüman olduğunu iddia edince peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* 'Fakat zahiren bize karşıydın. Ve diğer müşrik esirler gibi fidye vereceksin' demiştir. Bu iki kıssa konuyla ilgili çok önemli olan şu iki noktayı gösterir:

- Her 'ben mustazafım, ikrah altındayım' diyenin iddiası geçerli değildir. Sahabe de kendine özür bulmuştur. Fakat özürleri kabul edilmemiştir.
- İnsan zahiren bir hal içindeyse, fakat diliyle bu hali yalanlıyorsa, diliyle söylediğiyle değil içinde bulunduğu hal esas alınarak muamele görür. Bu İslam alimlerinin birçok nassa dayanarak üzerinde ittifak ettiği "hüküm zahire göre verilir" kaidesini destekler.

44.DERS:

[80] Kasas: 8

[81] Kasas: 6

[82] Kasas: 40

[83] Kasas: 41-42

[84] Nisa: 97.

Askerlik meselesi ile ilgili şüpheler

1. Şüphe: Ali İmran 28'de Allah (cc) şöyle buyurur: **"Müminler, müminleri bırakıpda kafirleri veliler edinmesin. Kim bunu yaparsa onun Allah'la hiçbir dostluğu kalmaz. Onlardan gelecek bir zarardan korunmaya çalışmanız müstesna. Allah size kendisinden sakınmanızı emrediyor. Nihayet dönüş yalnız Allah'adır."**

Ayette Allah (cc), kafirleri dost edinmeyi yasakladıktan sonra 'onlardan korkmanız müstesna' demiştir. Nass hırsızları bu kısma yapışıp korku halinde kafirlerin dost edinilebileceğini söylemişlerdir.

Cevap: Dostluk ve düşmanlığı anlatırken şöyle bir noktaya değinmiştik; Maide 52'de 'devrin aleyhimize dönmesinden korkuyoruz' diyerek kafirleri dost edinenlerin korkusu mazur görülmemiş, hüküm onlara da uygulanmıştı. Bir konu incelenirken konu hakkındaki tüm nasslar ele alınır ve öylece sonuca ulaşılır. Aksi halde insan Ali İmran 7. ayette ki **"Ama kalbinde eğrilik bulunanlar sırf fitne aramak ve onu tevil etmeye kalkışmak için müteşabih olanına uyarlar**" hükmüne muhatap olur. İki ayet birden ele alınınca şu sonuç ortaya çıkar; her korku, kafirleri dost edinmek için mazeret olamaz. Selefin Ali İmran 28. ayete yaptığı tefsire bakınca konu daha net anlaşılır. Ayette geçen takiyye ile ilgili iki görüş vardır:

- Bu hüküm nesh olunmuştur.
- Bu hüküm kıyamete kadar geçerlidir; sahih olanda bu görüştür.

İbn Abbas derki: "Takiyye söz iledir. Adam öldürmek ve günah işlemek takiyyeden olmaz." İbn Abbas bu sözü ile meşru olan takiyyenin sadece sözle olduğunu, amelin buna dahil olmadığını beyan etmiştir. Kişi kafirlerden korunmak için sözle onlara yumuşak davranabilir. Fakat nehyedilen amelleri işlemesi, onların ordularına katılması, onlara destek vermesi ayetin kapsamından değildir.

Not 1: Takiyyeden söz eden alimler şöyle bir noktaya dikkat çekmiştir; takiyye geçici bir ruhsattır. Fakat takiyyeyi yanlış anlayanlar hayatlarının tüm alanlarında dostluk-düşmanlık küfrünü takiyye adı altında yapmışlardır.

Not 2: Takiyye, mudarat vb. ruhsatlar kafirlerden kaçma imkanı olmayan, özür sahibi insanlar içindir. Kendisini küfre zorlayan kafirlerin içinde kendi isteğiyle bulunan, kaçma imkanı olduğu halde kaçmayan, daha ötesi kendi eliyle kendini kafirlere teslim eden insanın takiyyeye yapışması, nasslarla oynamanın, nass adı altında hevaya tabi olmanın yeni versiyonudur.

Not 3: Özrü makbul olan insanların durumları Nisa 98'de açıkça belirtilmiştir: **"Ancak hicret etmeye yol bulamayan erkek, kadın ve çocuklardan zayıf olanlar müstesna. İşte Allah'ın onları affetmesi umulur. Allah çok bağışlayandır."**

Ayette geçen bu sınıflar, kafirlerin içindeyken onlar gibi davranmayıp, sözle onlara muhalefet ederlerse bu özürleri geçerlidir. Dünyalık hükümde (savaş vb.) muamele gerektiren durumlarda onları tanımayan Müslümanlar onlara kafir muamelesi yapar.

Not 4: Takiyyeyi kendine delil alıp dinin tamamını satan insanlarda şöyle ilginç bir durum göze çarpar. Herhangi birine takiyyeyle zina yap veya içki iç derseniz, şiddetle karşı çıkar ve bunlar haramdır der. Fakat askerlik küfrü gibi apaçık olan meselelerde takiyye ile çok rahat bir şekilde amel ederler. Bunun sebebi; irca fikrinin yayılması ile iman-küfür meselelerinin önemini kaybetmesidir. İman-küfür, isim ve hükümleri anlatılmayınca insanların gözünde önemsizleşmiştir. Din adına sadece haramlardan ve ayıplardan bahsedildiği için insanlar bu konularda oldukça hassastırlar. İslam davetçilerinin insanların ebedi hayatlarına en büyük tesiri olan iman-küfür meselelerini gündeme getirmeleri gerekir.

45.DERS:

2. Şüphe: Şüpheciler derler ki: 'Askerlik küfürdür, biz askere gönüllü gitmiyoruz, ikrah vardır. Türkiye'de askerlik zorunludur, gitmeyene ceza veriyorlar, bu da ikraha girer!'

Cevap: "Kalbi imanla dolu olduğu halde ikrah altında olanlar müstesna kim imandan sonra Allah'ı inkar eder ve küfre saparsa işte Allah'ın gazabı onların üzerinedir."[85]

Bu ayet ikrah ayetidir. Tefsirlere göre Ammar b. Yasir'in anne ve babası işkence altında şehit olmuştur. Ammar'da yerde sürünecek seviyeye gelinceye kadar işkenceye maruz bırakılmıştır. Müşrikler küfür sözünü söylemesini istemiştir. O da işkencelere dayanamayıp küfür sözünü söylemiştir. Durumu peygambere *(sallallahu aleyhi ve sellem)* haber verdiği zaman Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Kalbin nasıldı ey Ammar?" demiştir. Ammar: "Kalbim imanla dolu idi" diye cevap verince peygamberimiz: "Tekrar senden aynı şeyi yapmanı isterlerse aynısını yap" demiştir.

İkrah ayetinin nüzul sebebi yukarıda geçtiği gibidir. Şüphe sahiplerinin getirdiği ayette sorun yoktur. Fakat kullandıkları yer ve kullandıkları vakıa ayetten ve ayetin nüzul sebebinden tamamen kopuktur. Bu ayet ile vakıamız arasındaki farklar:

a) Ammar (r.a) müşriklerin elinde bağlı ve işkenceye maruz kaldığı halde bu ruhsat kendisine verilmişti. Bugünkü insanlar ise eline çantasını alıp birliğe kendileri teslim olan insanlardır.

b) İkrah lügatte ve şeriatte; kişiye istemediği bir şeyi zorla yaptırmaktır. Kendi askere giden insanların durumunun ne lügaten ne de şer'an ikrahla bir alakası yoktur.

c) İkrah ruhsatının kendisine verildiği insanlar daha hicretle emrolunmamışlardı. Hicretle emrolunduktan sonra Allah ve resulü, yaşlı, kadın ve çocuklar müstesna kimseyi mazur görmemişlerdir. (Nisa: 97-98)

d) İslam alimleri ikrahın geçerli bir mazeret olup sahibini küfre sokmaması için bazı şartlar zikretmişlerdir. Bu şartların bazıları ihtilaf konusu olsa da genelin üzerinde ittifak ettikleri şartlar şunlardır:

- İkrahı yapan (insanı küfre zorlayan) kudret sahibi olacaktır.
- İkrah altında olan kişinin hiçbir şekilde kaçmaya imkanı olmayacaktır.
- İkrahı yapan, istediği şey yapılmadığı takdirde cana kast, bir uzvun koparılması, çok uzun süre hapis vb. şeylerle tehdit edecektir. Ve bu tehdit ettiği şeye de her halükarda güç yetirebilmelidir.
- Tehdit edilen şey anlık olacak. Yani o anda olacak. Mesela 'şunu yapmazsan bir sene sonra şunu şunu yaparım' derse ikrah olmaz.
- İkrah altında olan, kendisine söylenenin sadece istenilen kadarını yapacaktır. Mesela adam, Allah'a küfretmesini isterse (ikrah altında) o da hem Allah'a, hem resulüne hem de dine söverse ikrah değildir.

Konu başından beri yazdıklarımızı düşünecek olursak, bizim vakıamızda askere giden insanlarla ikrah ayeti arasında en küçük bir bağlantı dahi yoktur. İkrah ayetinin üzerinde konuşulacağı insan, askerden kaçmak için elinden geleni yapan daha sonra kafirler tarafından yakalanıp askere götürülen insandır. Buda bu insana mutlak olarak dilediğini yapma hakkını vermez. Yapabilecekleri ikrahın şartlarıyla kayıtlıdır.

46.DERS:

[85] Nahl: 106.

3. Şüphe: Hatıb b. Ebi Beltea kıssası:

Mekke fethinden önce Hatıb bir kurye aracılığı ile Mekkelilere bir mektup göndermiş, peygamberimizin Mekke üzerine yürüyeceğini haber vermiştir. Allahu teala peygambere vahyederek bu durumu bildirmiştir. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem),* Ali (r.a) ve Zübeyir'i (r.a) mektubu götüren kadının arkasından yollamıştır. Mektup kadının saç örgüsünden çıkmıştır. Peygamberimize mektupla geldiklerinde Ömer (r.a): 'Bırak şu münafığın kafasını vurayım ya Resulallah' der. Peygamberimiz ise 'Neden böyle bir şey yaptın ey Hatıb?' der. Hatıb: 'Vallahi küfre girmek, küfre rıza göstermek ve mürted olmak için yapmadım' deyince, Peygamberimiz: 'İstediğinizi yapın ey Bedir ehli, şüphesiz ki Allah sizi affetmiştir' buyurmuştur.

Bu kıssayı delil getirenler, kişi küfrü sevip rıza göstermediği sürece dünyalık maaş ve benzeri sebeplerle kafirlere dostluk yaparsa kafir olmaz demişlerdir.

Cevap:

a) Hatıb'ın yaptığı küfürdür. Ömer (r.a) "muhakkak ki bu münafık oldu. Bunun kafasını vurayım!" deyince peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, 'hayır o münafık değildir' dememiştir. Sadece olayı tahkik etmek için sormuştur. Hatıb'ın kendisi de peygamberimiz sorduğunda, bunu küfre girmek için yapmadığını söylemiştir. Demek ki fiilin küfür olduğu herkes tarafından malumdur.

b) Bu kıssayı delil alanlar genelde parayla askerlik veya polislik yapan insanların yaptığının yanlış olduğunu fakat tekfir edilemeyeceklerini söylerler.

Polis ve askeri Hatıb (r.a)'a kıyas etmek kasaptan ehliyet almak veya cellada ressamlık yaptırmak gibidir. Hatıb bir defaya mahsus olmak üzere,kafirlerin safında yer almadan Müslümanların tarafından (cephesinden) kafirlere bir mektup yazmıştır. Polis ve asker ise bir ömür onların safında yer alıp, onların emrine amade Müslümanların karşısında savaşan küfür ve şirk kanunlarını korumaktadırlar. Polis ve askerin yaptığı işin her birinin apaçık küfür olduğuna dair önceki derslerde delilleri zikrettik.

Kıyasın sahih olabilmesi için en bariz şart, konu hakkında özel bir nassın bulunmamasıdır. Bu tür kıyaslara fasit kıyas denir. Hatıb olayı şuna kıyas edilerek delil olabilir: Bir Müslüman bir defaya mahsus olmak üzere Müslümanların safından çıkmadan kafirlere bilgi sızdırır. Olsa olsa böyle bir şey yapanın hemen tekfir edilemeyeceğine delil alınabilir.

c) İslam her zaman zahire göre hükmeder. Peygamberimize vahiy geldiği için Hatıb'ın doğru sözlü olduğunu söylemiştir. Bugün kimseye vahiy gelmediğinden dolayı kimsenin böyle bir lüksü yoktur. Herkese zahirine göre hükmedilmek zorunluluğu vardır. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dahi vahyin gelmediği durumlarda insanların zahiriyle hükmetmiştir. Buhari'de Ömer (r.a) bu noktaya şöyle dikkat çekmiştir: "Ey insanlar peygamber döneminde herkes vahiyle yargılanırdı fakat bu gün vahiy kesildi. Kim bize iyilik yaparsa iyilikle muamele görür. Kim de kötülük yaparsa kötülükle muamele görür. Velev içim iyi dese de!"

d) Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Hatıb'ı sorgulamış ve O'nu yargılamıştır. Çünkü onu yargılama imkanı vardı. İslam hukukunda buna "Kendisine güç yetirilen manasında 'makdur aleyhi' denilir. Müslümanların hakimiyeti altında yaşayan, Müslümanların kendisini yargılayabileceği insan yanlış bir şey yaptığında halife ve halifenin tayin ettiği kadının dışında kimse olaya müdahale edemez. Yargılamadan sonra şeriate göre hüküm infaz edilir. Bir de 'mümteni' yani Müslümanların kendisini yargılamaya güç

yetiremediği insanlar vardır. Bu insanlar yargıya, sorguya tabi tutulmadan tekfir edilebilirler. Hatıb, makdur aleyhi konumundaydı, bugünki polis, asker ise mümteni hükmündedir.

47.DERS:

2- Dil ile kafire destek vermek:

İnsanlar güçlerini ordulardan aldığı gibi aynı şekilde siyaset, medya vb. kurumlardan da alır. Özellikle soğuk savaş dönemlerinde halk, üzerinde etkili olan eğitim, din, medya gibi kurumlar kullanılarak kontrol altına alınır.Tağuti sistemleri veya herhangi bir küfür inancını dili ile veya kalemi ile öven, onların yanında yer alan ve onların küfrünü savunan onları dost edinmiştir. Bu kısma özellikle resmi din adamları, gazeteciler vb. dahildir. Kuranda kafirlerin sadece savaşla düşmanlık etmedikleri, aleyhte propaganda, şüphe, Müslümanları itikatlarından döndürme gibi yöntemlerle de düşmanlık ettikleri saptanmıştır.

Not: Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kendine kılıç ile düşmanlık edenleri çoğu zaman affetmiştir. Fakat dil ile düşmanlık yapanları, Onun aleyhine propaganda yapanları affetmemiştir. Bu dil ile yapılan savaşın (buna yazıda dahildir) daha şiddetli olduğunu gösterir. Örneğin: Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Kaab b. Eşref'e suikast yaptırmış, vahiy katibi iken mürted olan ve Mekke'ye gidip peygamber aleyhine propaganda yapan Abdullah b. Ebi Serh için "Onu Kabe'nin örtüsüne sarılı bulsanız da öldürün" demiştir.

Savaşta yapılan düşmanlıklar geçicidir. Dil ile yapılan propaganda ise kalıcıdır.

Not: Genel olarak dünyada özel olarak da bizim coğrafyamızda tevhidin en büyük düşmanları bizim dilimizle konuşan, bizimle aynı renkte olan halkın din adamı diye tanıdığı ve tağuti sistemlerin yanında yer alan, dünya ünvanı alim, Kur'an-i unvanı, kitap yüklü merkep olan bel'amlardır.

Bu sadece İslam ümmetinin değil geçmiş ümmetlerinde en büyük sıkıntısıdır. Allahu teala Kur'an-ı kerimin birçok yerinde rahip ve hahamların bozulmasına, bununla beraber insanların da onlara uyarak dinden çıktıklarına dikkat çekmiştir. Yine Allahu teala her bilenin alim olmadığına, bildiği halde bildiği ile amel etmeyen rabbani olmayan insanların varlığına dikkat çekmiştir. Kendi coğrafyamıza baktığımız zaman küfür ve şirk itikadının insanlara, devletin resmi imamları veya ilahiyatçılar tarafından ulaştırıldığını görürüz. Bunların en iyi tabir edileni susanlardır. Susmaları dahi halka olumsuz etki yapmakta küfür ve şirki meşrulaştırmaktadır.

Tağuti sistemlerin aslı, kula kulluğa dayalı olduğu için tağutlar halkın en önemli değer yapısını kullanarak kendilerini meşrulaştırırlar. Günümüzdeki kullanım biçimi ile T.C tağuti sistemi, laikliği ve dine olan düşmanlığı ile meşhurdur. Öyle ki İslam diniyle hiçbir alakası bulunmayan başörtüsüne dahi tahammül edemezler. Bununla beraber Cuma namazlarına, bazı dini gecelere ve bunları kontrol eden diyanet kurumuna müsaade ederler. Bunun sebebi, kendini Müslüman zanneden bir halka kendilerini din adına meşrulaştırmalarıdır. Diyanet hahamının resmi törenden sonra devlete ve orduya dua etmesi dahi halkın gözünde devleti ve orduyu meşrulaştırır. Kendi halkımızı incelediğimiz zaman bu söylediklerimizin toplumda açık tesirleri görünür. Bir anne, kızının başörtüsüne engel olan orduya çocuğunu, peygamber ocağı(!) diye gönderir. Dine her yönüyle savaş açmış orduda ölen çocukları için İslamdaki şehadet kavramıyla teselli bulurlar. Bazı devlet başkanları Atatürk'ün veya T.C'nin diyaneti açık bırakmasına hayranlık duymuşlardır. Onlar da kendini Müslüman zanneden insanların gözünde bir din düşmanının kutsallaşmasının diyanet aracılığı ile olduğunu fark etmişlerdir.

48.DERS:

3- Mal ile destek vermek:

Kafirler kuvvetlensin diye kafirlere mal ile destek vermek küfrün en bariz şekillerindendir. Özellikle asrımızda mal insan gücünden daha etkilidir. **"Muhakkak ki kafirler Allah yolundan alıkoymak için malları ile harcama yaparlar"**[86] buyrulmuştur. Buna, kafirlere gönüllü vergi vermek, küfrü yayan kurumlara gönüllü bağışta bulunmak vb. şeyler de dâhildir. Bu noktada karıştırılan bazı meseleler şunlardır:

- Kafirlerle alışveriş: Bazı insanlar dünyada var olan özel durumlardan dolayı özellikle Yahudilerle alışverişin dostluk-düşmanlığa dahil olduğunu düşünerek aşırıya kaçmışlardır.

Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve ashabı Yahudilerle düşman oldukları halde onlarla alışveriş yapmışlardır. Hatta peygamberimiz vefat ettiği zaman kalkanı bir alışverişten dolayı bir Yahudi de rehin idi. Şüphesiz bir takım insanların bu konudaki hassasiyeti güzeldir. Bu ümmetin derdiyle dertlendiklerinin göstergesidir. Fakat başkalarını bağlayan hükümler duygu ve slogana dayalı olmamalıdır. Mutlaka şer'i bir dayanağı olmalıdır. Bu mantıkta olan insanların Hıristiyan mallarını da almamaları gerekir. Hepimiz Amerikan şirketlerinin ABD'ye vergi ödediğini ve ABD'nin de bu vergi gelirleri ile Afganistan ve Irak'ı vurduğunu biliyoruz. Hakeza yaşadığımız ülkede Yahudi mallarına alternatif olarak gösterilen markalar vergi rekortmenidir. Veya bu markaların ülke güvenliğine gönüllü bağışları çok aşikardır. Aslı şer'i kaidelere dayanmayan meselelerde sınırları belli bir sonuca ulaşmak mümkün değildir.

49.DERS:

4- Dinler arası diyalog:

Bu felsefenin temeli, kendisinde Allah inancı ve ahiret inancı olan İbrahimi dinler arasında diyalog kurmaktır. Diyalogcular için asıl sorun Allah inancını kabul etmeyen, kiminin ateizm, kiminin ilhatçılık (inkârcılık) vb. isimlerle adlandırdığı nazariyelerdir. Bir fikrin başka bir fikirle diyaloga geçebilmesi için önce onun meşruluğunu kabul etmesi gerekir.

Sahibine kafir dediğimiz, ateş ehli diye nitelendirdiğimiz insanlarla diyaloga geçmemiz mümkün değildir. Dinler arası diyalog fikrini ele almadan önce İslam'da bu diyaloga muhatap olan Yahudi ve Hıristiyanların hükmünü, onlarla muamele çeşidini ve onların diyaloga elverişli olup olmadığını incelememiz gerekir.

a) Ehli kitabın hükmü:

Ayetlerde: "**Muhakkak ki: "Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler kafir oldular."**[87]

"Muhakkak ki: "Allah, üçün üçüncüsüdür" diyenler kafir oldular."[88]

"Yahudiler "Allah'ın eli bağlıdır" dediler. Söylediklerinden ötürü kendi elleri bağlandı ve onlara lanet edildi."[89] buyrulmaktadır.

Kur'an-ı kerim ehli kitabın lanete düçar olduğu, Allah'ın gazabına müstahak olduğu ve kafir oldukları ile ilgili ayetlerle doludur. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gelmeden önce içlerinde İslam üzere olanlar olsa da peygamber geldikten sonra Allah'ın

---

[86] Enfal: 36.

[87] Maide: 17.

[88] Maide: 73.

[89] Maide: 64.

onlara hitap ettiği birçok ayette son peygamberin getirdiği dinin dışında hiçbir dinin kabul edilmeyeceği sıklıkla beyan edilmiştir.

"**Şüphesiz din Allah'ın yanında İslam'dır**."[90]

"Eğer seninle tartışırlarsa deki: 'Ben ve bana uyanlar kendimizi Allah'a teslim ettik.' Kendilerine kitap verilenlere ve ümmilere de ki: 'Teslim oldunuz mu?' Eğer teslim olurlarsa hidayeti bulurlar. Yüz çevirirlerse sana ancak tebliğ düşer."[91]

"Kim İslam'dan başka din ararsa ondan asla kabul olunmaz. Ve o ahirette zarara uğrayanlardan olur."[92]

Bu ayetler, açıkça son peygamberden sonra bu dinlerin hiçbir şekilde insanı kurtaramayacağını ifade eder. Öyleyse ehli kitap da kafirler zümresindendir. Ve Kurandaki kafirlerle ilgili tüm ayetler onları da kapsar. Kafirlerle cihad, onları düşman edinme, onlara ve itikatlarına yeryüzünde geçit vermeme kafirlerle ilgili hükümlerdir. Hali bu olan insanlarla diyalog şer'i açıdan imkansızdır. Diyalog yapabilmek için bu ayetleri görmezden gelmek gerekir. Bu, pratik bir vakıadır da. Diyalogcular Müslüman olduklarını iddia etseler de sırf diyaloglarını gerçekleştirmek için Kuran'daki bunca ayeti hiçbir zaman zikretmezler. Bu ayetleri zikrettikleri takdirde kendileri istese de karşı taraf diyaloga girişmeyecektir.

50.DERS:

b) Muamele çeşidi: Bir önceki dersimizde Kuran'ın ehli kitaba kafir, melun gözüyle baktığını aktarmıştık. Ehli kitap ile muamele yapılırken kafirle yapılan muamelenin aynısı yapılır. Ancak ehli kitap cizye vermeyi kabul ederse onlara ödedikleri bu para karşısında yaşam hakkı tanınır. Ayeti kerimelerde şöyle buyrulur:

"**Ey peygamber, kafirlere ve münafıklara karşı cihad et ve onlara karşı sert ol. Yerleri cehennemdir onların, ne kötü dönüş yeridir orası."**[93]

"Ey iman edenler, kafirlerden size yakın olanlarla savaşın, sizde sertlik ve şiddet bulsunlar. Bilin ki Allah takva sahipleri ile beraberdir."[94]

"Kendilerine kitap verilmiş olanlardan Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve resulünün haram saydığını haram saymayan, hak dini din olarak kabul etmeyenlerle kendi elleriyle küçültülmüş olarak cizye verinceye kadar savaşın."[95]

İslam, ehli kitaba alçaltılmış bir şekilde cizye verdikleri takdirde yaşam hakkı tanır. Fakat bu yaşam hakkında, ayette geçtiği gibi her türlü zillete duçar olurlar. Hadisi şerifte şöyle buyrulur: "Ehli kitaba selamı ilk siz vermeyiniz. Onlarla yolda karşılaştığınız zaman onları yolun dar kısmına itiniz." Fıkıh kitaplarında zimmet ehli olanlara "Ömer şartları" diye bilinen, Ömer'in (r.a) koyduğu bazı şartlar vardır: Müslümanlar gibi giyinmeyecekler, Müslüman isimleri ile isimlenmeyecekler, silah taşımayacaklar, kiliselerinde çan vb. ibadet sesleri yükselmeyecek, yaşadıkları beldenin dilinin dışında başka bir dille konuşmayacaklar ve diğer şartlar.

---

[90] Ali İmran: 19.

[91] Ali İmran: 20.

[92] Ali İmran: 85.

[93] Tevbe: 73.

[94] Tevbe: 123.

[95] Tevbe: 29.

Not: Bu gün yaşayan ehli kitabın hepsi harbi hükmündedir. Yöneticileri İslam topraklarını istila etmiş, İslam'a açıktan savaş ilan etmişler, bunlar da bu yöneticilere rıza göstermişlerdir.

Not: Ehli kitap cizye vermeyi kabul edip Müslümanlara ihanet etmedikleri müddetçe İslam topraklarında Müslüman gibi emniyet içinde yaşarlar. Kimse onların malına, ırzına taarruzda bulunamaz. Şayet bir Müslüman haksız yere onların haklarına tecavüz ederse şeriatte belirlenen cezalara göre cezalandırılır. Geçmiş İslam devletlerinde ki kadâ ve hüküm kitapları incelendiğinde; onların ihanet etmedikleri müddetçe rahatlık içinde yaşadıkları görülecektir.

c) Onların diyaloga elverişli olup olmadıkları incelenir

Kur'an-ı kerim baştan sona ehli kitabın asla dostluğa elverişli olmadığı, kindar ve haset ehli oldukları, Müslümanlar için asla hayır istemedikleri vb. diyalog anlayışına zıt haberler ile doludur.

Bu konuda Bakara suresi: 105, 109, 120 ve Ali İmran suresi: 100, 118 gibi ayetlere bakılabilir.

Not: İslam uleması, İslam dışında herhangi bir dini din edinen insanlara kafir dememenin icma ile insanı küfre sokacağını belirtmişlerdir. Çünkü bu, Allah'ın açıkça kafir dediklerini kafir kabul etmemek yani Allah'ı yalanlamaktır.

51.DERS:

5- Kafirlere benzemek:

Kafirlere benzemek onları dost edinmenin türlerindendir. İslamda asıl olan kafirlere muhalefet etmektir. Bunun en başlıca sebeplerinden biri, dıştaki benzeme ve taklidin içte sevgiye ve hayranlığa yol açmasıdır. Bu da yasaklanmıştır. Sahih bir hadiste Resulüllah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kim bir kavme benzerse o da onlardandır."

Not: Bu hadisin zahiri olduğu gibi alınmaz. Eğer insan kafirlere onların dinine has olan küfür içerikli şeylerde benzerse, bu küfür olur. Haç takmak, onların dini kıyafetlerini giymek, onların küfrünü simgeleyen ayinlerine iştirak etmek gibi. Fakat onlara benzeme ve taklit, küfür olmayan sıradan şeylerde olursa haram olur. Birincinin delili: Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Adiy b. Hatem'in boynunda hac görmüş ve "bu putu boynundan at" demiştir. Başka bir sahabede de bir elbise görmüş ve "bu kafirlerin elbisesidir bunu giyme" buyurmuştur.

İslam, geldiği günden itibaren kafirlere muhalefeti (özellikle dinin şiarlarında) teşri kılmıştır. Peygamberimiz Medine'ye geldiğinde Medinelilerin bayram yaptıkları iki günleri vardı. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Şüphesiz Allah sizi ondan daha hayırlı iki günle değiştirmiştir; bunlar kurban ve ramazan bayramıdır." demiştir.

Başka bir hadiste "Yahudilere muhalefet ediniz ve ayakkabılarınız ile namaz kılınız" buyurmuştur. Diğer bir hadiste ise: "Müşriklere muhalefet ediniz; sakalları uzatıp bıyıkları kısaltınız."

"Ehli kitap sakallarına kına yakmaz, onlara muhalefet ediniz ve sakallarınıza kına yakınız." buyurmuştur

Peygamberimizin muhalefeti emrettiği hadisler o kadar çoktur ki, Medinedeki ehli kitap "Bu adam bizde olan hiçbir şey bırakmadı, mutlaka ona muhalefet etti" dediler.

Not: Müşriklere muhalefet etmek her halükarda güzeldir. Özellikle içten içe muhalefet her zaman imanın sıhhati için şarttır. Dışarıdan muhalefete gelince bu daha ziyade kuvvetle alakalı bir şeydir. Peygamberimiz bu tür şeylere Mekke'den daha ziyade Medine'de önem

vermiştir. Çünkü Mekke zayıflık Medine ise kuvvet yurdudur. İlim ehlinden bazıları bu noktaya dikkat çekmiştir. Bunlardan biri de Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye'dir. Bizim zamanımıza gelince durum çok farklılaşmıştır. İbn Teymiyye'nin fetvalarını yanlış anlayan bazıları, kimsenin kimseye karışmadığı, şahsi özgürlüklere saygı duyulan yerlerde dahi kafirlere benzerler ve İslam siması ile simalanmazlar. Her zaman ve her dönemin kendine göre fıkhı vardır. Bu zamanda cihad eden, Müslümanların maslahatı için çalışma yapan insanlar dışında herkesin İslam simasıyla simalanması gerekir. Ruhsatı kullanacak olan Müslümanlar da ölçülerini kendileri değil, haram-helal sınırını, ruhsat-azimet ölçüsünü ayırt edebilen ilim ehline danışarak yapmalıdırlar.

52.DERS:

TEVHİDLE İLGİLİ BAZI MESELELER

1- Rukye

Rukye; hastalık ve benzeri durumlarda kişinin Kuran ve sünnette varid olan ayet ve dualarla yaptığı tedavidir.

Kuran'dan bazı ayetler ve Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yaptığı bazı dualar okunarak hastaya üfleme veya el ile dokunma sureti ile yapılır. Peygamberimiz rukyeyi kendisi yapmış başkalarına da yaptırmıştır. Sahih bir rivayette: "Sahabe, yolculuk esnasında ihtiyaçlarını gidermek için bir kabilenin yanına sığınırlar. Kabile onları kabul etmez, oradan ayrılmak üzere iken kabile reisini yılan soktuğunu duyarlar. Sahabelerden biri bir koyun karşılığında Fatiha suresi ile rukye yapar ve adam iyileşir. Peygamberimiz*, (sallallahu aleyhi ve sellem)* aldıkları koyundan kendine de pay alarak bu durumu ikrar etmiş olur."

Yine sahih bir rivayette "Peygamberimiz hasta olanlara *'Ey insanların rabbi olan Allah'ım! Sıkıntıyı gider sen şafi olansın, senin şifandan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki hastalık bırakmasın*' duasını okur ve hastalıklı yere elini sürerdi." Bu usul üzere peygamberimizin tedavi yaptığına dair sahih ve farklı rivayetler vardır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* geldiği zaman cahiliye toplumunda yapılan rukyeler vardı. Sahabenin biri Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu durumu sormuş, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* cevaben: "Yaptığınız rukyeleri bana arz ediniz. İçerisinde şirk olmayanlarda bir beis yoktur" buyurmuştur.

Bu rivayet bize gösterir ki rukyenin bazı çeşitleri şirke dahildir. Bunlar, Allah'tan başkasına dua edilen, cinlerin ve şeytanların isminin anıldığı sihir ve büyü kitaplarında geçen rukyelerdir. Bu tür rukyelerin varlığına binaen İslam uleması rukyenin meşru olabilmesi için üç şart koşmuşlardır:

1) Tedavinin yapıldığı rukyenin Kur'an ve sünnetten olması:

Bunun sebebi, rukye ile tedavi veya tedavide kullanılacak malzemenin, akılla tespit edilemeyecek, nassa dayalı meselelerden olmasıdır. Ayrıca kaynağı belli olmayan rukyelerde şirk olma ihtimali yüksektir. Yukarıda anlattığımız gibi sihir ve büyüyle iştigal edenler cinlere ve şeytanlara tazim ederek şirk koşmak suretiyle rukye yaparlar. Bundan emin olabilmek için rukyenin ayet ve hadislerden oluşmasını şart koşmuşlardır.

2) Kullanılan dilin bilinen bir dil veya Arapça olması:

Bunun sebebi de büyücülerin kimsenin anlamadığı ve şirk içerikli rukyelerinden sakınmaktır.

3)Rukye yapılan insanın, şifanın rukyeden değil Allah'tan olduğunu bilmesi:

İslam inancının temelinde, fayda ve zararın sadece Allah'tan olduğu inancı vardır. Allah-u teala tıp ile bazı maddi tedavi yöntemlerine müsaade ettiği gibi rukye ile de manevi tedavi yöntemlerine müsaade etmiştir. Nasıl ki ilaçla yapılan tedavide şifanın Allah'tan olduğunun, ilacın sadece bir vesile olduğunun bilinmesi gerekiyorsa, rukyede de durum aynıdır.

53.DERS:

2- Korunma amaçlı muska, ip, nazarlık vb. şeyler takma

Öncelikle her Müslüman'ın fayda ve zararın sadece Allah'tan olduğunu bilmesi lazımdır. Korunma amaçlı yapılan bazı dua ve zikirler Allahu teala müsaade ettiği için yapılabilir. Buradan yola çıkarak, batıl kıyaslar yapıp Allah'ın korunmaya sebep kılmadığı şeyleri korunmaya sebep kılmak, haddi aşmak ve Allah'ın dininde bilmeden söz söylemektir. Bazı ayet ve hadislerin koruma içerikli olması akılla bilinen ve illeti belli olan şeyler değildir ki başka şeyler bunlara kıyas edilsin. Ayrıca peygamberimiz koruma amaçlı bir şeyler asmayı veya bağlamayı nehy etmiştir. Konu hakkında özel nass bulunan yerde akıl yürütülüp kıyas yapılamaz.

Fayda ve zararın Allah'tan olması: "Allah'tan sana bir sıkıntı dokunursa, onu Allah'tan başka hiç kimse gideremez..." "...Sana hayır dilerse O'nun lütfunu geri çevirecek kimse yoktur." (Hud-107, En'am-17, Zümer-38)

İnsanların korunma amaçlı vücutlarına ve evlerine astıkları, ya kendisiyle korunulan ayet ve hadislerdir -ayet-el kursi, muavezeteyn gibi ki bunlara halk arasında muska denilir- ya da nazar boncuğu, at nalı gibi nazardan ve hastalıklardan koruduğuna inanılan cisimlerdir. Bu maddeler zaman ve mekana göre değişebilir.

a) Kuran ve hadislerin yazılı olduğu muskalar:

Allah'ın ve resulünün, insanların okudukları zaman şeytanlardan ve belalardan korunduklarını belirttikleri metinler kağıda yazılarak vücutta taşınabilir mi?

Bu konu, sahabe başta olmak üzere selef arasında ihtilafa sebep olmuştur. Abdullah b. Amr b. El-As ve Aişe annemizin buna cevaz verdiği rivayet edilir. İbni Mesud, Huzeyfe ve başka sahabeler bunu men etmişlerdir. Sahabelerin ihtilafından dolayı onlardan sonra gelen alimler de bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Tercih edilen aşağıda sayacağımız sebeplerden dolayı bunların takılmamasıdır:

a) Bir şey asmayı veya bir şeye güvenmeyi nehyeden deliller umumidir. İçinde Kuran'ın yazılı olduğu şeyleri asmaya cevaz vermek için delil gereklidir. Çünkü Allah ve resulü çok ihtiyaç olmasına rağmen bunların okunmasına müsaade etmiş fakat yazılıp asılması hakkında bir şey söylememişdir.

b) Bu tür şeyleri men etmek Seddü'z-zerîa'dır (kötülüğe giden yolları kapamaktır.) Kalpler bu tür şeylere dayanıp, asıl koruyanın Allah olduğunu unutabilir. Önceki milletler incelendiği zaman görülür ki, dinde ortaya attıkları yenilikler zaman içinde onları şirke götürmüştür.

c) Üzerine Kuran ve benzeri şeyler asan kimseler tuvalet gibi yerlere girme zorunda kaldıklarından bu, Kuran'a hürmetle bağdaşmaz.

b) İp, halka, nazar boncuğu gibi aslında şeriatın kabul etmediği şeyleri asmak:

Hadiste: “Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, kolundaki ağrıdan dolayı eline bilezik takmış birisini gördü ve ‘Bu da nedir?’ diye sordu. Adam: ‘Kolumdaki ağrıdan dolayı astım’ diye cevap verince, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ‘Onu çıkar. Eğer o senin üzerindeyken ölseydin asla kurtulamazdın’ buyurmuştur.”[96]

Hadiste: “Kim boynuna temime (hasetten koruduğuna inanılan şey) veya nazarlık asarsa Allah onun işini tamam etmesin.”[97] buyrulmaktadır.

Bir rivayette Huzeyfe (r.a) birinin elinde, sıtma hastalığından korunmak için ip olduğunu görür. Hemen onu koparır ve şu ayeti okur: **“Onların birçoğu Allah’a şirk koşmadan iman etmezler.”**[98]

Yine hadislerde: “Kim temime takarsa muhakkak ki şirk koşmuştur.”[99]

“Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir seferinde herkese elçi göndererek develerin boynuna asılan gerdanlıkların sökülmesini emretti.”[100]diye rivayetler vardır.

Not: Alimler son hadiste Peygamberimizin *(sallallahu aleyhi ve selem)*hangi sebeple böyle bir şey emrettiğinde ihtilaf etmişlerdir. Kimi bozuk itikatları düzeltmek için, kimi de gerdanlıkların çıkardığı müzikten dolayı demiştir.

Bir hadiste “rukye, muska ve tılsım (koca karıyı, karı kocayı sevsin diye yapılır) şirktir.”[101]buyrulmaktadır.

Said ibni Cubeyr de:“Kim birinin boynundan muskayı koparırsa köle azad etmiş gibi olur” demiştir.

Not 1: İçerisinde Kuran yazılı olan muskalar hakkında selef arasında ihtilaf vardır demiştik. Tercih edilen görüş kullanılmamasıdır. Bizim toplumuzda tecrübe ile sabit olan bir nokta vardır: Sihir ve büyüyle uğraşan insanların çoğu muskalara Kuran yerine cin isimleri, şeytan için kesilen kurban isimleri ve ne manaya geldiği belli olmayan işaretler yazıp çizerler. Bu tür muskalar kesinlikle küfürdür.

Not 2: Nazarlık gibi meşru olmayan şeyleri asanlar, eğer fayda ve zararı sadece bunların verdiğine inanıyorlarsa, bu hem rububiyette hem de uluhiyette şirktir ve kişiyi dinden çıkartır. Eğer fayda ve zararın Allah’tan olduğuna inanıyorlar, bunları da sebep olarak görüyorlarsa bu küçük şirk olur.

Not 3: Sahabenin ve selefin insanların boynundan veya vücudundan muska vb. şeyleri çekip aldıkları vaki olmuştur. Bizim toplumumuzda bu rivayetlere dayanarak böyle bir uygulamaya gitmek kanaatimizce yanlıştır. Çünkü bu tür şeyler toplumumuzdaki örf dininin temel esaslarından olduğundan birçok insan konunun hükmünü bilmezler. Efdal olan, olayı delilleri ile güzel bir şekilde izah etmektir.

54.DERS:

---

[96] İmam Ahmed, İbn Mace.

[97] İmam Ahmed, Hakim.

[98] İmam Ahmed.

[99] İmam Ahmed, İbn Mace.

[100] Buhari, Müslim.

[101] Ahmed ve Ebu Davud Said b. Cubeyr’den .

3- Allah'tan başkasına dua etme ve sadece Allah'ın gücünün yeteceği şeylerde Allah'tan başkasından yardım talep etme (İstiğase)

Daha önceki derslerimizde duanın ibadet olduğunu ve Allah'ın dışında birine yöneltildiği takdirde kişiyi dinden çıkaracağını söylemiştik. (Mümin suresi 60. ayet ve "Dua ibadetin ta kendisidir."[102]hadisi buna delildir.)

Allah'ın (cc) Mekkelilere müşrik demesinin en belirgin sebeplerinden birisi, Mekkelilerin salih olduklarına inandıkları insanların putlarına dua etmeleri ve onlardan yardım talebinde bulunmalarıydı. Ayette: **"Ve yüzünü Hanif olarak dine döndür, sakın müşriklerden olma. Allah'tan başka sana faydası ve zararı olmayan şeylere dua etme. Eğer böyle yaparsan sen zalimlerden olursun. Allah sana bir sıkıntı dokundurursa onu Allah'tan başkası gideremez. Sana bir hayır dilerse Onun lütfunu geri çevirecek yoktur."**[103]buyrulur.

Not: Ayette geçen 'Zalimlerden olursun'dan kasıt, müşriklerden olursun manasındadır. Kuran'da şirk ve zulüm kelimesi aynı manalarda da kullanılır. Ayette: "Muhakkak ki şirk büyük bir zulümdür"[104] buyrulmuştur.

Not: Allah'ın Kuran'da kendinden başkasına duayı yasakladığı ayetlerin Türkçe meallerinde iki vahim hata vardır:

1) Ayetler, "Allah'ın dışında herhangi bir şey" derken, bazı meallerde "Allah'tan başka putlara ibadet etme" diye çevirmişlerdir. Şüphesiz ayetin orjinali ile bu çeviri arasında hiçbir alaka yoktur. Allahu teala yasağı umumi tutarken, bu mealler yasağı putlara hasretmişlerdir.

2) Bir diğer yanlış, dua kelimesinin bazı meallerde ibadet diye çevrilmesidir. 'Dua etme' yerine, 'ibadet etme' ibaresi kullanılmıştır. Şüphesiz dua ibadettir. Fakat ayette kast edilen genel olarak ibadetin değil, özel olarak duanın yasaklanmasıdır. Özellikle ibadeti, namaz ve oruçtan ibaret zanneden, şirkin de putlara secdeden ibaret olduğunu zanneden bir topluma bu tür mealler zarardan başka bir şey getirmez.

Ayeti kerimede şöyle buyrulur: **"Allah'tan başka kendisine kıyamete kadar cevap veremeyecek olan ve kendilerine yaptıkları dualardan habersiz olan kimselere dua eden kişiden daha sapık kim olabilir. İnsanlar bir araya toplandıklarında kendilerine dua edilenler düşman kesilirler ve onların ibadetlerini inkar edenler olurlar."**[105]

Allah'tan başkasına duanın en belirgin şekli, sıkıntı anında salih olduğuna inanılan insanların isimlerini anarak onlardan yardım talep etmektir. Genelde "Medet ya Abdulkadir Geylani" veya başka şeyhlerin isimleri zikredilerek bu işlem yapılır. Bu Allah'tan başkasına dua etme babından şirk olduğu gibi aynı şekilde sadece Allah'a ait olan özelliklerin mahluka verilmesiyle de şirktir. Ölmüş olan birinin, sıkıntıda olan birine yardım edebilmesi için şu özelliklere sahip olması gerekir:

- Mutlak ilim sıfatına sahip olmalıdır ki zorda olup ondan yardım talep edenin halini bilebilsin
- Mutlak işitme sıfatına sahip olmalıdır ki kişinin duasını işitebilsin.
- Mutlak kudret sıfatına sahip olmalıdır ki istekleri yerine getirebilsin.

---

[102] Tirmizi .

[103] Yunus: 105-107.

[104] Lokman: 13.

[105] Ahkaf: 5-6.

55.DERS:

4- Ağaç, kabir vb. şeyler ile teberrük etme

Teberrük demek, kişinin bereket umması, bereket talep etmesidir. Konumuzda ise mübarek olduğuna inanılan mekanlar, salih olduğuna inanılan şahıslar veya bazı cisimlerin yanında nimetin arttığına inanmak, bu tür şeylerle bereketin vaki olacağına itikat etmektir. İslam'da, meşru olan teberrük vardır, tevhid inancına aykırı meşru olmayan teberrük vardır.

Meşru olan teberrük: Allah ve resulünün kabul ettiği ve ikrar ettiği şeylerdir. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hayatta iken sahabenin Onun abdest suyu artığıyla veya yediği yerden yemekle teberrük etmeleri ve peygamberimizin de bunları ikrar etmesidir.

Meşru olmayan teberrük ise; insanın kendince mübarek gördüğü şeylerle teberrük etmesidir. Ebu Vakid el-Leysi şöyle anlatıyor: "Biz Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte Huneyn savaşına çıktık. Biz, küfrü terk etmiş yeni Müslüman olmuştuk. Müşriklerin, üzerine silahlarını asıp yanında ibadet ettikleri (Zatu Envat) denilen ağaçları vardı. O ağacın yanından geçerken 'Ya Resulullah, müşriklerdeki gibi bize de bir Zatu Envat tayin etsen' dedik. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: 'Allahu ekber! İşte aynı yol. Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, siz Ben-i İsrail'in Musa'dan; 'Onların ilahları gibi bize de bir ilah yap' dedikleri gibi dediniz. Siz gerçekten cahil bir topluluksunuz' buyurdu."[106]

Bu hadis, insanın bir şeyde bereket ve hayır ummasının yanlışlığına delildir. Çünkü sahabiler müşriklerin silahlarını o ağaca astıkları zaman zafer elde ettiklerini düşünmüş kendileri de savaş halinde oldukları için Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'tan böyle bir talepte bulunmuşlardır. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ise, bu isteklerinin çok çirkin olduğunu göstermek için Ben-i İsrail'in ilah talep etmesini örnek göstermiştir.

Not 1: Bu hadiste yeni Müslüman olan insanların daha öğrenme imkânı bulamadan küfür fiili işlemelerinin, cehaletle mazeretli olacağı anlaşılır. Bu hadisin buna delalet etmesi ilim ehli arasında ihtilaflı olsa da biz, delalet ettiğini tercih eden alimlerin görüşünü kabul ediyoruz.

Not 2: Bu hadis, bize Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* davetteki üslubunu gösterir. O, normal zamanlarda çok yumuşak ve güler yüzlü bir üslup kullanmasına rağmen mesele tevhid ve şirk olduğu zaman karşısındakiler yeni Müslüman olsa dahi sert bir üslup kullanmıştır. Aynı şekilde elindeki bileziğin kendisini hastalıktan koruduğuna inandığını zanneden sahabeye 'o senin üzerindeyken ölsen felah bulmazsın' demiştir. Peygamberin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sadece bazı sözlerini ve davet üslubunu alıp bunu umumileştirenler mescide işeyen ârabiye gösterdiği müsamahayı tüm meselelere tatbik edenler nakıs bir peygamber anlayışına ve nakıs bir davet metoduna sahiptirler.

Teberrük meselesinde sahabenin peygamberle alakalı şeylerde teberrük etmesini delil alanlar ve bunu ondan sonraki salih insanlarda da yapılabileceğine inananlar, yanlış bir kıyas içindedirler. Çünkü sahabe, Ebu Bekir, Ömer, Ali (r.a) gibi sahabeleri çok faziletli görmelerine rağmen onlarla teberrük etmemişlerdir. Eğer salih insanlar ile teberrük caiz olsaydı sahabe bu insanlarla teberrüğe devam ederdi.

Bu konuda Ömer (r.a)'in sözü, konuyu aydınlatmak için yeterlidir. O, Haceru'l-Esved'i öptükten sonra şöyle demiştir: "Vallahi ben senin fayda ve zarar vermeyen bir taş olduğunu biliyorum. Eğer ben Resulullah'ın seni öptüğünü görmeseydim seni öpmezdim."

---

[106] İmam Ahmed, Tirmizi.

Bu söz, bir şeyin dokunularak, öpülerek bereket umulmasının sadece şeriata bağlı olduğunun delilidir.

56.DERS:

5- Şirkin temelinde, salihlere teveccühte aşırılık vardır

Ümmetlerin resullerinden sonra şirke düşmelerinin temel sebebi salih insanlarda aşırıya gitmeleridir. Adem'den (a.s) sonra ehli kitapta ve son olarak da bu ümmette şirk, genel olarak bu alanda ortaya çıkmıştır. Ayeti kerimede şöyle buyrulur: **"Dediler ki, 'sakın ilahlarınızı bırakmayın; hele Ved'den, Suva'dan, Yeğus'dan, Yeuk'dan ve Nasr'dan asla vazgeçmeyin**."[107]buyrulmuştur.

Buhari sahihinde bu ayet ve ayette geçen isimlerle ilgili İbni Abbas'tan şunu aktarır: "Ayette geçen bu isimler Nuh kavmindeki salih kimselerin isimleridir. Ölüp gittiklerinde şeytan onların kavimlerine, onların oturdukları yerlere birer anıt dikin ve o anıtlara bu şahısların isimlerini verin diye vesvese vermiştir. Onlarda aynen şeytanın dediği gibi yapmışlardır. Anıtları yapan nesil ölüp gidene kadar bunlara ibadet edilmedi. Daha sonra ilim unutuldu. Bunlara ibadet olunmaya başlandı."

Diğer bir ayeti kerimede şöyledir: **"Onlar papazlarını ve rahiplerini Allah'ın dışında rabler edindiler."**[108]Bu ayetin tefsiri daha önce geçmişti. Ayetler ve bunların tefsiri incelendiği zaman, yeryüzünde en yaygın olan kabir ve saray (hakimiyet) şirkinin temelinde, salih kişilerde veya din adamlarında aşırıya gitmek olduğu görülecektir.

Geçmiş ümmetlerin başına gelen bu olay bu ümmetin de başına gelecektir. Hadiste: "Sizden öncekilerin adımlarını karış karış, adım adım takip edeceksiniz. Öyle ki onlar kelerin deliğine girseler sizde gireceksiniz. Oradakiler, Ey Allah'ın resulü, bunlar Hıristiyan ve Yahudiler mi?' diye sorunca Resulullah: 'Başka kim olabilir ki' buyurdu.[109]Bir diğer hadiste de "Benim ümmetimden bir grup müşriklere katılmadıkça ve bazı kimseler de putlara tapmadıkça kıyamet kopmaz." buyrulur.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vahiy yoluyla ümmetinin önceki ümmetlerin durumuna düşüp sapıtacağını bildiği için bu ümmete bir takım emir ve nehiylerde bulunmuş, hayatı boyunca, şirke götüren tüm yolları kapama mücadelesi vermiştir. Her peygamberin davetinde olduğu gibi bazıları bu nasihatlere kulak vermiş, tevhid çizgisinden sapmamış; bazıları da bu nasihatlerden yüz çevirip önceki milletler gibi adım adım şirke düşmüştür. Bu uyarılardan bazılarını sıralayacak olursak:

- "Aşırılıktan sakının, aşırılık sizden öncekileri helak etti"[110] buyurmuştur. Genel olarak aşırlığı yasaklamakla yetinmemiş, hürmete ve tazime en layık insan olmasına rağmen kendisinde dahi aşırlığa razı olmamıştır. Hadiste: "Hıristiyanların Meryem oğlu İsa'yı övüp aşırıya gittikleri gibi sizde beni övmeyin. Ben sadece bir kulum. Bana Allah'ın kulu ve Resulü deyin."[111]buyrulur.

[107] Nuh: 23.

[108] Tevbe: 31.

[109] Buhari, Müslim.

[110] Ahmed, Tirmizi.

[111] Buhari, Ahmed.

- “Allah Yahudi ve Hıristiyanlara lanet etsin. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler.”[112]
- “Allah’ım, kabrimi ibadet edilen bir put haline dönüştürme. Allah peygamberlerinin kabirlerini mescid edinenlere şiddetle öfke duymaktadır.”[113]
- “Evlerinizi kabirlere, benim kabrimi de bayram yerine dönüştürmeyin.”[114]

57.DERS:

6- Sihir ve Büyü

Sihirin iki yöntemi vardır: el çabukluğuyla olayları olduğundan farklı göstermek ve şeytanları tazim ederek ve onları kullanarak bazı şeyleri değiştirmek. Bizi ilgilendiren ikinci kısımdır.

Sihirbazlar, şirk koşarak şeytanlarla irtibata geçer. Onlara, Allah’a yapılması gereken bir takım ibadetleri sunarak, birine cin musallat etme, hastalık, karı-koca arasını ayırma vb. insanlara zarar verecek hususlarda onlardan yardım alırlar. Sihirbaz, şeytanlardan yardım alırken kendi küfre girdiği gibi, kendisine gelen insanı da mutlaka küfre sokar. Allahın ayetlerini küçümseme, hayız kanıyla ayet yazma, ayetlerin yazılı olduğu kağıtları tuvalet ve pis yerlere atma veya Allah’tan başkasına kurban kesme gibi insanı küfre sokacak fiilleri yaptırırlar.

Sihrin hükmü:

Sihir küfürdür. Sihri yapan da yaptıran da küfre girer. Bunun iki delili vardır:

1) **Halbuki Süleyman sihir yaparak kafir olmadı. Fakat o şeytanlar kafir oldular. Halbuki o iki melek “biz imtihan için gönderilmişiz. Sakın büyü yapıp küfre girme.” demedikçe kimseye sihir öğretmezlerdi. Andolsun ki onlar büyüyü satın alan kimsenin ahirette hiçbir nasibi olmayacağını biliyorlardı.”[115]**

“Eğer iman edip sakınmış olsalardı elbette Allah’ın sevabı daha hayırlı olurdu.”[116]

Sihirle ilgili bu uzun ayet açık şekilde sihrin, sihir yapmanın ve sihirle amel etmenin küfür olduğunun delilidir.

2) Sihrin hakikatini, yani sihir yapanın da yaptıranın da şirk koştuğunu, sihirbazlıktan tevbe eden veya çeşitli ülkelerde sihir yaparken yakalanıp yargılanan sihirbazlar açıkça itiraf etmişlerdir.

Sihrin etkisi

Sihir, Allah’ın dilemesiyle gerçekleşir ve tesirlidir. Yine Bakara suresi 102. ayette **“İşte ikisinden kendisi ile koca ve karısının arasını ayıracak şeyler öğrenirlerdi. Onlar Allah’ın izni olmadan kimseye zarar verebilecek değillerdi**.” Ayetin bu kısmı açık bir şekilde sihrin etkisi olduğunu, karı ve koca arasını ayırdığını beyan etmiştir.

---

[112] Buhari, Müslim.

[113] İmam Malik, Ahmed.

[114] Ebu Davud, Ahmed.

[115] Bakara: 102.

[116] Bakara: 103.

Sihirbazın cezası

Cundeb (r.a) şöyle der: "Sihirbazın haddi kılıçla (boynunun) vurulmasıdır.[117]

Ömer (r.a) "bütün sihirbazları öldürün" diye bir yazı göndermiştir. Bu yazıyı alan sahabeler üç sihirbazı öldürmüşlerdir.[118]

Hafsa annemiz kendisine sihir yapan cariyesini öldürtmüştür.[119]

Bu rivayetler, sihirbazın öldürülmesi gerektiğini gösterir. Sihir yapan insan önceden müslümansa mürted diye öldürülür. Yine bu rivayetler bize gösterir ki sahabe döneminde dahi büyüyle uğraşan insanlar olmuştur. Bunun bizim dönemimizde olması ve yaygınlaşması maalesef normaldir.

Sihri çözme (Nüşra)

Sihir yapılan insanda sihri çözmenin iki yöntemi vardır:

a) Benzeri bir sihri kullanarak sihri çözme: Bu kesinlikle caiz değildir. Bu, necaseti tekrar necasetle temizleme kabilindendir. Cabir (r.a) Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* nüşra hakkında sordu. O, 'şeytanın işidir' buyurdu."[120]

b) Kuran'dan ayetler ve sünnetten dualarla (rukye ile) sihri çözme: Tedavisi caiz olan yöntem budur. Daha önce rukye ile ilgili dersimizde bu usulle tedavinin caiz olduğuna dair delillerimizi yazdırmıştık. Sihre karşı en etkili rukye, muavezeteyn (Felak ve Nas) surelerinin okunmasıdır.

58.DERS:

7- Gaybı Allah'tan başkasının bilemeyeceği

İslam'ın en temel ilkelerinden biri gaybı, yani insanlara kapalı olup, gelecekte olacak şeyleri Allah'tan başkasının bilmemesidir. Ayeti kerimede: **"Göklerin ve yerin gaybı Allahındır**."[121]buyrularak, ister yerin, ister göğün kapalı olan gayb meselelerinin sadece Allah'a ait olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Kuran'da birçok yerde bu ifade daha da belirginleşmiş ve "**Gaybı Allah'tan başka hiç kimse bilemez"** ifadesi onlarca kez tekrar edilmiştir. Bu ilke peygamberlerde dahil olmak üzere herkesi kapsar. Hiç kimse gaybı bilemez. Peygamberlerin gelecekte vuku bulacak bazı hadiseleri bildirmesi gaybı bildiklerinden değil, kendilerine vahiy ediliyor oluşundandır. Peygamberler nasıl ki geçmiş ümmetlerin haberlerini vahiyle bildiriyorlarsa gelecekte olacak (kıyamet alametleri vb.) olayları da vahiyle bildirirler. **"Nuh (dedi ki): 'Ben, Allahın hazineleri benim yanımdadır demiyorum. Gaybı da bilmiyorum."**[122]ayeti bu gerçeği tekrarlar. Başka bir ayeti kerimede Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dilinden de

[117] Tirmizi .

[118] Ebu Davud, Ahmed.

[119] Muvatta İmam Malik.

[120] Ebu Davud, Ahmed.

[121] Nahl: 77.

[122] Hud: 31.

şöyle buyrulmuştur: **“Ben size yanımda Allahın hazineleri var demiyorum. Ben gaybı da bilmem, bir melek de değilim. Ben ancak bana vahy olunana uyarım.”**[123] **“Eğer gaybı bilseydim elbette daha çok hayır yapardım. Ve bana bir fenalık da dokunmazdı.”**[124]

Kuran’da bu mealdeki ayetler incelendiği zaman özelde peygamberimiz, genelde tüm peygamberler gaybı bilmediklerini vurgulamışlar ve verdikleri haberleri de gayb ilmi değil vahiy bilgisi olarak açıklamışlardır. Buna rağmen şaşırtıcı olan, bir takım insanların, “Allah dostları Allah’ın izniyle niye gaybı bilmesin ki?” kabilinden sözleridir. Gaybı bilmek Allah dostluğunun göstergelerinden olsaydı peygamberler ısrarla bunu kendilerinden nehiy etmezlerdi. Allah dostlarının (gerçek Allah dostlarının) en belirgin vasfı iman ve takvadır. **“Haberiniz olsun ki, Allah’ın velilerine hiçbir korku yoktur. Onlar kederlenecek de değillerdir. Onlar iman edip, takvâlı davrananlardır.”**[125] Takva, kişinin haddini bilmesi, haddini aşmamasıdır. Hiçbir Allah dostu Allah’ın sadece kendine has kıldığı gayb ilmini kendi nefsi için bildiğini iddia edemez; ediyorsa Allah dostu değildir.

Bu sebeplerden dolayı gaybı bildiğini iddia eden de, bu vasfın herhangi birisinde olduğunu iddia eden de ittifakla İslam dininden çıkmışlardır.

Buraya kadar saydıklarımız genel olarak ümmet arasında sorun olmamıştır. Yalnız bu ümmetten olduğunu iddia edip bu ümmetin başına bela olanlar, direkt gaybı bildiklerini iddia etmeden farklı yöntemlerle gaybten haber verdiklerini zannederler. Toplum da isimleri değişmiş fakat özü gaybten haber verme olan bu tür eylemlere kanarlar. Fakat bir şeyin isminin değişmesi onun hakikatini ve onu işleyen insanların cürmünü değiştirmez. Bunun bazı şekillerini örnek verecek olursak, kahinlik ve arraflık diyebiliriz.

Kahinlik ve Arraflık: Bir takım usullerle gelecekten haber verme, kaybolan eşyayı bildirme, insanların hayatlarında olacak şeyleri fal vb. şekillerle ve yıldızlara bakarak haber vermedir.

Bunlar tüm çeşitleriyle tevhid inancına tamamen aykırı, şirk olan fiil ve inanışlardır. Hadislerde; “Kim bir arrafa (kaybolan şeyleri bulabileceğini söyleyen kişi) veya kahine (falcı ve medyum) giderse, onun söylediklerini tasdik ederse Muhammed’e indirilene küfretmiş olur.”[126]

“Kim bir arrafa soru sorup onu tasdik ederse kırk gün namazı kabul olmaz.” diye buyrulur.

Falcılık ve Medyumluk: Ve bunların yanında bir de son zamanlarda yaygın olarak burç olayı çıkmıştır. Özellikle gazetelerde, doğum tarihleri esas alınarak belirlenen burçlar ile kişilerin haftalık veya günlük hayatlarıyla ilgili bilgi verilmektedir. Bu, Resulullah’ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* geldiği dönemde var olan müneccimlikten (yıldızların kainatta olayları kontrol ettiğine inanma ve bu işleri yapanlara verilen ad) başka bir şey değildir. Buhari, Katade’den şunu aktarır: “Allah bu yıldızları üç şey için yaratmıştır; gökyüzünü süslemek, şeytanları taşlamak ve kendileriyle yön bulunsun diye yaratmıştır. Bundan başka bir tevile (yoruma) yönelen hata etmiş ve nasibini zayi etmiştir. Ve hakkında bilgisi olmadığı konuda yük altına girmiştir.”

Not: Yıldızlar, güneş, ay ve diğer gezegenler esas alınarak vakit ve yönleri tayin etmek bu konuyla alakalı değildir. Katadenin sözünde de geçtiği gibi yıldızların bir gayesi de kendisiyle yol bulunmasıdır. Yasaklanmış olan veya İslam’ın ruhuna aykırı olan bu cisimlerin

[123] Enam: 50.

[124] Araf: 188.

[125] Yunus: 62-63.

[126] Tirmizi, Ebu Davud.

hareketleriyle insanların yaşamları arasında bağlantı olduğuna inanmak ve bunlara bakıp gelecekten haber vermektir.

59.DERS:

8- Şefaat

Lügatte "tekin zıttı olan çift" manasına gelen bu kelime şer'i ıstılahta başkası için hayır istemek, hayra aracı olmak demektir. İslam geldiği dönemlerde müşriklerde var olan yanlış şefaat anlayışını reddetmiş onun yerine şartları ve sınırları belli bir şefaat anlayışı getirmiştir. Müşrikler, salih olduklarına inandıkları insanların heykelleri, kabirleri veya onları temsil eden şeylerden Allah ile aralarında ihtiyaçlarının giderilmesinde şefaatçi olmalarını talep ederlerdi. **"De ki: 'Allah'tan başka o batıl zanlar beslediklerinize istediğiniz kadar yalvarın. Ne göklerde ne yerde zerre ağırlığınca egemen değillerdir. Onların yerde ve gökte bir ortaklığı yoktur. Allah'ın huzurunda izin verdiği kimseler hariç, kimseye şefaat fayda vermez."**[127]

Bunun yanında İslam, sahih hatta mütevatir naslarda peygamberimizin *(sallallahu aleyhi ve sellem),* şehitlerin şefaatinden söz eder. Bu da gösterir ki şefaat menfi ve müspet olarak iki kısma ayrılır:

a) Menfi şefaat: Allah'tan başkasının gücünün yetmeyeceği işlerde ve Allah'ın izin vermediği konularda ölü veya diriden şefaat talep etmek. Yukarıdaki ayet bu tür şefaatin geçersiz olduğunu beyan etti. Bu şirke düşenlerin sıkıntısı önceki derslerimizde geçtiği gibi Allah'ın şer'i hudutlarını bilmemeleri ve salih insanlara olan aşırı itikatlarıdır.

b) Müspet şefaat: Allah'ın izin verdiği kişilerin (peygamberler, melekler, şehitler…), Allah'ın razı olduğu ve izin vereceği kişilere şefaatte bulunmasıdır. **"Göklerde nice melek vardır ki Allah dilediğine izin verip razı olmadıkça onların şefaatleri hiçbir işe yaramaz."**[128]

"Allah'ın izni olmadan O'nun yanında şefaat edecek kimdir?"[129]

Kur'an-ı kerimde şefaat ile ilgili ayetlerin özü iki şarta delalet eder; şefaat edene de edilene de Allah'ın izin verip razı olması. Bu ancak iman ehli için geçerlidir. Hadisi şerifte Ebu Hureyre (r.a) Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'a şöyle der: "Ya Resulallah, senin şefaatinle en çok mutlu olan kimdir?" Resulullah: "Kalbinden ihlasla Lailahe illallah diyenlerdir." buyurmuştur.[130]

Müspet şefaatin çeşitleri;

1- Ulu'l-Azm peygamberlerin özel sebeplerden dolayı geri durup, Peygamber'in (sav) yapacağı şefaattir. Olayın özeti şudur: Kıyamet gününde insanların bekleme alanında yaşadıkları sıkıntıdan ötürü peygamberlerine, Allah katında şefaatçi olup o günün sıkıntılarını dindirmesi için başvurmalarıdır. Önce Adem'e (a.s) giderler. O, Allah'ın yasakladığı ağaçtan yeme mazeretini belirterek onları başka bir peygambere gönderir. Daha sonra sırasıyla Nuh'a (a.s), İbrahim'e (a.s), Musa'ya (a.s) ve İsa'ya (a.s) giderler. Onlar bu konuda mazeretlerini

---

[127] Sebe: 22-23.

[128] Necm: 26.

[129] Bakara: 255.

[130] Buhari, Müslim.

bildirip geri duracaklardır. En son Peygamberimiz (sav) Allah'ın huzuruna gidecek secdeye kapanacak, O'na hamd edecek şefaat için izin talep edecek Allah da O'na izin verecektir.[131]

2- Cennetliklerin cennete girmesi için peygamberimizin şefaati: Hadiste "Ben cennette şefaat edecek insanların ilkiyim."[132]buyrulur.

3- Bazı kafirlere peygamberimizin şefaati: Peygamberimizin yanında amcası Ebu Talib'in kendisine yaptığı iyilikler zikredilir. Peygamberimize, ona bu iyiliklere karşılık bir fayda sağlayıp sağlayamayacağı sorulunca şöyle buyurur: "Muhtemelen kıyamet gününde şefaatimin ona faydası olacaktır. O, topuklarına kadar varan ve bundan dolayı beyninin kaynamasına neden olan ince bir ateş içine konulacaktır."[133]

Bu üç şefaat türü sadece peygamberimize mahsustur.

4- Cehenneme girmiş bulunan büyük günah sahibi muvahhidlere şefaatte bulunarak, onları cehennemden çıkarması: Hadiste: "Benim şefaatim, ümmetimden büyük günahlar işleyenler içindir."[134]buyrulur.

5- Peygamberimizin bir takım kimselerin hesapsız, azapsız cennete girmelerini sağlaması; Peygamberimiz bu ümmetten kendilerine rukye yapılmasını istemeyen, uğursuzluk düşüncesine kapılmayan, ateşle dağlanmayan ve yalnızca rablerine tevekkül eden yetmiş bin insanın sorgusuz sualsiz cennete gireceğini bildirmiştir. Ukkaşe adındaki bir sahabe ayağa kalkarak "Ya resulallah, dua et bende onlardan olayım" demiştir. Bunun üzerine Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Sen de onlardansın" buyurmuştur.[135]

Bu son saydığımız şefaatler peygamberimize has değildir. Salihler, melekler ve diğer peygamberler de bu şefaati kullanmada müşterektirler.

Not 1: Kur'an-ı kerimde bazı ayetlerde **"Öyle bir günden korkun ki kimse kimseye fayda vermez ve kimseden de şefaat kabul olunmaz.**"[136]buyrulmaktadır. Bu ve bunun gibi ayetler şefaatin olmadığını ve tamamen faydasız olduğunu zahiren ifade etmektedir. Mutezile ve benzerleri bu naslara yapışıp, şefaati külliyen veya şefaatin büyük bir kısmını inkar ederler. Oysa dersin başında da geçtiği gibi Kuran, Allah'ın izni ve rızası dahilinde şefaatin olabileceğini, sünnet ise şefaati tafsilatlı bir şekilde, mütevatir derecesine ulaşan hadislerde beyan etmiştir. Tüm nassları bir araya topladığımızda şefaati nefy eden nassların menfi şefaatten bahsettiği anlaşılır.

Not 2: 'Şefaat ya Resulallah!' diyerek peygamberden şefaat talep etmek, **"De ki şefaat bütünüyle Allahındır.**"[137]ayetine aykırıdır. Bu ayeti kerime şefaatin bütünüyle Allah'a ait olduğunu ve başkasından talep edilemeyeceğini gösterir. Allah'ın peygamberimize tanıyacağı şefaat mutlak değil, kendi izni ve rızasına bağlı olan bir şefaattir. Peygamber (sav) Allah'tan izin aldıktan sonra şefaat edebilir. Öyleyse şefaat Peygamberden değil Allah'tan istenir. 'Allah'ım bizi peygamberlerin şefaatinden mahrum etme' denilir. Eğer peygamberden direk şefaat meşru olmuş olsaydı veya bunun faydası olsaydı peygamberler bu hayrı mutlaka beyan ederlerdi.

---

[131] Buhari, Müslim.

[132] Müslim.

[133] Buhari, Müslim.

[134] Ahmed, Ebu Davud.

[135] Buhari, Müslim.

[136] Bakara:123.

[137] Zümer: 44.

60.DERS:

9- Tevessül

Tevessül kelimesinin aslı vesiledir. Vesile, Arap lügatinde, maksada ulaştıran sebep demektir. Şer'i ıstılahta ise, Allah'ın razı olduğu amellerle, Allah'a yaklaşmak demektir.

Vesile veya tevessül şer'i alanda iki kısma ayrılır;

a- Meşru olan tevessül

Meşru tevessül, Allah'ın razı olduğu sebeplerle razı olduğu şekilde Ona yaklaşmaktır. Kuran ve sünnet incelendiği zaman bunun üç kısımdan müteşekkil olduğu görülür:

a.1) Allah'a isim ve sıfatları ile tevessül etmek:

"En güzel isimler Allah'ındır. Ona güzel isimler ile dua edin."(Araf/180)

Bir şeyi elde etmek için Allah'a dua edildiğinde O'nun güzel isimleri ve sıfatları amaca ulaşmak için vesile kılınabilir. Bu ayetin pratik uygulamasını peygamberimizin dualarında görürüz. Resul İstihare duasında: "Allah'ım ben senin ilminle senden hayırlı olanı diliyorum. Kudretinle bana güç vermeni diliyorum"[138] buyurarak, ilim ve kudret sıfatını isteğine vesile kılmıştır. Yine peygamberimiz sabah namazının ardından yaptığı zikirlerinde "Ya Hayy Ya Kayyum, rahmetinle yardım diliyorum" derdi."[139]

a.2) İman ve salih amellerle tevessül:

"Ey Rabbimiz, şüphesiz iman ettik. Bizim günahlarımızı bağışla, bizi cehennem azabından koru."[140]

"Rabbimiz, indirdiğine inandık, peygamberine uyduk, bizi şahidlerle beraber yaz."[141]

Hadisi şerifte peygamberimiz: "Bizden önceki milletlerden üç kişi bir yolculuk esnasında bir mağaraya sığınırlar. Mağaranın kapısını büyük bir taş kapatır. Derler ki gelin buradan kurtulmak için daha önce yapmış olduğumuz salih amellerle Allah'a dua edelim. Birincisi, anne babasını çocuklarına tercih edip yaptığı iyiliği zikreder. 'Ey Allah'ım, eğer bu ameli sırf senin için yapmışsam bizi içinde bulunduğumuz durumdan kurtar' der. Kaya biraz açılır. İkincisi bir kadınla tam zina yapacakken kadının Allah'tan kork sözü üzerine zinadan vazgeçtiğini vesile kılarak bir önceki gibi dua eder. Kaya biraz daha açılır. Üçüncüsü ise insanların emanetlerine riayet ettiğini vesile kılarak diğer iki adamın yaptığı gibi dua eder ve kaya tamamen açılır."[142]

Yazdırdığımız ayet ve hadis Allah'tan bir şey talep ederken bu talebe ulaşmak için ona imanın ve sadece onun için yaptığımız salih amellerin vesile kılınabileceğini gösterir.

a.3) Müslümanların duası ile tevessül:

Bir müslümanın diğer müslüman kardeşinden özel bir hususta veya genel olarak dua talep etmesidir. Sahabenin peygamberimizden, 'benim için dua et' mealindeki tüm hadisleri bu kısma dahildir. Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefat ettikten sonra sahabenin yağmur duası için Abbas'dan (r.a) dua etmesini istemeleri de buna delildir.

---

138 Buhari.

139 Tirmizi.

140 Ali İmran: 16.

141 Ali İmran: 53.

142 Buhari, Müslim.

b- Meşru olmayan tevessül:

Meşru olmayan tevessül ise bu saydığımız üç kısmın dışında kalan, yaygın olarak "filanın hakkı için, falanın yüzü suyu hürmetine, falanın makamı ve şanı için" gibi sözlerle tevessül etmektir. Daha önce de değindiğimiz gibi iman ehli Allah'ın meşru kıldığı sebeplerin dışında sebepler icat etmezler veya Allah'ın meşru kıldığı sebeplere akılları ile kıyas yapıp farklı şeyler eklemezler. Şirk ve bidat ehli ise kendilerinden sebepler uydurur veya meşru sebeplere asılsız kıyaslar yaparak yenilikler icat ederler. Günümüzde var olan ve meşru olmayan tevessülün temel sebebi de budur.

Not: "Peygamberimizin yüzü suyu hürmetine" ve benzeri cümlelerle Allah'a dua etmek meşru olmayan tevessüle dahildir. Bu, bazılarının anladığı gibi peygamberin değerini düşürmek değildir. Resulullahla *(sallallahu aleyhi ve sellem)* tevessül caiz olmasa dahi Allah katında insanların en değerlisi O'dur. Bilakis onunla Allah'a tevessül etmemek O'na değer vermektir. O'na değer vermek sloganik söylemler ve duygusal yaklaşımlarla değil, O'nun getirdiği dine tabi olmakla ve gecesi gündüzü kadar açık olan tamamlanmış dine ziyade yapmamakla olur. Bizi Allah'a yaklaştıracak, cennet yolunu kolaylaştıracak, ateşten uzaklaştıracak ve bu ümmetin dinine ve dünyasına faydalı olacak her şeyi haber veren peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem),* meşru ve faydalı olsaydı kendi zatı ile tevessülüde bize haber verirdi.

61.DERS:

Meşru olmayan tevessüle getirilen yanlış deliller:

a)Ayetler: "Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve Ona yakınlaşmaya vesile arayın ve Onun yolunda cihad edin. Umulur ki kurtuluşa erersiniz."[143]

"Onların çağırıp durdurdukları, rablerine hangisi daha yakın olacak diye vesile ararlar. Rablerinin rahmetini umar azabından korkarlar."[144]

Vesile kelimesi Kuran'da bu iki ayette geçer. Meşru olmayan tevessülü savunanlar, özellikle birinci ayeti dile getirirler.

Bu ayetteki vesileden kasıt, meşru olan amellerle Allah'a yakınlaşmadır. Ayetin devamında "Onun yolunda cihad edin" bölümü "Ona yaklaştıran vesileler arayınız" kısmını açıklar mahiyettedir. Eski müfessirler de ayeti: "Sizi ona yaklaştıracak ameller arayın" şeklinde tefsir etmişlerdir. Biz meşru tevessül kısmında salih amellerle tevessülün caiz olduğunu anlatmıştık.

İkinci ayeti ise Abdullah b. Mesud şu şekilde tefsir etmiştir: "İnsanlardan bazıları cinlere ibadet ederdi. Bu cinler Müslüman oldular fakat o insanlar cinlere ibadet etmeye devam ettiler."[145]

Bu tefsire göre onlar cinlere ibadet ettiği halde cinler onların bu yaptıklarından razı olmamış, kendilerini rablerine yaklaştıracak ameller aramışlardır. Dikkat edilirse ikinci ayetin, meşru tevessüle delil teşkil etmesi ve meşru olmayan tevessülle isim benzerliği taşıması dışında hiçbir alakası yoktur.

---

[143] Maide: 35.

[144] İsra: 57.

[145] Buhari .

b)Hadisler: Bidat ehli birçok hadisi kendilerine delil almışlardır. Şüphe mahiyetinde getirdikleri hadisler ya sahihtir fakat konu ile hiçbir bağlantısı yoktur ya da konuya delalet eden uydurma ve zayıf hadislerdir. Biz, bunların içerisinden en yaygın olanları zikredelim.

*1- Buhari'deki hadiste "Ömer (r.a) kıtlık senesinde peygamberimizin amcası Abbas ile yağmur duasına çıkmış ve şöyle demiştir: "Ey Allah'ım, şüphesiz biz daha önce peygamber vasıtasıyla sana tevessül eder sen de bize yağmur yağdırırdın. Şimdi ise peygamberimizin amcası ile tevessül ediyoruz bize yağmur yağdır" ve böylece onlara yağmur yağdırıldı." Bu hadis sahihtir fakat bidat ehlinin bu hadise yükledikleri mana ve çıkardıkları sonuç sahih değildir. Şöyle ki;

- "Biz sana peygamberle tevessül ederdik" kısmı kapalıdır. Peygamberin duası ile de tevessül etmiş olabilirler, yüzü suyu hürmetiyle, makamıyla veya zatıyla da tevessül etmiş olabilirler. Bunu anlamamız için hadisin kendisini incelememiz gerekmektedir.

Eğer peygamberin zatı ile tevessül etmiş olsalardı peygamber ölmeden Allah katındaki değeri ne ise öldükten sonra da odur. Öyleyse neden Ömer (r.a) peygamberi bırakıp amcası ile Allah'a tevessül etmiştir? Bu da gösterir ki sahabenin resul ile tevessülü Onun yaşamında Onun duasıyla yaptıkları tevessüldür.

Abbas (r.a) ile yaptıkları tevessül incelendiğinde sahabenin tevessülden kastının ne olduğu anlaşılır. Abbas (r.a) ellerini kaldırmış ve şöyle dua etmiştir: "Ey Allah'ım biz, günahkar ellerimizi sana kaldırdık ve senden yağmur diliyoruz." İşte sahabenin Abbas'ın duası ile tevessül ettiğinin delili.Bu uygulama selefte de devam etmiştir. Halifeler ve valiler salih olan insanlarla ve alimlerle yağmur duasına çıkar ve onlara dua ettirirlerdi. Bunun da meşru olduğunu meşru tevessülde anlattık.

*2- İmam Ahmed ve Tirmizi kör bir sahabenin kıssasını şöyle naklederler: "Âmâ olan bir sahabe peygamberimize gelip 'Ey Allah'ın resulü, Allah'a, bana sıhhat vermesi için dua et' dedi. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: 'Dilersen dua edeyim dilersen de sabredersin. Bu senin için daha hayırlıdır' buyurdu. Âmâ sahabe dua etmesini istedi. Peygamberimiz 'öyleyse güzelce abdest al ve iki rekât namaz kıldıktan sonra şu duayı yap: "Ey Allah'ım, Ben senden istiyorum, rahmet peygamberi Muhammed ile sana yöneliyorum, Allah'ım Muhammed'i benim hakkımda şefaatçi kıl, beni de Ona şefaatçi kıl."

Bu hadis de sahih olup, hadise yüklenilen mana yanlıştır. Çünkü hadisin ne başında ne de sonunda peygamberimizin zatı ile tevessül söz konusu değildir. Şöyle ki;

- Adam peygamberden dua istemişti. Eğer peygamberimizin zatı ile tevessül caiz olsa peygambere gitmez, oturduğu yerden O'nun zatı ile tevessül ederdi.

Peygamberimiz de 'dilersen senin için dua ederim' derken fonksiyonunun dua etmek olduğunu açıkça beyan etmiştir.

Peygamberimizin Ona öğrettiği dua 'Allah'ım, Onu benim hakkımda şefaatçi kıl' yani Onun benim için yapacağı duayı kabul buyur, manasındadır. Çünkü peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Ona yapacağı duanın kabul edilmesi için dua etmesini telkin etmiştir.

*3- Hakim'in rivayet ettiği bir hadiste Adem (a.s) cennetten kovulunca "Ey Allah'ım Muhammed'in hakkı ile bana mağfiret etmeni istiyorum." diye dua eder. Allah: "Ben Muhammed'i yaratmadığım halde sen Onu nereden tanıyorsun?' dedi. Adem (a.s): 'Sen beni yarattığın zaman ben başımı kaldırdım ve arşın sütunlarında Lailahe illallah Muhammedun Resulullah yazdığını gördüm. Anladım ki sen yarattıklarından en sevdiğinden başkasının ismini katında yazmazsın."

- Bu hadis uydurma bir hadistir. Kuran'da anlatılan Adem kıssasına da terstir. Bakara suresi 37. ayette "**Adem rabbinden bazı kelimeler öğrenip tevbe etti. O da tevbesini kabul buyurdu.**" denilir. Araf suresi 83. ayette ise bu kelimelerden kastın ne olduğu açıklanmıştır;

“Rabbimiz, biz kendimize zulmettik. Eğer bize mağfiret ve rahmet etmezsen zarara uğrayanlardan oluruz.” Dikkat edilirse Adem (a.s) peygamberimizin zatı ile değil ayetteki bu dua ile tevbe etmiştir.

*4- “Benim konumumu ileri sürerek dua ediniz. Çünkü Allah nezdinde benim makamım çok büyüktür.”

- Bu hadis asılsız ve batıl bir hadistir. Muteber hadis kaynaklarından hiçbirisinde mevcut değildir.

62.DERS:

Kuran’da dua fıkhı

Kuran ve sünnet ısrarla kulları duaya davet etmektedir. Nassları inceleyen herkes, duanın İslam da geniş bir yere sahip olduğunu görecektir. Kuran ve sünnette dua, ibadetin özü sayılmış, Allah’a gönülden kul olanlarla müstekbirlerin arasındaki fark olarak zikredilmiştir. Duaya davet eden tüm naslarda sadece ve direkt olarak Allah’tan isteme söz konusudur. Bu da, meşru olmayan tevessülle taban tabana zıt bir anlayıştır.

Ayeti kerimede şöyle buyrulur: **“Kullarım beni sana soracak olurlarsa ben onlara yakınım; bana dua ettiğin de dua edenlerin duasını kabul ederim.”**[146]

Kuranı kerimde “Sana sorarlarsa” “Sana soruyorlar” vb. soru içerikli ayetlerde cevap, her zaman “De ki” diye başlar. Dua ayetinde ise Allah, peygamberi dahi aradan çıkarmış direkt kendisi cevap vermiştir. Dua ile ilgili diğer tüm ayetlerde de “Rabbinize dua ediniz” buyrularak kul direkt Allah’a yönlendirilmiştir.

Not: Meşru olmayan tevessülü savunanların nassa dayanarak getirdiği şüpheleri zikrettik. Bunun yanında nassa dayalı olmayan fakat avamın dilinde meşhur olan “insan herhangi bir işini halletmek istediği zaman mutlaka araya vasıta koymalıdır. Bu dünyada böyle ise Allah ile ilişkilerimizde biz günahkarların bir değeri yoktur. Onun için Allah’tan isterken salih insanların makamı ile isteriz” gibi bir anlayış vardır.

-Başlangıç olarak Allah-u tealanın bir müdüre kıyas edilmesi bu kıyastan da şer’i bir sonuç çıkarılması şeytanın, toprakla ateşi birbirine kıyas edip kendini Adem’den üstün görmesinden geri kalmayacak türdendir. Yaratanla yaratılan nasıl kıyas edilebilir ki?

-Beşer kendisinden istenildiği zaman hoşnut olmayan ve insanların ihtiyaçlarını kullanarak onları ezmeyi sevendir. Allah ise kendisinden istenilmesinden hoşlanan hatta istenilmediğinde kızan ve ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını gidermekten hoşlanandır. Bundan dolayı böyle bir kıyasın olması mümkün değildir.

-Müdürün bizim ihtiyacımızı bilmesi için mutlaka birinin kendisine bildirmesi gerekir. Fakat Allahu teala, arada aracı olmadan sıkıntıları bilendir.

Uğursuzluk inancı (Tiare, Teşaum)

Tiare, kişinin bazı olayları ve varlıkları uğursuz sayması demektir. Bu, çok eskilere dayalı olan ve her toplumda farklı şekil almış olan bir inançtır. Bazı toplumlar bir iş yapmadan önce kuş uçurur; sağa uçarsa bunu uğurlu sayar ve o işe devam eder, sola uçarsa uğursuz sayar ve o işten imtina edip elini çekerdi. Kimi insanlar bazı hayvanları gördüklerinde bunu şansızlığa yorar ve işlerinin rast gitmeyeceğine inanırdı. Bizim

---

[146] Bakara: 186.

toplumumuzda sabah işe giderken dilenci görmek, kara kedi görmek veya ev içerisinde üç dört olumsuzluğun peş peşe gelmesi uğursuzluk olarak addedilir.

Kişi, olaylarda sadece Allah'ın etkisi olduğuna inanır fakat bazı meselelerle işlerinin rast gitmemesi arasında bağlantı olduğuna inanırsa bu küçük şirk olur. Eğer uğursuz saydığı olayların direkt etkisine inanırsa bu, insanı dinden çıkaran büyük şirktir. Peygamberimiz birçok hadiste şirk unsurlarını sayarken tiareyi de saymıştır: "Tiare şirktir, tiare şirktir, tiare şirktir. Aramızda aklına böyle şeyler gelmeyen yoktur, fakat Allah onu tevekkül ile giderir."[147]

Başka bir hadiste, sahabe: "Ey Allah'ın resulu, aramızda bazı şeyleri uğursuz kabul edenler vardır." diye sorunca, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Bu, herhangi bir kimsenin içinde hissettiği bir şeydir. Bu duygu onu yapacağı şeyden alıkoymasın." buyurdu.[148]

Bu hadisler uğursuzluk inancının her insanda olabileceğini gösterir. Bunun sebebi, yetiştiğimiz ortamda toplumun söz ve fiillere bakış açısıdır. Kişinin tevekkülü kuvvetlendikçe bu tür bozuk inançlardan kurtulur. İnsan bunu içinden geçirse dahi bu düşünceyi hemen def etmesi ve onun gereği ile amel etmemesi gerekir. Bir hadiste peygamberimiz: "Kim tiare ile bir işten imtina ederse şirk koşmuş olur." dedi. Ashab: "Peki bunun kefareti nedir ey Allah'ın resulü?" deyince, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Senin hayrından başka hayır, senin takdirinin dışında uğursuzluk yoktur ve senden başka hiçbir ilah yoktur, demesidir." buyurdu.[149]

63.DERS:

MELEKLERE İMAN

Kuran ve sünnette, meleklere imanın, imanın olmazsa olmaz esaslarından olduğu açıkça beyan edilmiştir. **"O peygamber rabbinden kendine indirilene iman etti, müminler de. Her biri Allah'a, Onun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inandı…**"[150]

Buhari ve Müslim başta olmak üzere birçok hadis imamının farklı farklı sahabelerden rivayet ettiği ve "Cibril hadisi" diye bilinen meşhur hadiste Cibril Resulullah'a "Bana imandan haber ver" deyince Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "İman: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ölümden sonra dirilmeye, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmandır" buyurmuştur.

Genel olarak, Meleklerin varlığına, onların Allah'a ibadet için yaratılan, Allah'a isyan etmeyen, yemeyen, içmeyen, cinsiyetle vasfedilmeyecek olduklarına inanmak her insan için şarttır. Bu noktadaki bir itikadi muhalefet insanın dinden çıkmasına sebep olur.

"Dediler ki: 'Rahman melekleri evlat edindi.' Haşa! Bilakis Onun ikram edilmiş kulları vardır. Sözleri ile onun önüne geçmezler. Onlar Onun emri ile iş görürler. Onların önündekini de arkalarındakini de bilir, Onun razı olduğundan başkasına şefaat etmezler. Onun korkusundan titrerler."[151]

---

[147] Ahmed, Ebu Davud.

[148] Müslim.

[149] Ahmed.

[150] Bakara: 285.

[151] Enbiya: 26-28.

“Göklerde ve yerde kim varsa Onundur. Onun yanında olanlar (melekler) Ona ibadete karşı büyüklenmez ve usanmazlar. Gece gündüz Allah’ı aralıksız tesbih ederler.”[152]

“Hamd, gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikişer, üçer ve dörder kanatlı elçiler kılan Allah’a mahsustur.”[153]

Bu ve benzeri ayeti kerimeler, melekler konusunda inanılması gereken hususların icmali delilleridir.

Meleklerin kısımları

Allah (c.c) melekleri yaratmış ve her birine farklı görevler vermiştir. Kimisi sürekli Allah’a ibadet ve Onu tesbih etmekle meşgulken kimileri de Allah’ı sürekli tesbih etmekle beraber farklı görevlerle görevlendirilmişlerdir.

- Kimisi vahiy meleğidir. Kuran ve sünnette Cibril’in vahiy meleği olduğu, Allah ile resulleri arasında vasıta olduğu sabittir.

- Kimisi yağmur ve nebat işleri ile meşguldür (görevlidir). Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem),* Cibril’e, Mikail’in görevini sorduğunda “O, yağmur ve nebat üzerine görevlidir” demiştir.

- Kimi sura üflemekle görevlidir. Hadiste peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem):* “Surun sahibi başını önüne eğmiş sura üflemek için beklerken ben nasıl rahat edebilirim!”[154] buyurmuştur.

- Kimi ruhları kabz etmekle görevlendirilmiştir. **“Ta ki sizden birine ölüm gelince ölüm meleği onu vefat ettirir. Onlar işlerini eksik de yapmazlar, fazla da.**”[155]

Bu meleğin ismi ölüm meleğidir. Hadislerde kendisine verilen yardımcılarla beraber, kişinin iyi veya kötü olmasına göre farklı şekillerle ruhunu almaya gelirler. Bu meleğin isminin Azrail olduğuna dair sahih bir rivayet yoktur.

Bu dört melek Kuran ve sünnette ismi ve zikri en çok geçenlerdir. Bunların dışında nasslarda; kulları korumaya görevli olan (Enbiya: 42, Ra’d: 10-11) iyi ve kötü amelleri yazmakla görevli olan (Zuhruf: 80, İnfitar: 11) cehennemin bekçiliğini yapan (Zümer: 73, Ra’d: 24) melekler de vardır. Bizler meleklere icmali olarak iman ettiğimiz gibi Kuran ve sahih sünnette gelen vasıflarına da iman ederiz.

Meleklere imanın faydaları

a) Allah’ın azametini bilmek: Kulların Allah’ın azametini hakkıyla takdir edip O’na gerektiği gibi iman edebilmeleri için Allah azze ve celle kâinatta görsel ve gaybi olan birçok ayet yaratmıştır. Bunlardan biri de meleklerdir. Kişi, melekleri, onların yaratılışını, görevlerini, sayılarının bilinmeyecek kadar fazla olmasına rağmen kusursuz ve nizamlı hareket etmelerini düşündüğü zaman Allah’ın azametini anlayacak ve O’na daha güzel kulluk edecektir.

---

[152] Enbiya: 20.

[153] Fatır: 1.

[154] İmam Ahmed.

[155] En’am: 61.

b) Allah'ın bize verdiği değeri anlamak: İnsan meleklerin görevlerini incelediği zaman birçoğunun bizlerin dünya ve ahiret saadeti için çalıştığını görür. Bu Allah'ın bizlere verdiği değerin göstergesidir. O, kainattaki en sadık varlıklarını biz insanlara musahhar kılmıştır.

c) Allah'tan hakkıyla korkmamızı sağlar: İnsanın sağında ve solunda ağzından çıkan her kelimenin, yaptığı her fiilin yazıldığını bilmesi ve buna göre yaşaması kişinin takvasını artırır.

Şirk toplumunun melek inancı

Cahiliye toplumunda meleklerin Allah'ın kızları olduğunu inanılırdı. Onların durumu ayette şöyle anlatılmıştır: **"Kullardan kimisi ona bir parça isnat edip (melekler Allah'ın kızlarıdır) yakıştırdılar. Muhakkak insan apaçık bir nankördür. Yoksa O, yarattıklarından kızlar edinip de erkek çocukları size mi ayırıp seçti. Onlardan birine Rahman'a isnat ettiği şeyin müjdesi verilirse gam ve kederle yüzleri simsiyah kesilir… Ve onlar bizzat Allah'ın kulları olan melekleri dişiler kabul etti. Acaba onlar meleklerin yaratılışına mı şahit oldular."**[156]

Bu günün cahiliye toplumunda eski cahiliye toplumunun inancı yeniden şekillenmiştir. Yapılan film ve çizgi filmlerde melekler genelde kadın bazen de erkek suretine sokularak meleklere cinsiyet isnat etme inanışı canlandırılmıştır.

Melekler mi üstündür salih müminler mi?

İtikat kitaplarında meleklere iman bölümünde bu konu alimler tarafından gündeme getirilmiştir. Sebebi ise konuya direkt işaret eden nass olmamakla beraber, konuya farklı yönlerden delil alınabilecek içeriği birbirine zıt gibi görünen nasların varlığıdır.

Bazı alimler, salih mümin melekten üstündür demişlerdir. Delil olarak, meleklerin Adem'e (a.s) secde ettirilmesini, insanoğlunun şeytan ve şehveti ile beraber kulluk ettiğini, meleklerin ise yaratılış itibarıyla Allah'a isyan etmediklerini sunarlar.

Bazı alimler de melekler, salih müminlerden üstündür demişlerdir. Delil olarak da, meleklerin Allah'a isyan etmemeleri ve sürekli ibadet etmelerine dair ayetleri zikrederler. "Kulum beni nefsinde zikrederse ben de onu nefsimde zikrederim. Kulum beni bir toplulukta zikrederse ben de onu daha hayırlı bir toplulukta zikrederim." hadisini de alarak meleklerin daha hayırlı bir topluluk olduğunu kabul etmişlerdir.

Bir grup alim de "Dünya hükmünde melekler hiç isyan etmedikleri için salih müminlerden daha üstündürler, ahirette ise salih müminler hiç günah işlemedikleri için ve melekler kendilerine hizmetkar kılınacağından salih müminler daha üstün olacaklardır" diyerek nassların arasını toplamıştır. Allahu alem…

64.DERS:

KİTAPLARA İMAN

Kitaplara iman, imanın esaslarındandır. Bunun delili kitap ve sünnette zikredilmeyecek kadar çoktur. Meleklere iman için zikrettiğimiz (Bakara: 285) ve Cibril hadisi diye bilinen sahih hadis, kitaplara imanın da delilidir.

Kitaplara iman ne demektir?

---

[156] Zuhruf: 15-19.

Kitaplara iman icmali ve tafsili olarak iki kısma ayrılır. Bir müslümanın imanın bu rüknünü yerine getirebilmesi için öncelikle icmalen (ismini bilmese bile Allah'ın indirdiği her kitaba inanması) iman etmelidir. Daha sonra sahih yollarla Allah'ın indirdiği sabit olan ve kendisine ulaşan tüm kitaplara iman etmelidir. Buna da "tafsili iman" denir. Kitaplara imanın hakikati, onun içindekileri tasdik etmek, emir ve nehiylerine boyun eğmek, muhkemine iman ve amel edip, müteşabihine teslim olmak, onun çizdiği sınırlara riayet etmek, içindeki kanunları nizam olarak tatbik etmek ve onun için mücadele etmektir. Kuran naslarının kitaba iman için istediği şekil budur. Aksi halde kitaba iman iddiası mücerret kuruntudan öteye geçmez.

Önceki kitaplara karşı Müslümanların tutumu

Müslümanlar, Allah'ın indirdiği kitaplar arasında ayrım yapmadan hepsine iman ederler. Allah'ın indirdiği bir kitabı inkar etmek, dinin tüm kitaplarını inkar etmek gibidir. Çünkü Allah'ın indirdiği kitaplar kendinden önceki kitapları destekler ve kendinden sonra gelecek olan kitapları da müjdeleyip, doğrular vaziyettedir.

"Ardından, kendilerinden önceki Tevrat'ı doğrulayacak Meryem oğlu İsa'yı gönderdik. Biz ona içinde hidayet ve nur bulunan ve kendinden önceki Tevrat'ı doğrulayan İncil'i verdik."[157]

"Hani Meryem oğlu İsa: 'Ey İsrail oğulları, ben muhakkak Allah'ın size gönderdiği peygamberiyim. Benden önceki Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek ve adı Ahmed olan bir peygamberi müjdeleyici olarak geldim."[158]

"Biz sana kitabı hak ile kendinden önce indirilen kitapları doğrulayıcı ve onlara karşı bir şahit olmak üzere indirdik."[159]

Bu ayetlerden yola çıkarak indirildiği kesin olan herhangi bir kitabı inkar edenin aslında, iman etmekle mükellef olduğu kendi kitabını yalanlamış olduğunu anlarız. Kendi kitabının kabul edip müjdelediğini veya tasdik edip ikrar ettiğini inkar, kendi kitabına imanla çelişir.

Önceki kitaplarla ilgili, kati olarak bilinenler; Musa'ya (a.s) Tevrat, İsa'ya (a.s) İncil, Davud'a (a.s) Zebur, Musa ve İbrahim'e (a.s) verilen sahifelerdir. Bunların dışında da Kuran ve sahih sünnette mevcut olan tüm haberlere iman ederiz.

Buraya kadar anlattıklarımız genel hükümdür. Kuran, önceki kitapların çoğunun tahrif edildiğini ve özünden uzaklaştığını haber verir. Müslümanların bu gün var olan ve tahrif edildiği bilinen Tevrat ve İncil'e karşı tutumları ne olmalıdır? Bu kitaplar şu üç halin dışına çıkmaz:

a) Kur'an-ı Kerim tarafından hükmü nesh edilenler: Buna iman edilir fakat amel edilmez.

b) Kendi ehli tarafından tahrif edilenler: Tahrif olunmuş kısma kesinlikle iman edilmez. Ehli kitabın elinde bulunan kitap tamamen muharreftir. Ne iman ne de amel gerekir.

c) Bizim şeriatımızın, doğruluğunu ve yanlışlığını belirtmediği tahrif olmamış ayetler: Hadiste peygamberimiz: "Ehli kitap size bir şey haber verdiğinde onu ne doğrulayın ne de yalanlayın. 'Biz size ve bize indirilene iman ettik' deyin" buyurmuştur."[160]

---

[157] Maide: 46.

[158] Saff: 6.

[159] Maide: 48.

[160] Buhari, Müslim.

Bir Müslümanın bu kitapları alıp incelemesi peygamberimiz tarafından nehyedilmiştir. Ömer'in (r.a) elinde Tevrat sayfası gören peygamberimizin yüz şekli değişmiş ve "nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki Musa aramızda olsa bana tabi olmaktan başka çıkar yolu olmazdı" demiştir."[161]

Not: İslam itikadı oturmuş İslam alimlerinin, ehli kitabın kitaplarını inceleyip insanların iman etmesi, kafalardaki şüphelerin giderilmesi vb. emri bil-maruf ve nehyi ani'l-münkere dahil olan sebepler için bu kitapları incelemeleri ve araştırmalarında bir beis yoktur.

Kur'an-ı kerime iman

Kuran, lafzı ve manası Allah'a ait olan, bize tevatüren nakledilen, kıraati ile taabbud edilen, vahiy yolu ile peygamberimize bildirilen ve tüm insanlığa gönderilmiş son kitaptır. Bir insanın iman dairesine girebilmesi için o indiğinden bu yana sadece onun hükmünün geçerli olduğuna ve son kitap olduğuna iman etmesi şarttır.

Kuran Allah'ın kelamıdır

Allah (c.c) kelam sıfatı ile muttasıftır. Ayeti kerimede: **"Allah Musa ile konuştu"**[162] buyrulmuştur.

Kuran'ın birçok ayetinde ve sahih hadislerde Allah'ın cennet ehli ile konuştuğu ve cehennemlik olanlar ile kıyamet günü 'konuşmayacağı' ifade edilmiştir. Yine Allah konuşmayı kemal sıfatı saymış Ben-i İsrail'in ilah edindiği buzağıyı konuşamamasından dolayı yermiştir.

"Onun kendileriyle konuşmadığını ve kendilerine yol da gösteremediğini görmediler mi?"[163]

Bu vechi ile Kur'an Allah'ın kelamıdır. Yani Allah'ın sıfatıdır. Allah şanına yaraşır bir şekilde onunla konuşmuştur. O mahluk değildir. Çünkü Allah'ın sıfatları zatı ile kaim olup yaratılmış değildir. Bu, ehli hadis ve ehli sünnetin görüşüdür. Farklı fırkalar Allah'ın kelam sıfatına farklı yaklaşmışlardır.

--Kimi "Kur'an insanda bulunan yüksek vasıf ve erdemden dolayı kalbe gelen feyz ve manadır." demiştir.(Felsefeciler)

--Kimi "Kur'an mahluktur." demiştir.(Mutezile)

--Kimi "Kur'an mahluk değil Allah'ın kelamıdır." diyerek ehli sünnete muvafakat etmiş fakat "Allah onunla konuşmamış, kendi nefsinde kaim olan manadır." diyerek de ehli sünnete muhalefet etmişlerdir. Ancak biz yakinen biliriz ki insanın içinden geçirip, konuşmadığı manaya "kelam" denilmez.

65.DERS:

RESULLERE İMAN

Resullere ve nebilere iman etmek imanın şartlarındandır. Bunun delili; Bakara suresi 285. ayet ve Cibril hadisidir.

---

[161] İmam Ahmed.

[162] Nisa: 164.

[163] Araf: 148.

Resullere iman ne demektir?

Resullere iman, haber verdiklerinde onları tasdik etmek, emrettiklerine itaat etmek, nehyettiklerinden kaçınmak ve Allah'a sadece onların gösterdiği şekilde yaklaşmak ve ibadet etmektir.

Bu tanım; hem bizim peygamberimiz için hem de diğer peygamberler için geçerlidir. Allah tüm peygamberleri kendilerine itaat edilsin diye göndermiş, iman edenlerle iman etmeyenlerin veya yalancı iman sahiplerinin arasındaki farkı böyle belirlemiştir.

"Biz gönderdiğimiz her bir peygamberi Allah'ın izniyle kendisine itaat edilsin diye gönderdik."[164]

"Deki: Allah'a ve resulüne itaat edin, eğer yüz çevirirlerse Allah kafirler grubunu sevmez."[165]

"Onlar 'Allah'a ve resulüne iman ve itaat ettik' derler, daha sonra bu söylediklerinden geri dönerler. Bunlar mümin değildirler."[166]

Yazdığımız tanımdaki; haberde tasdik, emre itaat, nehiyden sakınma genel anlamda herkesin kabul ettiği hususlardır. "Onların gösterdiği şekilde bunu uygulama" ise sahih itikat sahipleri ile bidat ehli arasındaki alamettir. Allah, Resulleri insanlara emir ve nehiyleri ulaştırmakla görevlendirdiği gibi, bunu beyan edip, açıklamak için de görevlendirmiştir. Bu onların gösterdiği ve açıkladığı şekilde emir ve nehiyler yerine getirilsin diyedir.

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et."[167]

"Biz o peygamberleri apaçık belgelerle ve kitaplarla gönderdik. İnsanlara kendilerine ne indirildiğini açıklasın ve onlar da iyice düşünsünler diye, sana da bu zikri (Kuran'ı) indirdik."[168]

Peygamberlerin sayısı:

"Kıssalarını sana daha önce anlattığımız peygamberlere de, kıssaların henüz anlatmadığımız peygamberlere de (vahyettik) ve Allah, Musa ile de konuştu."[169]

Bu ayet Kuranda bazı peygamberlerin kıssalarının anlatıldığı, bazı peygamberlerin de kıssalarının anlatılmadığının delilidir. Bizler Kuran'da ismi geçen İbrahim, Nuh, Adem ve diğer peygamberlere isimleriyle tafsilen iman eder, anlatılmayan peygamberlere de icmalen, resuller arasında ayrım yapmadan iman ederiz.

Not: Bir peygamberi inkar eden tüm peygamberleri inkar etmiştir. Kendi peygamberinden öncesini veya sonrasını inkar, kendi peygamberini inkardır.

"Şüphe yok ki, Allah'ı ve peygamberini inkar edenler, Allah ile peygamberinin arasını ayırmak isteyenler ve kimine inanırız kimini inkar ederiz diyerek bununla orta bir yol tutmaya yeltenenler işte onlar gerçek kafirlerin ta kendileridir. Biz o kafirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır."[170]

---

[164] Nisa: 64.

[165] Ali İmran: 32.

[166] Nur: 47.

[167] Maide: 67.

[168] Nahl: 44.

[169] Nisa: 164.

[170] Nisa: 150-151.

Resul ile nebi arasındaki fark:

Kimi alimler Resul ile Nebinin aynı olduğunu, arada fark olmadığını söylemişlerdir. Tercih edilen görüş, Resul ile Nebi arasında fark olduğunu savunan görüştür. Bu farkların en belirginleri şunlardır:

- Resuller yeni şeriatla gönderilir, nebiler ise önceki şeriatı uygularlar.
- Resuller hem vahiy alır hem de bu vahyi tebliğ ederler, nebiler ise vahiy almakla beraber tebliğle yükümlü değildirler.

Resuller ne ile bilinir?

Ben peygamberim diyen bir insanın iddiasındaki doğruluğu:

a) Kimilerine göre erdem vasıflarının kendinde çok yüksek olması ile bilinir. Bu görüş felsefecilerin görüşüdür.

b) Kimilerine göre sadece mucize ile bilinir. Bu, ehli sünnetten bazı alimlerin görüşüdür. Bu görüşü savunan alimler peygamberlerden başkasının keramet göstereceğini kabul etmezler. Mucize ve keramet harikuladelik yönünden benzer olduğundan peygamberlerle insanlar arasında fark kalmaz derler.

c) Tercih edilen görüş, mucizeyle, davanın yayılmasıyla, haber verdiği şeylerin meydana gelmesiyle ve daha birçok sebeple peygamberlik iddiasının bilineceğidir.

Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e iman:

Peygamberlere imanın tanımında yazdığımız her şey Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* içinde geçerlidir. Bununla beraber O'nu diğerlerinden farklı kılan bazı özellikler vardır. Önceki peygamberler kendi kavimlerine gönderilmişken O, tüm insanlığa gönderilmiştir.

"**De ki ey insanlar, ben hepinize gönderilmiş bir peygamberim."**[171]

"Biz seni ancak bütün insanlar için müjdeleyici ve korkutucu olarak gönderdik."[172]

Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sahih bir hadiste: "Ben diğer peygamberlere beş şey ile üstün kılındım: Onlar kavimlerine gönderilirken ben tüm insanlığa gönderildim…" buyurmuştur.

- Son peygamberdir. O'ndan sonra ne Resul ne de Nebi vardır.

"Muhammed sizden kimsenin babası değildir. O, Allah'ın resulu ve peygamberlerin sonuncusudur."[173]

"Benim beş ismim vardır: Ben Ahmed'im, Muhammed'im, Allah'ın kendisiyle küfrü sileceği Mahiy'im, insanların peşinden diriltileceği Akib'im ve kendinden sonra peygamber olmayan son peygamberim."[174]

Onun son peygamber olması, kendinden önceki tüm şeriatları nesh etmesi ve onu duyan herkesin Ona iman etmekle mükellef olmasını gerektirir. Hadiste: "Bu ümmetten beni işitip de bana iman etmeyen hiçbir Yahudi ve Hıristiyan yoktur ki mutlaka ateşe girecektir."[175]

---

[171] Araf: 158.

[172] Sebe: 28.

[173] Ahzab: 40.

[174] Buhari, Müslim.

[175] Müslim.

Yine Onun son peygamber olması Ondan sonra vahyin kesilmesi demektir. Resulullah'dan (sav) sonra vahiy iddiasında bulunan veya açıktan vahiy iddiasında bulunmasa da "kalbim bana Rabbimden haber verdi, rüyamda gördüm veya Rabbim bana şunu şunu söyledi" diyerek üstü kapalı vahiy iddiasında bulunmak küfürdür. **"Allah'a yalan iftira edenden yahut kendisine hiçbir şey vahiy olunmamışken bana vahiy olundu diyenden birde Allah'ın indirdiği gibi bende indiririm diyenden daha zalim kim olabilir?"**[176]

Peygamberimiz sahih hadislerde bu noktaya dikkat çekmiş ve: "Benden sonra otuz tane yalancı çıkacaktır. Ve her biri nebi olduğunu iddia edecektir. Dikkat edin benden sonra nebi yoktur."[177]buyurmuştur.

- O Allah katında insanların en faziletlisidir. Hadiste "Ben kıyamette Adem oğullarının seyyidiyim"[178] buyrulmuştur.

Not: Sahih hadislerde peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem),* kendisinin diğer peygamberlere üstün kılınmasını yasaklamıştır. Bunun sebebi ya özel bir vakıadır ya da gereksiz tartışmaların önlenmesidir.

- Onun kendisine has mucizeleri vardır. Kuran başta olmak üzere İsra ve Miraç, ayın ikiye yarılması, taşların ona selam vermesi, dokunduğu şeylerin bereketlenmesi vb…

Peygamberlere imanın en büyük faydası Allahu teala'nın bize rahmet edip bizi başıboş bırakmadığını bilmek, yazılı olan emir ve nehiyleri canlı örnekler görerek daha iyi anlamak ve Allah'a bu nimetler için şükretmektir.

66.DERS:

AHİRET GÜNÜNE İMAN

Ahiret gününe iman, imanın esaslarındandır. Kuran'da üzerine en çok vurgu yapılan iman esası ahirete imandır.

"Onlar ki ahiret gününe yakinen iman ederler."[179]

"**O Allah ki Ondan başka ilah yoktur. Gerçekleşeceğinden hiç şüphe olmayan kıyamet gününde mutlaka hepinizi bir araya toplayacaktır.**"[180]

Buhari ve Müslim'de meşhur Cibril hadisinde peygamberimiz ahiret gününe imanı, iman esaslarından saymıştır.

Ahiret gününe iman ne demektir?

Dünyanın varlığından sonra kıyametle yerle bir edileceğine, insanların yaşadıkları imtihan hayatının hesabını vermek için tekrardan diriltileceğine ve herkesin yaptıklarının karşılığını bulacağına icmalen iman etmektir. Ayrıca kuran ve sahih sünnette ahiret gününe taalluk eden kabir sorgusuna, kıyamet sahnelerine (arz, hesap, sırat vb.) iman etmektir.

Kur'an-ı kerim, ahireti ve ahirete taalluk eden meseleleri ispat ederken farklı metotlar kullanmıştır. Kimi zaman müşriklere reddiye sadedinde, kimi zaman kainatta var olan bazı

---

[176] Enam: 93.

[177] Buhari, Müslim.

[178] Buhari, Müslim .

[179] Bakara: 4.

[180] Nisa: 87.

olaylar zikredilip kıyas yapılarak ispat edilmiştir. Kimi zaman da iman edilmesi gereken bir rükün olarak Müslümanların önüne sunulmuştur.

“Muhakkak ki kıyamet gelecektir ve onda şüphe yoktur. Ve Allah kabirde olanları diriltecektir.”[181]

“Onlar dediler ki: ‘Kıyamet ne zamandır?’ De ki: ‘Onun ilmi Allah’ın yanındadır. Ben sadece bir uyarıcıyım.’[182]

“Dediler ki: ‘Bizler bir yığın kemik ve ufalanmış toprak olduktan sonra yeniden mi yaratılıp diriltileceğiz?’ De ki: ‘Taş veya demir olun yahut gönlünüzce kabul ettiğiniz herhangi bir yaratık olun’ ‘Bizi kim diriltecek’ diyecekler. Hemen de ki: ilk defa sizi yoktan yaratmış olan”[183]

“De ki: ‘Onları (kemikleri) ilk defa yaratan kim ise onları O diriltecektir.”[184]

Ölüme iman:

Ahiret gününe imana müteallik meselelerden biri de ölüme ve herkesin ölümü tadacağına iman etmektir. Bununla beraber herkesin sınırlı bir ecelinin olduğunu ve ecel geldiğinde ayrım yapılmadan herkesin öleceğine inanmaktır.

“Her nefis muhakkak ki ölümü tadacaktır. Ve siz ancak ecirlerinizi kıyamette alırsınız.”[185]

“Muhakkak ki sende öleceksin onlarda ölecekler.”[186]

“Muhakkak ki her ümmetin bir eceli vardır. O ecel geldiğinde ne bir saat ileri ne de bir saat geri alınır.”[187]

Kabir sorgusu:

Ahirete taalluk eden meselelerden biri de kabir, sorgulama ve bu sorguda kişinin durumuna göre kabirde nimetleneceğine veya azaplanacağına iman etmektir. Hadiste: “Mümin kabire konup, ehli dönüp gittiğinde onların ayak seslerini işitir. Sonra ona iki melek gelir. (Resulullah’ı kast ederek) ‘Bu adam hakkında ne dersin?’ derler. Mümin, Onun Allah’ın resulü olduğuna şehadet eder. Kafir ve münafık ise ‘Bilmiyorum, insanlar ne diyorduysa ben de onu dedim’ der. Bunun üzerine demirden çekiçlerle dövülmeye başlanır. İnsanlar ve cinlerin dışında herkes onun sesini işitir.”[188]buyrulmaktadır.

“Bana vahyedildi ki; siz kabirlerinizde fitneye (kabir sorgu ve suali) uğratılacaksınız.”[189]

---

[181] Hacc: 7.

[182] Mülk: 25-26.

[183] İsra: 49-50.

[184] Yasin: 73.

[185] Ali İmran: 185.

[186] Zümer: 30.

[187] Araf: 34.

[188] Buhari, Müslim.

[189] Buhari, Müslim.

Bu sorguya herkes, dünyadaki yaşamına göre cevaplar verecektir ve bu sorgunun ardından kabir, ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukur olacaktır.

Kabir azabı:

“Sen zalimleri ölümün sıkıntıları içinde, meleklerin ellerini uzatarak: ‘Ruhlarınızı çıkarın, Allah’a karşı haksız yere söylediklerinizden ve Onun ayetlerine karşı büyüklendiğinizden dolayı bugün zillet azabı ile cezalandırılacaksınız’ derken bir görsen”[190]

Meleklerin can aldıkları günün kıyamet olmadığını biliriz. “Bugün azaba çarptırılacaksınız” sözü ile de, girdikleri kabirde azap görecekleri anlaşılır.

“Firavun’un hanedanını ise kötü azap kuşattı. Ateştir o. Onlar, sabah akşam o ateşe arz olunurlar. Kıyametin kopacağı günde, Firavun hanedanını, ‘azabın en şiddetlisine sokun’ denilecek.”[191]

Ayette, kıyamet kopmadan önce de Firavun hanedanının bir ateşe arz olunmak suretiyle azap gördükleri açıktır. Bu da kabir azabıdır. Çünkü başka bir merhale yoktur.

Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, mütevatir derecesine ulaşan hadislerde kabirdeki sorguyu, azabı ve nimetlendirmeyi haber vermiştir. Namazdan sonra dört şeyden sakınır ve insanlara da sakınmayı emrederdi. Bunlardan biride kabir azabıdır.[192]

Her cenazede kabir azabına dikkat çeker ve insanları ondan sakındırırdı. Bir hadiste: “Kardeşiniz için mağfiret dileyiniz. Çünkü o kabirde sorgulanmaktadır” buyurur. Bazı amelleri zikreder, bunların kabir azabına sebep olacağını haber verirdi (Laf taşıma, zina, küçük abdestten sakınmama gibi). Bazı amelleri haber verir, bunların da kabir azabından koruyacağına dikkat çekerdi. Birçok defa kabrin tafsilatını anlatarak azap ve nimet şekillerini ayrıntılı haber verirdi. Kabirle ilgili yüzlerce sahih hadis konunun manevi mütevatir derecesinde olduğunu gösterir. Buna rağmen bazılarının kabir azabına haber ahad deyip, itikatta zan ifade eden haber ahadı kabul etmediklerini ileri sürmeleri çok ilginçtir. Kur’an ayetleri sarih bir şekilde olmasa da kabir azabına işaret etmiş, sünnet tevatür yoluyla kabri ispat edip bunu yakin derecesine çıkarmıştır.

Kabir nimeti:

Hadiste: “....Sorulan soruya mümin kul cevap verdiğinde gökten şöyle bir nida gelir: ‘Muhakkak ki kulum doğru söyledi. Onu cennetten giydirin, ona cennetten bir kapı açın.’[193]buyrulur. Bu ve benzeri hadisler, kabirdeki sorgunun neticesine göre müminlerin nimetleneceğinin delilidir.

67.DERS:

Kıyamet alametleri:

---

[190] Enam: 93.

[191] Gafir: 45-46.

[192] Buhari, Müslim.

[193] Ahmed, Ebu Davud.

Ahiret hayatının başlangıcından önce dünyanın kıyameti kopacaktır. Dünya hayatı tamamen sona erecek, yeni bir alem ebedi olarak başlayacaktır. İslam'da kıyametin vakti belirlenmiştir.

"Sana kıyametin ne zaman geleceğini sorarlar. De ki: 'Onun bilgisi Allah'ın yanındadır. Onun vaktini kendinden başkası açıklayamaz. Göklerde ve yerde ağır basmıştır. O size ancak ansızın gelir."[194]

Bu ayet, kıyametin vaktini Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceğini ifade eder. Peygamberimizin kıyametin vakti ile ilgili sorulan sorulara cevap vermemesi bu konuda istisna olmadığını gösterir. Bununla beraber, Allah (c.c) onun için bazı alametler kılmıştır. Bu alametlerin bazısının vuku bulması halinde kıyametin kopacağı anlaşılır. **"Artık onlar kıyametin kendilerine ansızın gelmesinden başka bir şey mi gözlüyorlar? İşte onun alametleri gelmiş bulunuyor**."[195]

Meşhur Cibril hadisinde, Cibril: 'Bana kıyametten haber ver' deyince Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: 'Soru sorulan, sorandan daha bilgili değildir' diye cevap verir. 'Öyleyse bana onun alametlerinden haber ver?' deyince de Resulullah: 'Cariyenin kendi efendisini doğurması, fakir, ayağı çıplak çobanların bina yükseltmede yarışmaları…' buyurmuştur.

Bu ayet ve hadis, kıyametin vakti bilinmese de alametlerinin olduğunun delilidir.

Küçük alametler:

Küçük alametler kıyametin kopmasından hemen önce vaki olacak büyük alametlerin habercisidir. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'ın bildirdiği küçük alametler çoğaldıkça büyük alametlerin vukuu yaklaşır.

- Cibril hadisinde geçen, cariyenin efendisini doğurması, aşırı fakir olanların bina yükseltmede yarışmaları.
- Hadiste: "Emanet zayi olduğunda kıyameti bekle. 'Emanetin zayi olması nedir ya Resulallah?' dediler. 'İşlerin ehlinden başkasına tevdi edilmesidir' buyurdu."[196]
- "Davası aynı olan iki topluluk savaşıp ağır kayıplar vermedikçe, her biri peygamberlik iddia eden yalancı otuz deccal ortaya çıkmadıkça, ilim kaldırılıp, depremler çoğalıp, ölümler artmadıkça, sadaka verenin sadakayı kabul edecek ihtiyaç sahibini bulamadığı, ihtiyaç sahiplerinin yüksek binalarda yarıştığı ve insanların kabirlerin yanından geçerken keşke burada ben yatsaydım dediği vakit gelmedikçe kıyamet kopmaz."[197]
- "Siz Yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz." Başka bir rivayette "Siz Türklerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz."[198]

Büyük alametler:

---

[194] Araf: 187.

[195] Muhammed: 18.

[196] Buhari.

[197] Buhari.

[198] Buhari.

- Ayeti kerimede: **“O saat (kıyamet) yaklaştı ve ay yarıldı**.”[199]buyrulur. Sahih rivayetlerde ay peygamberimiz döneminde yarılmıştır.
- Kehf suresinde Allahu teala Zulkarneyn’in Yecüc ve Mecüc’e set çekip onları engellediğini bildirir. Zeynep annemiz şöyle rivayet eder: “Bir gün peygamberimiz uykudan uyandı ve şöyle buyurdu: ‘Yaklaşmakta olan şerden ötürü Araplara veyl olsun. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinde bir delik açıldı. Zeynep annemiz: ‘İçimizde salihler varken biz helak mı olacağız?’ deyince Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem):* ‘Evet, pislik (özellikle zina) çoğaldığında buyurdu.” Yecüc ve Mecüc sahih rivayetlerde geçtiği üzere sayıları çok fazla olan, bir nehirden içtiler mi o nehri tüketen, yeryüzünü ifsat edecek olan kalabalıktır. En son İsa (a.s) ve müminleri kuşatma altına alacaklar ve Allah onları helak edecektir. Öyle ki yeryüzünde onların cesedinin olmadığı hiçbir yer kalmayacaktır. Sonra Allah yeryüzünü onlardan temizleyecek ve yeryüzünü bereket kaplayacaktır.
- Sahih hadislerde kıyametten önce deccalın çıkacağı haber verilmiştir. Bir gözü kör, bir gözü üzüm tanesi gibi dışarı çıkmış, kıvırcık saçlı, yeryüzünü çok kısa sürede dolaşan, yağmur yağdırma, yerdeki hazineleri çıkarma ve insanlara yalancı cennet-cehennem gösterme suretiyle rablik iddiasında bulunan bir varlıktır. İsa (a.s) onunla savaşacak ve onu öldürecektir.
- Peygamberimizin soyundan Müslümanların emirliğini yapacak Mehdi’nin gelmesi ve İsa’nın (a.s) inmesi.
- Yerden Dabbe denilen bir varlığın çıkartılıp insanlar ile konuşturulması.
- Güneşin batıdan doğması.
- Kıyametten kısa süre önce bir rüzgârın müminlerin canını alması ve böylelikle kıyametin şerlilerin üzerine kopması.

Kıyamet alametleri ile ilgili bazı noktalar

1- Büyük alametler aradan fazla zaman geçmeden peş peşe vaki olurlar. Hadiste “Büyük alametler peş peşe dizilmiş ip taneleri gibidir. İp bir koptu mu diğerleri hemen peşi sıra gelir” buyrulmaktadır.[200]

2- Alametler sahih rivayetlerde sabit olmuşsa akli yorumlara gitmeden bunları kabul etmek gerekir. Çünkü her dönemin insanları bu alametleri kendi dönemleri ve idrakleri doğrultusunda yorumlamış ve hiçbiri isabetli olamamıştır.

3- Kıyamet ve kıyamet alametleri ile ilgili rivayetlerdeki amaç eğlenceli bir hikaye veya kıssa kültürü oluşturmak değil, insanların gafletten kurtulup amele teşvik edilmesidir. Allah, kıyamet ayetlerini müşriklerin gafletine dikkat çekmek ve iman edenleri daha çok amele sevk etmek için indirmiştir. Adamın biri Peygambere kıyameti sorunca Peygamber (sav) “Sen ona ne hazırladın?” diyerek bu noktaya işaret etmiştir. Her insanın, büyük kıyametten ziyade her an başına gelebilecek olan ölümü ile ilgilenmesi ve ona hazırlık yapması daha efdaldir.

68.DERS:

Kıyamet, Sur’a üfleme, Ba’s ve Haşr

[199] Kamer: 1.

[200] İmam Ahmed.

Dünyanın eceli dolduğu zaman sura üflenir ve kıyamet kopar. **“Ve sur’a üflendi**…”[201] Sur’a üfleme Kuran’da birçok yerde tekrar eder. Kıyametin kopması ve gelişecek olaylar Kuran’da çok farklı sahneler ile anlatılır. Hadiste: “Kim kıyameti gözüyle görmüş gibi bilmek isterse Tekvir, İnşikak ve İnfitar surelerini okusun.”[202]buyrulur.

Bundan sonra tekrar sur’a üflenir ve insanlar baklagillerin yerden bittiği gibi kabirlerinden çıkarılırlar. “Bir kemik hariç toprak insanı yer bitirir. İnsan tekrar o kemikten terkip edilir.”[203] **“Dediler ki: ‘Vay bize! Yattığımız yerden kim kaldırdı bizi, bu Rahman’ın vaat ettiğidir. Peygamberleri de doğru söylemiştir**.”[204]Bu ba’stır.

Daha sonra insanlar Allah tarafından mahşer meydanına toplanırlar. Hesap görülüp, haklar alınsın diye insanların akın akın bir yere toplanma olayına haşr denilir. Hadiste Resulullah:“İnsanlar o gün Allah’a çıplak, ayakkabısız, sünnetsiz olarak haşredilirler.’ buyurdu. Aişe annemiz: ‘Peki onlar birbirine bakmayacak mı ya Resulallah?’ diye sorunca Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem):*‘O gün herkes kendisi ile ilgilenmekle meşguldür ey Aişe!’ dedi.” [205]

Bu gerçek Kur’an-ı kerim’in farklı yerlerinde tekrar edilmiştir. İnsan ilk yaratıldığı gün gibi haşr olunacaktır. “**Andolsun ki ilk kez sizi nasıl yaratmışsak öylece bize geleceksiniz.**”[206]

O gün güneş insanlara çok yaklaşacaktır. Öyle ki o, beyinleri kaynatacak ve herkesi günahına göre tere boğacaktır. Kimi dizine, kimi göbeğine kadar, kimi ise ağzını da içine alacak şekilde tere boğulacaktır. Bu durum böyle devam ederken bir taraftan insanlar şaşkın şaşkın ne olacağını bekleyecek, bir taraftan kendilerini bu halden kurtarmak için kurtarıcı arayacak, bir taraftan da kimse kimsenin sorumluluğunu üstlenmediği gibi herkes sorumluluğu bir başkasına atmak için çaba sarf edecektir. Dünyada birbirine yakın olanlar birbirinden kaçacak yer arayacaktır. **“Kişinin kardeşinden kaçacağı gün, annesinden ve babasından, eşinden ve çocuklarından, o gün herkesin kendine yeter bir işi vardır**.”[207]

“Sur’a üfürüldüğü zaman aralarında akrabalık bağı olmayacak, birbirlerine soru da sormayacaklardır.”[208]

İnsanların halleri yüzlerine yansıyacaktır. Kimi yüzler aydınlanacak, Rahman’ın gölgesinde gölgelenecek, kimi yüzleri de zillet bürüyecektir. Şu ayet o günün dehşetini anlatmaya yeterlidir:

“Ey insanlar! Rabbinizden sakının çünkü kıyametin sarsıntısı büyük bir şeydir. Onu gördüğünüzde çocuğunu emzirenler emzirdiklerini unuturlar. Hamileler çocuklarını düşürür. Sen insanları sarhoş görürsün fakat onlar sarhoş değillerdir. Lakin rabbinin azabı çok şiddetlidir.”[209]

Arz ve hesap

[201] Kehf: 99.

[202] Ahmed, Tirmizi.

[203] Müslim.

[204] Yasin: 52.

[205] Buhari, Müslim.

[206] Kehf: 48.

[207] Abese: 34-37.

[208] Müminun: 101.

[209] Hacc: 1-2.

Arz, insanların Allah azze ve celleye sunulup O'nun karşısına çıkarılmalarıdır.

"**O gün saf halinde rabbine arz edilecekler**."[210]

"O gün hiçbir şeyiniz gizli kalmaksızın Allah'a arz olunursunuz."[211]

Daha sonra hesap başlar. Hesap, insanlara verilen yaşamdan, nimetten, küçük büyük her şeyden tek tek sorguya çekilmeleridir.

"And olsun ki, kendilerine peygamber gönderilenlere de soracağız, gönderilen peygamberlere de soracağız."[212]

"Rabbine and olsun ki, onların hepsine yapmakta oldukları şeyi soracağız."[213]

İnsanlar Allah'ın hakkı olarak ilk başta namazdan, kulların hakkı olarak da kandan sorulacaklardır. Hadisi şerifte: "Beş şeyden sorulmadıkça insan hesap yerinden adım atamayacaktır; ömrünü nerede ve nasıl geçirdiği, ilmini nasıl kullandığı, malını nasıl kazanıp, nerede kullandığı, gençliğini nerede tükettiği."[214]

Allahu teala insanları hesaba çekerken insanlar sınıf sınıftır. Dünyada sürekli kendilerini kontrol edip hesaba çekenler hesabı kolay verecek, dünyada dilediği gibi yaşayıp kontrolsüz hareket edenler ise hesabı çok zor verecektirler. Çünkü Allahu teala, cehennemlik olduğundan dolayı hesabını kısa kesmeyecek, o günün şiddetini iyice yaşasın diye yaptıklarını tek tek ve tafsilatlı soracaktır. O gün bazı insanlar suçlarını itiraf edecekler**. "Allah'ı bırakıp da ibadet ettiğiniz putlarınız nerede? Kendi aleyhlerine kafir olduklarına dair şahitlik edeceklerdir.**"[215]

Kimileri dünyada ne hal üzere olduklarını dahi bilmeyeceklerdir. "**O gün onların hepsini toplayacak ve şirk koşanlara nerede ortaklarınız diyeceğiz. Onlar: 'Rabbimiz olan Allah hakkı için demekten başka bir mazeretleri olmayacak."**[216]

Kimileri de, yaptıkları suçları inkar etmeye kalkacaktır. **"Bu gün ağızlarına mühür vururuz ve neler kazandıklarını elleri bize söyler ve ayakları da buna şahitlik eder."**[217]

Kimileri sorgu ve suale tabi tutulmadan cennete gireceklerdir. Onlar, bir şeyde uğursuzluğa itikat etmeyip ateşte dağlanmayan, rukye talep etmeyen ve rablerine tevekkül edenlerdir.[218]

Not: Çoğunlukla hesap ve amellerin tartılması karıştırılır. Amellerin tartılması hesaptan sonradır.

69.DERS:

Amel defterinin neşredilmesi

---

[210] Kehf: 48.

[211] Hakka: 18.

[212] Araf: 6.

[213] Hicr: 92.

[214] Tirmizi .

[215] Araf: 37.

[216] Enam: 22-23.

[217] Yasin: 65.

[218] Buhari, Müslim.

İnsanlar dünyadayken yaptıkları şeylerin hesabını verdikten sonra herkese, bu amellerin yazılı olduğu sayfalar verilir. İnsanlar amel defterlerini, içindeki amellerin cinsine göre alırlar. **"Kitabı sağ elinde verilecek olan kimseye gelince o kolay bir hesap ile hesaba çekilecektir. Ve o ehline sevinçli dönecektir. Kitabı arkasından sol eline verilecek olan kimse ise hemen ölümü isteyecektir. Alevli ateşi boylayacaktır."**[219]

"Her insanın amelini kendi boynuna ayrılmayacak şekilde doladık. Kıyamet günü de ona yayılmış bir halde karşısında bulacağı bir kitap çıkarırız. Oku kitabını. Bu gün kendine karşı iyi hesaplayıcı olarak kendin yetersin."[220]

Mizanın kurulması

Mizan, iki kefesi olan, kıyamette günahların ve salih amellerin tartılacağı, o günün şanına yakışır bir tartıdır.

"Kıyamet gününe has adalet terazilerini koyarız. Kimseye zulüm yapılmaz. Miskali zerre kadar da olsa biz onu getiririz."[221]

"O gün tartı haktır. Artık kimin terazisi ağır basarsa onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Kiminde terazileri hafif gelirse onlar da ayetlerimize zulmede geldikleri için kendilerine zulmetmiş kimselerdir."[222]

Mizanda bir şeylerin tartılacağı, tartılan şeylerin ağırlık ve hafifliğine göre insanların kurtulanlar ve zarara uğrayanlar diye ayrılacağı Kuran ve sahih sünnette sabittir. Terazide tartılacak şeyin ne olduğu ise ihtilaflıdır. Kimi alimler amelin kendisi, kimi alimler amellerin sevabı ve günahı, kimileri amel defterlerinin, kimileri de şahısların amelleri ile beraber tartılacağını söylemişlerdir. Her grup kendi fikrini destekleyen bazı nasslar öne sürmüştür. Bazı alimler de rivayetlerin arasını cem etmiş, bunların hepsinin olacağını söylemişlerdir. Racih olan da budur.

*Amelin bizzat kendisinin tartılacağına delil alınan hadis: "İki kelime vardır ki, dilde hafif <u>mizanda ağırdır</u> ve Rahman'a sevimlidir: Subhanallahi ve bi hamdihi, subhanallahi'l-Azim."[223]

*Sayfaların ve kartların tartılacağına delil alınan hadis: "Bu ümmetten birinin doksan dokuz tane günahının yazılı olduğu sicil, birde üzerinde kelimeyi şehadetin yazılı olduğu kart mizanda tartılacaktır. Kelime-i şehadet, sicillere ağır basacaktır."[224]

*Kişinin ameliyle beraber tartılacağına delil alınan hadisler: "Şişman ve cüsseli bir adam kıyamet gününde getirilir. Onun Allah katında bir sinek kanadı kadar ağırlığı yoktur."[225] "İbni Mesud zayıf bir sahabedir. Bir gün ağaca çıkar ve sahabe bacaklarının inceliğini görünce şaşırırlar ve gülüşürler. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* : 'Onun baldırlarının inceliğine şaştınız değil mi? Vallahi o mizanda Uhud'dan daha ağırdır.' buyurur."[226]

---

[219] İnşikak: 7-12.

[220] İsra: 13-14.

[221] Enbiya: 47.

[222] Araf: 9.

[223] Buhari, Müslim.

[224] İmam Ahmed, Tirmizi.

[225] Buhari.

[226] İmam Ahmed.

Sırat köprüsü

Sırat köprüsü haktır. Birçok hadiste Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ondan haber vermiştir. Sahihayn'de: "Sırat cehennem üzerine kurulmuştur. Onun üzerinden ilk, ben ve ümmetim geçer." Sahabeden Ebu Said şöyle demiştir: 'Bana ulaştığına göre o, kıldan ince kılıçtan da keskindir."

İnsanlar, amellerinin durumuna göre onun üzerinden geçerler. Kafirler orayı geçmeden cehenneme düşer, müminler ise derecelerine göre üstünden geçerler. Hadislerde de kiminin yıldırım gibi, kiminin göz açıp kapayıncaya dek, kiminin yürüyerek, kiminin emekleyerek, kiminin de sürüklenerek, kancalara takıla takıla, yara bere içerisinde geçtiği sabittir.

Not: Meryem suresinde Allah (cc) şöyle buyurur: **"Şüphe yok ki aranızda oraya uğramayacak hiç kimse yoktur. Bu, rabbinin gerçekleştirmeyi üzerine aldığı kesin bir hükümdür. Bundan sonra takva sahiplerini kurtarırız. Zalimleri ise orada dizleri üzerine çökmüş olarak terk ederiz.**"[227]

Bu ayetin zahirine göre mümin, kafir herkes cehenneme uğrayacaktır. Bu uğramadan kastın ne olduğu selef ve sahabe arasında ihtilaf konusu olmuştur.

- Bir tefsire göre sıratın üstünden geçmedir. Çünkü sırat cehennemin üzerine kuruludur. Ve herkes onun üzerinden geçecektir. Onun üzerinden geçen böylece ateşe uğramış olacaktır. Tercih edilen görüş de budur.
- Bir tefsire göre herkes oraya girecek, ateş müminlere serin ve selamet olacak ve hiç farkında olmadan oradan çıkacaklardır.
- Bir tefsire göre de bu umumi bir ayettir. Başka ayetler göz önünde bulundurulursa buraya uğramazlar.

Havuz

Ahirette peygambere has olan bir havuz vardır. Bu havuz ile ilgili hadisler mütevatir seviyesindedir. Çoğu Buhari ve Müslim'de olan hadislerde onun vasfı şöyle gelmiştir: Genişliği Yemen ile San'a kadardır. Onun ibriklerinin sayısı gökteki yıldızlar kadardır. Suyu baldan tatlı, sütten beyaz, miskten daha güzel kokuludur. Ondan bir içen bir daha asla susamaz. Ondan ilk Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* içecektir. İnsanlar onun başında Resulullah'ı ziyarete geleceklerdir. Tam o sırada bir grup insan yoldan çevrilecektir. Peygamberimiz 'Onlar benim ümmetimdir, ya Rabbi?' diyecektir. Allah: 'Sen onların senden sonra ne yenilikler çıkardığını bilmezsin' diyecektir. Peygamberimiz de 'Benden sonra değiştirenlere yazık' diyecektir."

Şefaat

Şefaat konusu tevhid ile ilgili meselelerde geçtiği gibidir.

70.DERS:

Cennet ve cehennem

Cennet ve cehenneme giriş ahiretle ilgili genel işlemlerin bittiği, herkesin kararını bulduğu son noktadır. Cennet ve cehenneme iman, onların hak olduğuna, mevcut olduğuna ve

---

[227] Meryem: 71-72.

ebedi olduğuna inanmaktır. **"O halde tutuşturucusu insanlar ve taşlar olan, o kafirler için hazırlanmış ateşten sakının. İman edip salih amel işleyenleri de onlar için altından ırmaklar akan cennetler ile müjdeleyin."**[228]

Kuran veya mütevatir sünnet, cennetin ve cehennemin hak olduğu, tüm peygamberlerin onunla kavimlerini uyardıkları, cennette özel nimetlerin ve cehennemde azabın olduğu gerçeği ile doludur. Bazı kendini bilmezlerin cennet ve cehennemin Resulullah'ın hayal ürünü olduğu, onunla insanları terbiye etmeyi amaçladığını öne sürmeleri, Kuran ve sünnete karşı cehalet ve küfürde ziyadelikten başka bir şey değildir.

Ehli sünnetin itikadına göre cennet ve cehennem şu anda mevcuttur ve sahiplerini beklemektedir. Birçok ayette cennet ve cehennem için "Muttakiler için hazırlanmıştır" "Kafirler için hazırlanmıştır." ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca Resulullah da*(sallallahu aleyhi ve selem)*, Miraç hadisesinde cennet ve cehennemi gördüğünü haber vermiştir.

Ehli sünnete göre cennet ve cehennem ebedidir. İkisinin ehlide karar bulduktan sonra, fena bulmayacak sonsuza kadar devam edecektir.

"Muhakkak ki Allah kafirlere lanet etmiş, onlar için alevli bir ateş hazırlamıştır. Onlar orada ebediyen kalıcıdırlar."[229]

"Muhakkak ki muttakiler, cennetlerde ve pınar başlarındadırlar. Orada onlara yorgunluk dokunmaz ve onlar oradan çıkarılacakta değildirler."[230]

Bu gerçeğin Kur'an-ı kerimde birçok kez tekrarlanmasına rağmen Ehli sünnetin içinden bazı alimler, (İbn Teymiyye ve öğrencisi İbn Kayyim) bazı nasları cumhura muhalif yorumlayarak ve bazı sahabe nakillerine dayanarak, cennetin ebedi cehennemin ise ebedi olmadığını ve bir gün son bulacağını söylemişlerdir. Buna delil olarak da Hud suresi 106-108. ayetleri delil getirmişlerdir. Bu ayetlerde, cehennem ehli için Allahu teala: **"Onlar, gökler ve yer ayakta durdukça orada ebediyen kalıcıdırlar. Rabbinin dilediği kadarı müstesna. Şüphesiz rabbin dilediğini yapandır."**

Cennet ehli içinse: **"Onlar, gökler ve yerinde durdukça orada ebediyen kalıcıdırlar. Rabbinin dilediği kadar müstesna. Bu arkası kesilmeyen bir bağıştır."** buyurmuştur.

Ayette Allah'ın hem cennet hem cehennem için "rabbinin dilemesi kadar müstesna" dedikten sonra cennet için "bu arkası kesilmeyen bir bağıştır" demesi cehennem için böyle bir istisnaya gitmemesi cennetin ebedi cehennemin ise ebedi olmadığını gösterir' demişlerdir. Ve Kuran'da cehennem için müddet ifade eden bazı nasslara yapışmışlardır.

Deriz ki, Kur'an-ı kerimin kat'i ve yorum götürmez ayetlerinde cehennem ehlinin cehennemde ebedi kalacağı sabittir. Söz konusu ayetler, ebediyet ifade eden ayetlerin ışığında anlaşılırsa hak açığa çıkar, aksi taktirde çelişki varmış gibi görünür. "Rabbin dilemesi kadar müstesna" birçok manaya gelebilir. Kasıt, başlangıçta cehenneme girip sonradan çıkarılacak olan muvahhidler de olabilir. Çünkü ayetin öncesinde Allah ateşten ve içindeki durumlardan bahsetmiştir. Delaleti kat'i olan (tek manası olan, ihtimalsiz) nassları terk edip delaleti zanni olan (birden fazla manaya gelebilen) nasslara yapışmak ilim menhecine aykırıdır. Sahabeden getirdikleri eserlere (rivayetlere) gelince, konuyu tahkik eden alimler tüm senetlerin şiddetli şekilde zayıf olduğunu belirtmişlerdir.

Ahiret günü ile ilgili bazı meseleler

---

[228] Bakara: 24-25.

[229] Ahzab: 64-65.

[230] Hicr: 45-48.

a) Kuran'da iman rükünlerinin içinden en çok Allah'a ve ahiret gününe imana vurgu yapılır. Bundan yola çıkarak dinler arası diyalog savunucuları Allah'a ve ahiret gününe inanan bir insanın diğer rükünlere inanmasa da cennete girebileceğini iddia ederler. Bununla ilgili olarak da Allah'a ve ahiret gününe iman edenlerin cennete gireceğine dair nasları zikrederler. **"İman edenler, Yahudiler, Hıristiyanlar ve Sabiilerden Allah'a ve ahiret gününe iman eden ve salih amel işleyenlerin Rableri katında ecirleri vardır. Onlar için korku yoktur. Üzülecek de değillerdir."**[231]

Cevap olarak deriz ki: Kuran-ı kerim Yahudi ve Hıristiyanları o gün ve bugün kendilerinde bulunan itikattan dolayı açık bir şekilde kafir diye isimlendirmiş ve ebedi cehennemde kalacaklarını beyan etmiştir. Bu bütün delilleri ile beraber dostluk ve düşmanlık dersinde geçti. Bu ayetler ışığında düşünüldüğünde İslamın, Yahudi ve Hıristiyanların Allah ve ahiret inançlarını kabul etmediği ve geçersiz saydığı açığa çıkar. Gerçek şudur ki onlar Allah'a ve ahiret gününe iman etmemişlerdir. Onlar çocuğu olan, üçün üçüncüsü olan bir Allah'a ve sadece kendilerine ait olan bir cennete iman etmişlerdir. Kuran'ın böyle bir inancı kabul etmediği nettir.

Kuran, farklı ayetlerinde resule inanmayanın (Nisa: 150-151), kitaba inanmayanın, kadere inanmayanın kafir olacağını beyan etmiştir. Velev bunların Allah'a ve ahiret gününe iman ettiğini varsaysak bile başka ayetlerin (kitap, kader, resul) hükmü gereği imanları yoktur.

b) Ahiret gününe iman sadece bir teori değil, şeriatın kendisiyle birçok gayeyi gerçekleştirdiği pratik bir hakikattir.

Allah, heva ve hevesin esiri olmuş, cahiliyyenin en karanlık dönemlerini yaşayan insanları, ahirete iman olgusu ile kontrol altına almış, böylece takva bilinci sağlamıştır. İlk inen ayetlerin büyük çoğunluğu kıyamet, cennet-cehennem, nimet ve azaptan bahseder. Bu yöntem, yani ceza ve mükafat yöntemi, bugün bilim tarafından da en iyi yöntem olarak kabul edilmektedir. Bu da İslam'daki uyarı ve müjdelemenin yani cennet ve cehennemin ta kendisidir.

İman edenler imanları gereği şirk ehlinin zulüm ve eziyetlerine maruz kalırlar. Allah, bu durumda olan ilk nesli, ebedi hayattaki intikam ve her şeyin karşılığını bulacağı gerçeği ile teselli etmiştir. Allah kullarına dünyalıktan ziyade, cenneti vaat etmiştir. Bundan dolayı ilk nesil yenilgide de işkencede de gevşememiş bilakis dinlerine daha sıkı sarılmışlardır. İslami hareketler, itikat meselelerini işlerken vakıadan uzak bir teori olarak değil, ilk nesle Kuran'da işlendiği gibi canlı ve pratik olarak işlemelidir. Ve şu sözü kendilerine menhec edinmelidirler: "Bu ümmetin başı ne ile ıslah oldu ise sonu da ancak onunla ıslah olur." (İmam Malik)

c) Muvahhidlerin günahlarından ötürü bir müddet cehennemde yanıp, cehennemden çıkarılacak olmaları Allah'ın bu ümmete ve muvahhidlere bir lütfudur. İnsanın bu gerçeğe inanması şarttır. Fakat bu gerçeğin hayata yansıması yine şeriatın istediği şekilde olmalıdır. Şeriat, bu gerçekle, kişinin günah işlediği zaman umutsuzluğa kapılmamasını ve sürekli Allah'tan af dilemesini hedefler. Böylece kul Allah'ın bu ümmete rahmetini düşünerek sürekli hamd eder. Lakin bu gerçek, günahlara kılıf yapılıp, çok rahat bir şekilde günah işlenirse, amaçtan sapılmış ve lanetlenmiş Yahudi zihniyeti canlanmış olur. **"Dediler ki: 'Sayılı günler dışında bize asla ateş dokunmaz."**[232]

---

[231] Bakara: 62.

[232] Bakara: 80.

“Bu onların sayılı günlerden başka ateş bize asla dokunmayacaktır’ demelerindendir. Yaptıkları iftiraları da dinleri hususunda kendilerini aldatmaktadır.”[233]

71.DERS:

KADERE İMAN

Kaza ve kadere iman etmek imanın esaslarındandır.“**Muhakkak ki biz her şeyi bir kaderle (ölçüyle) yarattık.”**[234]

“O ki yaratıp düzenleyendir. O ki takdir edip (belli bir ölçüyle yaratıp) hidayet edendir.”[235]

Yine meşhur Cibril hadisinde peygamberimiz imanı açıklarken “Hayır ve şerrin Allah’tan olduğuna iman etmendir” buyurmuştur. Kadere iman, kainatta olmuş ve olacak en küçük zerreden, en büyük olaya kadar her şeyi Allah’ın bildiğine, her şeyin O’nun dilemesiyle olup, O’nun yanında yazılı olduğuna ve O’nun yaratması dahilinde vuku bulduğuna iman etmektir. Kadere imanın dört mertebesi vardır:

1) Allah’ın mutlak ve ezeli ilmi: Bu mertebe olmuş ve olacak her şeyi Allah’ın mutlak ve ezeli ilmi ile kuşattığına inanmaktır. “**Allah’ın gerçekten her şeye kadir olduğuna ve muhakkak Allah’ın ilmi ile her şeyi kuşatmış olduğunu bilesiniz diye...”**[236]

“Biliniz ki, Allah her şeyi bilir.”[237]

Allah’ın mutlak ilmine en güzel delillerden birisi de Kehf suresinde anlatılan Musa (a.s) ve Hızır (a.s) kıssasıdır. Buhari’de peygamberimize küçük iken ölen müşrik çocukları sorulmuş O da cevaben: “Allah, yaşasalardı onların nasıl amel edeceklerini bilendir” diyerek Allah’ın mutlak ilmine işaret etmiştir.

Allah’ın mutlak ilminde şüphe, kat’i küfür sebeplerindendir. Bu, Kuran’ın yüzlerce ayetini tekziptir. Sahabeden İbn Ömer (r.a) her şeyin aniden olduğunu, yani Allah’ın ilmi dışında cereyan ettiğini savunanları duyunca: “Onlara haber verin ki İbn Ömer onlardan beridir ve onlar buna inanmadıkları müddetçe Uhud dağı kadar altın infak etseler de onlardan kabul edilmez” diyerek onları tekfir etmiştir. Ve daha sonra meşhur Cibril kıssasını nakletmiştir.

2) Kitabet: Allah’ın bütün bu bilgisini ve olacakları Levhi mahfuza yazdığına, her şeyin bilgisinin o kitapta mevcut olduğuna iman etmektir. **“Yerde olsun gökte olsun, zerre ağırlığınca bir şey rabbinden gizli kalmaz. Bundan daha küçüğü ve daha büyüğü de muhakkak ki apaçık bir kitaptadır**.”[238]

İmam Müslim, Abdullah b. Amr b. El As’dan şöyle rivayet etmiştir: “Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: “Allah her şeyin kaderini, yeri ve göğü yaratmadan elli bin sene önce yazdı ve O’nun arşı suyun üzerinde idi.”

---

[233] Ali İmran: 24.

[234] Kamer: 49.

[235] A’la: 2-3.

[236] Talak: 12.

[237] Bakara: 231.

[238] Yunus: 61.

Ebu Davud, Ubade b. Samit'ten, o da peygamberden şöyle nakletmiştir: "Allah ilk kalemi yarattığında ona: 'Yaz' dedi. O da: 'Neyi yazayım ya rab?' deyince, 'Kıyamete kadar olacak her şeyi yaz' buyurdu."

Not: Bu hadise, dil kurallarına göre iki şekilde mana verilebilir:

Birincisi: Allah kalemi yarattığında ilk olarak ona "yaz" dedi…

İkincisi: Allah ilk kalemi yarattı ve dedi ki…

Soru: Kitabete iman her şeyin kitapta yazıldığı şekilde vuku bulacağını, ne öne ne geriye çekilmeyeceğine inanmayı gerektirir: Ecel ve rızık gibi. "**Muhakkak ki her bir kavmin bir eceli (bir müddeti) vardır. Onlara o müddet geldiğinde, ne bir an öne çekebilirler ne de geri çekebilirler.**"[239]

Bununla beraber bazı hadislerde, yapılan bazı amellerin ömrü uzattığı, rızkı genişlettiği rivayet edilmiştir. Buhari ve Müslim'de "Kim rızkının genişlemesini, ecelinin uzatılmasını isterse sılayı rahim yapsın (akrabalık bağlarını gözetsin)" buyrulmuştur. Bu ikisini nasıl anlamalıyız?

Cevap olarak deriz ki: Kuran ve sünnet incelendiğinde tek kitabetin Levhi Mahfuz olmadığı farklı kitabetlerin mevcut olduğu anlaşılır. Bunlara örnek verecek olursak:

a) Adem'in (a.s) sırtında iken insanların cennetlik veya cehennemlik olduğuna dair yazılan kitabet: Genelde imam Ahmed ve başkalarının rivayet ettiği sahih hadislerde Allahu teala, Adem'in sırtını sıvazlamış ve zürriyetini çıkarmıştır. "Bunları cennet için yarattım ve cennet için amel ederler" demiştir. Sonra bir daha sırtını sıvazlamış ve "Bunları da cehennem için yarattım ve cehennem ehlinin ameli ile amel ederler" demiştir. Bazı rivayetlerde bunların yazıldığı kaydedilmiştir.

b) Anne karnındayken insan için yazılan kitabet: Buhari ve Müslim'in, İbn Mesud'dan onun da Resulullah'dan naklettiği bir hadiste: "Sizden biri anne karnında kırk gün nutfe olarak bekler, daha sonra bu müddet zarfında (aynı kırk gün içinde veya yeni bir kırk gün içinde diye iki farklı mana verilebilir) kan pıhtısı olur, sonra yine böyle bir müddet içinde et parçasına dönüşür. Sonra Allah ona bir melek yollar ve ruh üfürülür. Sonra dört şeyin yazılması kendisine emredilir: rızkı, eceli, ameli ve kıyamet günü şaki mi said mi olacağı…"diye buyrulmuştur.

c) Her sene kadir gecesinde meleklerin eline verilen insanların bir yıllık kaderi: **"Şüphesiz biz onu mübarek bir gecede indirdik. Muhakkak ki biz korkutup uyaranlarız. O gecede hikmetli her iş tarafımızdan bir emir ile ayrılır."[240]**

Seleften birçoğu, "kadir gecesinde insanların işlerini yürütmekle muvazzaf olan meleklere bir sonraki yıla kadar onlarla ilgili olacak her şey yazı halinde verilir" şeklinde ayeti tefsir etmişlerdir.

Yapılan değişiklikler Levhi Mahfuz'un dışında olan kitabetlerde yapılır ve bu değişikliklerin yapılacağı Levhi Mahfuz'da zaten yazılıdır. Böylece olmuş olan tüm değişiklikler Levhi Mahfuz dairesinden çıkmamış olur. Şu ayeti kerimede bunun delilidir: **"Her bir vadenin yazılmış bir hükmü vardır. Allah dilediğini siler dilediğini bırakır. Ana kitap ise Onun nezdindedir."**[241] Bu ayete farklı tefsirler yapılsa da bizim konumuza şu yönü ile delil olur: Allah dilediğini dilediği şekilde değiştirir. Değişmeyen tek şey de tüm değişikleri kendinde kapsayan onun yanında bulunan ana kitap: Levhi Mahfuz'dur.

---

[239] Yunus: 49.

[240] Duhan: 3-5.

[241] R'ad: 38-39.

Bazı alimler ise soruya farklı şekillerle cevap vermişlerdir. Ayetlerin hükmünün olduğu gibi kaldığını, hadislerde anlatılanın ise olayların farklı boyutu olduğunu ileri sürmüşlerdir. İnsanın eceli ve rızkı nasıl takdir edilmişse öyledir. Ne uzar ne kısalır. Hadislerde zikredilen uzama ve genişleme bereket manasındadır. Yani o ömrü Allah'ın razı olacağı şekilde geçirip ahirette ondan fazlaca istifade etmektir. İkisi de altmışar yıl yaşayan iki insan düşünürsek Allah'ın ömrüne bereket kattığı, uzunca yaşayıp genişçe kazanmış gibi istifade eder. Allah'ın bereket katmadığı kafir veya günahkar ise hiç bir şey yapmamış gibi olur.

72.DERS:

3) Allah azze ve cellenin dilemesi:

Kainatta cereyan eden her şey Allah'ın meşietine (dilemesine) bağlıdır. O neyin olmasını isterse olur. Neyi de dilemezse o da olmaz. Hiçbir şey ama hiçbir şey O'nun dilemesi dışında değildir. Allah'ın meşietini her şeyde umumi tutmak, ehli sünneti diğer fırkalardan ayıran noktalardandır. Kainatta meydana gelen olaylar incelendiğinde iki tür olduğu görülür:

a) Zorunlu olaylar: Bunlar insanın payının olmadığı ve insanın elinde olmayan, insan istese de istemese de cereyan eden olaylardır. Kalp atışı, ecel vakti vb. Bunların tamamen Allah'ın dilemesine ve meşietine bağlı olduğu noktasında kimsenin ihtilafı yoktur.

b) İhtiyari olaylar: İnsanların oluşumunda ve girişiminde seçim hakkı olan olaylardır. Bu olaylar genel itibari ile incelendiğinde;

- Allah'ın emrettiği, sevdiği ve razı olduğu olaylar: rızkı helal yönden kazanma, güzel çalışma, dürüst olma, iffetli bir evlilik, iman vb…

- Allah'ın sevip razı olmadığı ve yasakladığı olaylar: insanın küfrü seçmesi, zina, hırsızlık, iffetsiz yaşam, haram kazanç vb…

Ehli sünnete göre bu iki türde Allah'ın dilemesine bağlıdır. Allah dilemeden mümin iman edemeyeceği gibi kafirde küfrü seçemez. Kuran Allah'ın dilemesini çok umumi tutmuştur. Bunun en bariz örneği hidayet ve dalalet ayetleridir. Hidayet, Allah'ın sevip razı olduğu ve emrettiği bir şeyken, dalalet Allah'ın sevmediği, razı olmadığı ve nehyettiği bir şeydir. Kuran baştan sona hidayetin de dalaletin de Allah'tan olduğunu, Allah'ın dilese tüm yeryüzüne hidayet edebileceğini fakat bazılarını saptırdığını ifade eder. Bu da iki türlü olan ihtiyari olayların da, Allah'ın dilemesi dışına çıkamadığını gösterir. Hakeza Kuran'da Allah'ın emrettiği itaat cinsinden amellerin O'nun dilemesiyle olduğu ifade edildiği gibi nehyettiği ve razı olmadığı amellerin de O'nun dilemesiyle olduğu apaçıktır. Bunlara örnek verecek olursak:

"Rabbin dilediğini yaratır ve seçer. Onların seçme yetkileri yoktur."[242]

"Rabbin dilese idi yeryüzündeki herkes iman ederdi."[243]

"Sen o müşriklerden yüz çevir, eğer Allah dileseydi şirk koşmazlardı."[244]

"Allah kimi hidayete erdirmeyi dilerse göğsünü İslam'a açar. Kimi de saptırmayı dilerse onunda göğsünü gökyüzüne tırmanıyormuş gibi daraltır."[245]

"Eğer Allah dileseydi onlardan sana gelenler kendilerine apaçık deliller geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat anlaşmazlığa düştüler de kimi iman etti, kimi

---

[242] Kasas: 68.

[243] Yunus: 99.

[244] Enam: 106-107.

[245] Enam: 125.

kafir oldu. Eğer Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat Allah dilediğini yapar.”[246]

“İki ordunun karşılaştığı gün başınıza gelen musibet Allah’ın izniyle idi.”[247]

Bu nasslardan yola çıkarak alimler Allah’ın iradesini, meşiet ve dilemesini iki kısma ayırmışlardır.

a) İrade-i kevniyye (Kevni irade): Bu, Allah’ın umumi dilemesidir. Kainatta cereyan eden, O’nun sevdiği ve sevmediği bütün olaylar buna dahildir.

b) İrade-i şer’iyye (Şer’i irade): Allah’ın sevip razı olduğu olaylar bu iradeye dahildir. Allah bazen bir şeyin şer’an olmasını ister. Herkesin iman etmesini istediği gibi. Bunu emreder, sever ve bundan razı olur. Fakat bazı insanların dalalette kalmasını sağlar. Kevni iradesiyle o insanın iman etmesinin önüne bir engel çıkarır. Bunun mutlaka bir hikmeti vardır. Bazı soru cevaplarla bunu açıklayabiliriz:

Soru 1: Allah sevmediği şeylerin ve razı olmadığı şeylerin olmasını niye diler? Bu mantığa aykırı değil midir?

Cevap: İslam’ın iman esasları birbiri ile bağlantılıdır. Kader meselesi hem kendi içindeki tüm naslar ile hem diğer inanç esasları ile birlikte ele alınmazsa anlaşılması mümkün değildir.

- Allah’ın fiillerinde esas olan, onlara iman etmek ve onları sorgulamamaktır. **“Rabbin dilediğini yaratır ve seçer.”**[248]

“Allah hükmeder. O’nun hükmünü bozacak yoktur.”[249]

“O yaptıklarından suale çekilmez. Fakat onlar çekilirler.”

- Bizim ilmimiz dar ve sınırlıdır. Allah azze ve cellenin ilmi ise mutlaktır ve hiçbir sınırı yoktur. Beşer aklının O’nun ilmini kuşatması ve O’nun ilmine binaen yaptıklarını idrak etmesi mümkün değildir. Ancak O’nun bildirmesi müstesna. Bu konu ile ilgili nasslar Allah’ın ilmi ile ilgili bölümde geçti.

- O’nun her işinde mutlak hikmet vardır. Dilediği ve yarattığı her şeyde mutlaka bir hikmet gözetmiştir. Kuranı kerim görüntüsü itibariyle kötü fakat sonuç itibariyle iyi olan veya görüntüsü itibariyle iyi olup sonucu itibarı kötü çıkan olaylarla hep Allah’ın ilim ve hikmet sıfatına dikkat çeker.

Kuran’da “Muhakkak ki senin rabbin ilim ve hikmet sahibidir.” ayeti sıkça tekrar eder. Bizler bazen onun hikmetini anlarız, bazen de anlamayız. Hikmetini anlamadığımız yerlerde “mutlaka bir hikmeti vardır” der ve O’nun yaptıklarını sorgulamayız. Buna örnek verecek olursak: Allah’ın, sevdiği kullarının (mantıken) eziyet ve işkence görmelerini istememesi lazımdır. Fakat vaka olarak Allah’ın sevgili kulları en çok musibete uğrayan insanlardır. Ve şüphesiz bu Allah’ın dilemesiyle olur. Bunun sebebi Allah’ın takdir ettiği mükemmel hikmetlerdir. Bunlardan bazılarını sıralayacak olursak:

- Allah müminler ile münafıkları birbirinden ayırır.
- Allah iman edenlerin günahlarını dökmek suretiyle derecelerini yükseltir.
- Allah kafirlerin küfrünü artırarak onların azabını daha da çetinleştirir.

Bu ve benzeri hikmetlerden dolayı Allah’ın sevmediği ve razı olmadığı haller müminlerin başına gelebilir. Uhud savaşı bunun en güzel örneğidir. Müslümanlar çok ciddi sıkıntılar yaşamış Resul *(sallallahu aleyhi ve sellem)* başta olmak üzere sahabiler birçok

---

[246] Bakara: 253.

[247] Ali İmran: 166.

[248] Kasas: 68.

[249] Ra’d: 41

eziyete duçar olmuşlardır. Kuran, başlangıç olarak bu musibetin Allah'ın izniyle gerçekleştiğine dikkat çekmiştir. (Ali İmran: 166) Olayın hakikatini ise şöyle açıklamıştır:

"**O günleri (zafer ve yenilgiyi) biz insanlar arasında döndürür dururuz. Ta ki Allah müşrikleri ayırt etsin ve aranızdan şehitler edinsin. Allah zalimleri sevmez. Bir de Allah müminleri temizlesin, kafirleri de helak etsin diye."**[250]

Ali İmran 166. ayetin devamında net bir şekilde hikmet şöyle açıklanmıştır: **"Müminleri ayırt etmesi ve bir de münafıkları açığa vurmak içindir."**

Bu sadece bir örnektir. Sorumuza dahil olan bütün olaylara bu şekilde cevap verilir. Kehf suresindeki Hızır ve Musa (a.s) kıssası da bunun güzel örneklerindendir.

73.DERS:

Soru: Hidayet ve dalaletin Allah'tan olduğunu söyledik. Bir insan Allah'ın dilemesi ile kafir oluyorsa, Allah'ın buna kıyamet gününde azap etmesi adaletsizlik değil midir? Allah Kuranı kerimde birçok ayette "Allah kullara zulmeden değildir" buyurmuştur. Bu iki meseleyi (kadere iman ve adalet meselesi) nasıl anlayacağız?

Cevap: -Allah mutlak ilim sahibidir. (Tafsilatı önceki soruda geçti.)

- Allah'ın her yaptığında mutlaka bir hikmet vardır.

- Bizler Allah'ın her yaptığına ve irade ettiğine iman edip boyun eğmek zorundayız. Allah'ın iradesi doğrultusunda gerçekleşen olayların hikmetini bilsek de bilmesek de **"O yaptıklarından sorulmaz. Fakat onlar sorulurlar."** ayeti gereği iman ederiz.

- Allah kimseye zulmetmez. Bu İslam'ın esaslarındandır. Allah'ın fiillerinde şu zulümdür, bu adalettir diyebilmek için insanın mutlak ilme sahip olup olayların akıbetini görüyor olması lazımdır. Kuranı kerim: **"Sizin hayır bildiklerinizde şer, şer bildiklerinizde hayır olabilir."** diyerek bizim bu noktadaki acziyetimize dikkat çekmiştir. Allah bir insanın kafir olmasını dilemişse mutlaka bunda bir bildiği ve hikmeti vardır. O, hak etmediği halde kimseye küfür yazıp azap etmez. Ve hatta birilerinin kafir olmasında o denli büyük hikmetler vardır ki insan bu hikmetlere vakıf olduğu zaman **"Şüphesiz ki rabbin ilim ve hikmet sahibidir.**" ayetini okumaktan kendini alamaz. Bu konunun anlaşılması için Kuran'dan pratik bir örnek verelim:

"**Eğer onlar cihada çıkmak isteselerdi elbet bunun için hazırlık yaparlardı. Fakat Allah cihada çıkmalarını çirkin gördü ve onları engelledi. Ve oturanlarla beraber oturun dedi."**[251]

Bu ayeti ele alan biri yukarıdaki soruyu şu şekilde sorabilir: Allah onların cihada çıkmasını engellemiş, oturmalarını, çıkmamalarını onlara yazmış. Daha sonraki ayetlerde bunları münafık saymış ve münafıklara elem verici bir azabın olduğunu surenin genelinde beyan etmiştir.

Bu ayetin giriş kısmı incelendiğinde Allah'ın ilim sıfatı ön plana çıkar. O, onların içlerindeki asıl duyguyu bilmiş onların sadık olmadığını, cihada çıkmak istemediklerini, sadece ağızlarıyla yalan söylediklerini bilmiştir. Niyetlerinde yalancı olduklarından dolayı da onları engellemiştir. Bir sonraki ayette ise şöyle buyrulur:

---

[250] Ali İmran: 140-141.

[251] Tevbe: 46.

“Eğer onlar sizinle beraber çıksalardı şer ve fesadı artırmaktan başka bir şey yapmazlar. Aranıza fitne sokmak maksadıyla koşarlardı. Aranızda onlara kulak verecek olanlar da vardır. Allah zalimleri çok iyi bilendir.”[252]

Ayetin bu kısmında ise bir defa daha Allah'ın mutlak ilmine dikkat çekilmiştir. Çünkü Allah, onların cihada çıkmaları halinde Müslümanları böleceğini bilmiş ve Müslümanları onların şerlerinden korumuştur.

Allah'ın üzerlerine dalalet yazdıklarına bu olay sadece bir örnektir. Buna benzer tüm olaylar da yine Allah'ın ilim ve hikmet sıfatı dahilinde anlaşılmalıdır. Allah bizlere, bu insanların nifakını irade ettiğini bildirmeseydi biz bilmeyecektik.

Hakeza Kuran'da kalbine mühür vurulan, iman etmeyecekleri belirtilen insanların durumu da böyledir. Kendilerinde bulunan ve bizim çoğu zaman idrak edemeyeceğimiz bazen de görebileceğimiz hasletlerden ötürü Allah onlara dalaleti yazmıştır. **“Onları, sözlerini bozmaları, ayetleri inkar etmeleri, haksız yere peygamberleri öldürmeleri ve kalbimiz perdelidir demelerinden ötürü lanetledik. Hayır Allah küfürlerine karşılık kalplerine mühür basmıştır. Artık onlar, pek azı hariç iman etmezler.”**[253]

- İnsanoğlunun iradesi vardır fakat bu irade Allah'ın iradesi kapsamındadır. İnsanoğlu Allah dilemedikçe hiçbir şey dileyemez. “**Sizden doğrulmak isteyenlere o bir öğüttür**.”[254] Bu ayet insanoğlunun iradesinin olduğunu ispat etmiştir.

Ayeti kerimede **“Alemlerin rabbi olan Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz**”[255] denilerek insanın iradesinin, Allah'ın iradesine bağlı olduğu beyan edilmiştir. Eğer Allah, bir insanın hayrı ve güzelliği irade etmesine kendi mutlak iradesi ile engel oluyorsa bunda mutlaka bir bildiği ve hikmeti vardır. (Önceki maddede anlattığımız gibi.)

Bununla beraber bazı insanların aklını tatmin etmek pahasına imanını zedeleyenler şöyle derler: ‘Kafir küfrünü tamamen kendi iradesiyle seçer, Allah'ın iradesinin hiçbir payı yoktur.’ Bu söz yukarıda saydığımız ve Kuran'da yüzlerce defa tekrar edilen ayetlere ters olduğu gibi, tatmin edilmek istenen mantık ölçülerine de aykırıdır. O taktirde kafirin iradesi Allah'ın iradesine galip gelmiş olur. Çünkü Allah ondan mümin olmasını istemiş o ise tamamen kendi iradesiyle küfrü seçmiştir.

- Adalet ve zulüm bizim belirlediğimiz ve içini doldurduğumuz kavramlar değildir. Allah'ın yaptığı her fiil adaletin kendisidir.Ve zulümden uzak olandır.

Soru: Allah hayrı ve şerri insanlara yazan ve irade edendir. Biri “ben Allah'ın şerri yazdığını, irade ettiğini kabul ediyorum ve bunun adalet olduğuna da inanıyorum.” der ve üzerinde bulunduğu şerre bunu kılıf yaparak devam ederse bu insanın durumu nedir?

Cevap: Önceki sorular genellikle Kaderiyye dediğimiz mutezile yorumunun sorularıdır. Bu soru ise kader inancında ikinci sapık fırka olan Cebriyye mezhebinin görüşüdür.

-Başlangıç olarak bu iddia tarihi bir yalandır. Başta müşrikler olmak üzere günahkarların kılıflarıdır. Ayette müşrikler şöyle derler: **“Allah dileseydi biz de, babalarımız da ortak koşmazdık...Siz ancak zanna uyuyorsunuz ve siz ancak yalan uyduranlarsınız.”**[256]

-Buna inanan bir insanın kendi malına, canına, ırzına saldırıldığı zaman da aynı hassasiyeti gösterip sakin olması lazımdır. Bu da mümkün değildir.

---

[252] Tevbe: 47.

[253] Nisa: 155.

[254] Tekvir: 27-28.

[255] Tekvir: 29.

[256] En'am: 148.

-Yine buna inanan insanın doymak için yemek yememesi, çocuk için evlenmemesi lazımdır. Bu da imkan dahilinde değildir.

74.DERS:

Allah'ın yaratması

İnsanların tüm amellerini Allah (c.c) yaratmıştır. Hiçbir şey Onun yaratmasının dışında değildir. **"Allah her şeyin yaratıcısıdır ve O her şeye vekildir."**[257]

"İşte rabbiniz Allah Ondan başka hiçbir ilah yoktur, O her şeyin yaratıcısıdır."[258]

"Allah sizi ve amellerinizi (yaptıklarınızı) yaratmıştır."

Bu ayetler, Allah'ın, insanın amelleri de dahil her şeyi yarattığını gösterir. Kader konusunda birilerinin aklını tatmin etmek adına nakıs akıllarla yorum yapanlar, Allah'ın hayrın yaratıcısı olduğunu şerrin ise insandan olduğunu veya insanın kendi amelinin yaratıcısı olduğunu söylemişlerdir. Derler ki: "İnsanlardan sadır olan kötü amelleri Allah'ın yarattığını söyler, sonra bununla da insanlara azap ettiğini savunursak Allah'a çirkinlik izafet etmiş olur ve adaletsizlikle vasıflandırmış oluruz." Bu onların zanlarıdır. Bunun cevabı önceki dersimizde tafsilatı ile geçti.

Şerrin Allah'a izafe edilmesi

Hayır da şerde Allah'tandır. Ve yaratıcısı da Allah'tır. Fakat bir hadiste Resulullah *(sallallahu aleyhi ve selem):* "Hayrın hepsi sana, şer ise sana değildir" diye dua etmiştir. Bunun sebebi Allah'a karşı gösterilmesi gereken edeptir. Hayır da şer de başlangıç olarak Allah'tandır. Fakat şerrin Allah'a izafe edilmesi hem edeben hem de sayacağımız birkaç sebepten ötürü uygun değildir.

-Allah'ın yaptığı hiçbir fiil mutlak şer değildir. Bazı insanlar için bazı şeyler şer gibi görünse de, başkaları için aynı şey hayrın ta kendisi olabilir. Bundan dolayı şer Allah'a izafe edilmez. Örneğin şiddetli bir yağmuru düşünelim. Evi topraktan olan bir insan evini kaybeder fakat kuraklık içinde olan bir belde bu yağmurla hayat bulur. Dikkat edilirse Allah'ın tek fiili iki farklı insan için hem hayır hem şer olabilir.

-Allah'ın insanlara hayrı yaratması, mutlak faziletinden ve ihsanındandır. Allah sayılmayacak nimetlerine karşı insanları yargılayacak olsa, dünya ve ahirette insanların hayır görmeleri mümkün değildir. Şerre gelince; şer insanların yaptıkları sebebiyle kendilerine isabet edendir. Bundan dolayı şer Allah'a değil insana izafe edilir. Bu nispet mecazidir. Ayette **"İki ordunun karşılaştığı gün başınıza gelen musibet Allah'ın emriyle idi."**[259] denilerek musibet Allah'a izafe edilmiş; başka bir ayette ise: **"Sana isabet eden her iyilik Allah'tandır. Sana gelen her kötülükte kendindendir (günahlarındandır)."**[260]buyrularak şerrin sebebinin insan olduğuna dikkat çekilmiştir.

Yani hayrın da şerrin de yaratıcısı Allah'tır. Fakat hayrın hem yaratıcısı hem sebebi mutlak olarak Allah olduğundan (çünkü hayrı insanlar hak etmez, Allah kendi fazlından

---

[257] Zümer: 62.

[258] Enam: 102.

[259] Ali İmran: 166.

[260] Nisa: 79.

insanlara vermeyi takdir eder) hayır Allah'a nispet edilir. Şerrin ise yaratıcısı Allah, sebebi insan olduğundan (Nisa suresi 79. ayette olduğu gibi) ve edeben şer, insana nispet edilir.

Kadere iman amel yapmaya engel değildir

Kadere imanı en kuvvetli olan peygamberler ve onların yardımcıları, en çok çalışan, hem kendilerini hem çevrelerini daha iyiye götürebilmek için bir ömür boyu mücadele veren insanlardır. Bu da gösterir ki kadere iman asla ve asla amel yapmaya, çalışmaya engel teşkil etmez. Hatta kadere iman, insanı daha çok çalışmaya iter. Şöyle ki, insanoğlu yaşarken üç zamanın kuşatması altındadır: Geçmiş zaman, içinde bulunduğu an ve hiçbir bilgisi ve garantisi olmayan gelecek. Kadere inanan bir insan, geçmişte olan olaylar için "Allah'ın takdiri idi" der ve hüzünden kurtulur. Gelecekte olacaklar için ise "tamamen O'nun bilgisi ve meşieti dahilindedir" der, panik ve heyecandan kurtulur. "Beni ilgilendiren an içinde bulunduğum andır" der, Allah'a tevekkül eder ve insanı insan yapan bütün özellikleriyle ânı değerlendirmeye çalışır. Başarılı olamadığı takdirde –hadiste geldiği gibi– ömrünü keşkelerle çürütmez. Allah dilediğini takdir etti der. Başarılı olduğu takdirde bunun kendinden değil Allah'tan olduğunu bilir, şımarmaz ve amele devam eder.

Kadere imanı daha farklı bir şekilde tanımlayacak olursak şöyle dememiz yanlış olmaz: İnsanın Allah'ın yarattığı bütün zahiri sebeplere yapışıp, kendi üzerine düşeni yerine getirmesi, hayrı arayıp, doğacak sonuçları Allah'a tevdi etmesidir.

Kader konularına dalmanın yasak olması

Hadiste şöyle geçer: "Sahabe kader konuları hakkında konuştukları bir sırada peygamber (sav) onların yanına gelir. Onların kader hakkında tartıştığını görünce çok kızar ve kızgınlığı yüzünde belirir. Sonra 'Ne oluyor size ki Allah'ın kitabının bir bölümünü başka bir kısmıyla çarpıştırıyorsunuz. Sizden öncekiler de böyle helak oldular.'buyurdu."[261] Bu hadis başlığımızın açık bir delilidir. Bunun sebebi daha önce de değindiğimiz gibi, hem kaderin kendi içerisindeki nassları hem de islamın diğer inanç esaslarıyla ilgili nassları ele almadan, özellikle de Allah'ın isim ve sıfatları düşünülmeden konuşulması durumunda, insanların bu konuyu karıştırması, çelişkiye düşmesi kaçınılmaz olacaktır. Kader tartışmalarının genel konusu ve sonucu Allah'ın fiilleri ve meşieti ile bunun üzerine bina ettiği ceza ve mükafatın sorgulanmasıdır. Bunun da mevcut ve sınırlı duygularıyla, insan tarafından yapılmasının mümkün olmayacağını önceki dersimizde zikretmiştik.

Davetimizin sonu; hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir.

Ebu Hanzala
Ekim 2008 / Şevval 1429
Kandıra / Kocaeli

---

[261] Ahmed- İbni Mace